

Újrahasználati Központ (Re-Use) rendszer országos kialakításának megvalósíthatósági tanulmánya

Juhász Péter, Márton Balázs, Mester Attila, Németh László,
Portik-Bakai Zsuzsa, dr. Szenes Ildikó, Sziromi- Nagy Tamás
Újrahasználati Központ (Re-Use) rendszer országos kialakításának
megvalósíthatósági tanulmánya

A tanulmány a TÁMOP-2.4.3/B-2-10/2-2010-0039 pályázat
részeként készült el

Felelős kiadó: Németh László Közösségi Szociális Szövetkezet
Szakmai felelős: Sziromi-Nagy Tamás HUMUSZ Recycling
Környezetvédelmi kft.
Szerkesztő: dr. Szenes Ildikó

Közösségi Szociális Szövetkezet (KöSzSz)

Székhely: 2051 Biatorbágy, Nagy utca 10.

Tel.: +36/703872204

e-mail: koszsz.szovetkezet@gmail.com

weblap: <http://koszsz.hu/>

Tartalomjegyzék

1.	A reuse fogalma, kritériumrendszere	4
2.	Jogszabályok elemzése és javaslatok	17
3.	Nemzetközi kitekintés	34
4.	Hazai jó példák	6
5.	Marketing és piackutatás	89
6.	A megvalósítás lehetőségei	169
7.	Szociális és foglalkoztatási modellek	214
8.	Az újrahasználati központok 10 éves előretekinése...	246
	Mellékltek	260

1. A reuse fogalma, kritériumrendszere

1.1. A reuse fogalma

A reuse újrahazsnálatot jelent. Ennek során a hulladéknak nem minősülő terméket vagy valamely alkatrészét újrahazsnálják arra a célra, melyre eredetileg szolgált (conventional reuse).

A már mások számára fölöslegessé vált termék illetve annak egy része egy másik, új kialakítású termékbe is beépülhet (new-life reuse).

A mások számára hulladékká vált terméket az újrahazsnálatra való előkészítés során kell az újrahazsnálatra alkalmassá tenni.

A reuse az alábbi módon illeszkedik az un. prioritási sorrendbe:

1. Megelőzés-csökkentés (például veszélyes anyag tartalom csökkentése, élettartam növelése).

2. Újrahazsnálat (eredeti célra vagy alkatrészként).

3. Újrafeldolgozás (anyagok, biohulladékok hasznosítása).

4. Egyéb hasznosítás (energia kinyerés).

5. Ártalmatlanítás (égetés,deponálás).

E sorrend azonban nem fejezi ki egyben az eljárásokra fordított költségeket. Ezért a termékek/ termékcsoporthok felújítása előtt is célszerű a költségekre és a tényleges környezeti haszonra fokozottan figyelni. A hierarchiától el lehet térni, ha az életciklus-elemzéssel indokolható.

1.2. Újrahasználatra való előkészítés fontosabb műveletei

Az újrahasznosításra való előkészítés például az alábbi műveletekből tevődik össze:

- begyűjtés
- válogatás
- tisztítás
- szétszerelés, összeszerelés
- javítás
- minőség-ellenőrzés

Azt, hogy egy újrahasználatra előkészített termék valóban biztonságosan használható egy biztonsági kritériumrendszeren alapuló tanúsítványnak kell bizonyítania, melyet a később bemutatandó újrahasználati központok adhatnának ki.

Az újrahasználatra bizonyítottan alkalmas terméket el kellene látni egy igazoló címkével is.

Szabályozni kell, hogy a meghibásodott újrahasznált termékkel mi legyen (szavatossági idő, csere lehetősége, stb.)

Egy „Jó gyakorlat kézikönyv” segíthetné az újrahasználatra való előkészítés menetét. Egyes termékeket egyszerűen nem szabad felújítani, mert annyira energiapazarlók (például régi hűtőgépek).

1.3. Érvényesítendő fontosabb alapelvek

Az újrahasználat során mind a hulladékgazdálkodással, mind a környezetvédelemmel kapcsolatos alapelvek közül több is érvényesülhet, például:

- a hulladék keletkezésének megelőzése (legalább a hulladékká válás idejének kitolása)
- helyben felhasználás elve
- a kiterjesztett gyártói felelősség elve (például a javíthatóság biztosítása, környezetbarát terméktervezés, visszavétel)
- önellátás elve (hulladékgazdálkodási létesítmények önálló hálózatának kialakítása)
- környezetbarát technológiák kialakítása

- a hulladék minimalizálásának az elve

- a fenntartható fejlődés elve

- energiatakarékosság

- az elővigyázatosság elve

- a szennyező fizet elve

- a közelség elve

Továbbá számos szociális és gazdasági alapelv teljesülése is várható, úgymint:

- foglalkoztatási lehetőség szakképzett és szakképzetlen munkaerő részére

- foglalkoztatási lehetőség munkanélküliek és csökkent munkaképességűek részére

- részmunka lehetőségek

- folyamatos képzési lehetőségek biztosítása

- új szakmák, szakterületek kialakítása, indítása

- a rászorultak olcsó termékekhez juttatása

A formális (a hatékonyabb végfeldolgozás jellemzi) és az informális (lomizók) gyűjtésnek ki kell egészítenie egymást. Annál is inkább, mert az

informális gyűjtésre viszont a hatékony előfeldolgozás a jellemző. Alapvetően a piaci szereplők közti jobb kapcsolat és hatékony kommunikáció a záloga a környezetvédelmi, társadalmi és gazdasági célok teljesülésének.

1.4. Magyarországon jelenleg is működő fontosabb „reuse” jellegű hálózatok és lehetőségek

1. Jó üzleti szemlélettel és kreatív árképzéssel működnek a különféle használt ruha hálózatok (angol, amerikai, stb.). Egy adott, behozott mennyiséget többször, több helyen is megforgatnak és végül a maradékot is eladják rendkívül alacsony áron (például 50-100Ft/db).
2. A megunt, meghibásodott elektronikai cikket ingyen elszállítják erre szakosodott cégek.
3. Használt elektronikai cikkek felvételére is vannak üzletek, ahol majd javítás után a termékre szavatosságot is adva eladják azokat a szavatosságtól függő áron.
4. Használt autó és használt autóalkatrész kereskedelem.
5. Használt bútorok kereskedelme (irodába és lakásba).
6. Antikvitások boltja.
7. Használt könyvek, antikváriumok hálózata.

8. Piacokon használt termékek eladása.

9. Külön hirdetnek meg sokszor vásárokat az önkormányzatok gyermekek részére(játékok,ruhák,bútorok,stb.).

10. Használt mobiltelefonok kereskedelme.

11. Gépek, műszerek kölcsönzési lehetősége.

12. Vöröskereszt adományboltjai.

13. Szociális Szövetkezetek adományboltjai.

14.Tintapatronok és festékkazetták újratöltése.

15. Gumiabroncsok újrafutóztatása és kereskedelme.

16. Jótékonyági akciók (például cipősdoboz akció Karácsonykor).

17. Terjedőben vannak az ún. garázsboltok, ahol egy lakóközösség cseréli ki vagy veszi meg egymástól a megunt, kinőtt, stb. termékeket egy meghirdetett időpontban.

Láthatóan a paletta nagyon sokszínű, de mindegyik működik és fenn tud maradni a nehéz gazdasági körülmények között is, mert a társadalom számára már elfogadott és keresett szolgáltatást nyújtanak.

Az internet révén a használt termékek kereskedelme, a licitálás lehetősége egyre inkább terjed.

A lista tovább bővíthető most már a reuse szemléletet is erősítendő például úgy, hogy az önkormányzatok kijelölt helyen és időben (évente egyszer –kétszer) csere-bere piacot hirdetnek meg.

1.5. Magyarországi lehetőségek, alternatívák az újrahasználat növelésére

1. A meglévő rendszerek (például hulladékudvarok) jobb kihasználása, bővítése, a lakossági beszállítás ösztönzése, növelése (például adományboltokba).
2. A meglévő rendszerek mellett (azok meghagyásával) új megoldások keresése („Intelligens lomtalanítás” lakásoknál, cégeknél házhoz menő gyűjtőrendszer üzemeltetésével).
3. Az előbbieket kiegészítendő online áruházban lehetne bemutatni a termékeket és jelezni az igényt eladásra/vételre.
4. Az előbbieket kiegészítendő olyan üzlethálózatot lehetne kialakítani, ahol a hulladékból kreatív ötletekkel előállított termékeket forgalmazzák. Az alábbi ábrán is egy ilyen termék látható.

5. Pályázati lehetőségek magánszemélyeknek (azoknak, akik a termékeket javítják vagy valami új, másra használható terméket állítanak elő), iskoláknak, kutatóhelyeknek konkrét feladatra , stb.

6. Az új lehetőségek és a szemlélet népszerűsítése lakossági fórumokon, évenkénti közmeghallgatáson vagy /és road-show szervezésével.

7. Kiállítások és vásár szervezése a kreatív termékekből.

8. Célszerű lenne az Európai Elektronikai Hulladékhasznosítók Szövetsége (EERA) mintájára összefogni egy szövetségben a magyarországi cégeket.

Mindegyik rendszer esetében szükség van az udvarias, megfelelő, egyértelmű, időben történő és kristálytisztán érthető kommunikációra a lakosság, a lomizók és a szolgáltató között minden már bejártott nyomtatott, elektronikus és egyéb (lakossági fórum, játékos vetélkedők, stb.) kommunikációs csatornán.

1.6. Az intelligens lomtalanítás ismérvei, várható előnyei

1.6.1 Jellemzők

1. Évenként egyszer-kétszer, előzetes bejelentés alapján történik a hulladék gyűjtése.

2. A lakos kéri a számára is megfelelő időpontot.

3. Ingyenes a szolgáltatás abban az esetben, ha egyébként a hulladék tulajdonosa fizeti a szemétszállítási díjat.

4. A fizetés ténye regisztrációs számmal követhető/igazolható.

5. A hulladékok típusától, mennyiségi és minőségi jellemzőitől függ a kiküldött gyűjtőjárat típusa (ponyvás szállítás, tömörítős szállítás).

6. A hulladék tulajdonosa lehetőség szerint az ingatlanon belül helyezi el a hulladékát.

7. A közszolgáltatás szerves része .

1.6.2 Várható előnyök

A) Előnyök a lakosság számára

1. Személyes szolgáltatás a lomképződés optimális időpontjában.

2. Elmaradnak a lomtalanítással járó környezeti, közlekedési, társadalmi és vagyonbiztonsági problémák.

3. A lomizók (főleg roma családok) elismert álláshoz juthatnak.

4. A gyermekmunka ebben az ellenőrzött formából kizárható.

5. Megszűnhet a helytelen kezelés/szállítás következményeként jelentkező káros egészségügyi hatás.

B) Előnyök az önkormányzat számára

1. Megszűnnek az eddigi közterületi lomtalanításból eredő panaszok és problémák.
2. Csökkenhet az illegális hulladéklerakás.
3. Az önkormányzatok társadalmi megítélése javulhat.

C) Előnyök a szolgáltatók számára

1. Az átvételre kerülő lomok szállításának és kezelésének jobb tervezhetősége.
2. A lomok átvételének ellenőrizhetősége és mennyiségének regisztrálhatósága.
3. A nem oda illő anyagok (például veszélyes hulladékok) átvételének elkerülése.
4. Magasabb hasznosítási arányok elérése.
5. Piaci előny elérése magas színvonalú szolgáltatás esetén.
6. Új üzleti szektorok megnyílása.

D) a környezeti és társadalmi előnyök

1. Költségmegtakarítást jelenthet (például hulladék anyagból gépekhez törlőrongy, olcsó kézműves ajándéktárgyak).

2. Változhat a szemlélet a használt termékekkel kapcsolatban.
3. A magasabb hasznosítási aránnyal csökken a környezetterhelés.
4. Munkahelyteremtés főleg a szolgáltatások terén.
5. Energia –és nyersanyag-megtakarítás.
6. Fenntartható életstílus terjesztése.
7. Csökkenti az elsődleges nyersanyagforrások kiaknázásának intenzitását.
8. Kíméli a hulladéklerakók és feldolgozók kapacitását.
9. Serkentheti a helyi ipart és kereskedelmet.
10. A másodlagos nyersanyagok kinyerése kevesebb kárt okoz a környezetben.

1.6.3 Az újrahasználat hátrányai

Az újrahasználat terjedésének azonban lehetnek hátrányai is a piac egyes szereplői számára. Például, ha új területeket jelölnek ki a hulladékudvarok részére, akkor a lakók félhetnek ingatlanjaik értékcsökkenésétől... használt és elavult elektronikai termékek újrahasználatával többlet energia, víz felhasználással számolhatunk, a korszerű, új termékek felhasználásával szemben...

Összességében az újrahasználat természetesen az új termékek iránti kereslet csökkenését vonhatja maga után.

További gondolatok olvashatók a fentiekkel kapcsolatban a tanulmány további részében (SWOT-tábla, 5. fejezet).

1.7. Az intelligens lomtalanítás bevételi forrásai

Fontos, hogy a kialakított rendszer folyamatosan működőképes és a gazdaságossági szempontoknak megfelelően fenntartható legyen. A szükséges források megteremtéséhez elengedhetetlen – különösen induláskor- a kormányzati támogatás, pályázatok kiírása. Szükség lehet uniós forrásokra is.

Egyéb lehetséges források: számlaszámra befizetés adómentesen vagy kedvezményel, adományok, licitálási lehetőségek biztosítása egyes tárgyakra, reklámfelületek biztosítása cégeknek, önkéntes munkák igénybevétele, bevételek az eladott, feljavított termékekből, bevételek a kreatív termékekből, bevételek a hagyatékok felszámolásából, bevételek a bontási frakciók értékesítéséből (fa, papír, fémhulladék, műanyagok, stb.), bevételek képzésekből vagy a hálózatokhoz kapcsolódás díjaiból.

1.8. Az intelligens lomtalanítási rendszer legfontosabb elemei

1. Begyűjtés: teherautók, fogadóállomás (regisztrálás), konténerek, hulladékudvarok, házhoz menő rendszerrel egyeztetett időpontban.

2. **Tárolás:** a tároláshoz olyan rendezett, regisztrált körülményeket kell kialakítani, hogy a begyűjtés után tovább ne romoljon a termékek minősége.

3. **Veszélyes hulladék részleg:** veszélyes hulladékok szortírozása, eltávolítása, szakszerű ártalmatlanítása.

4. **Javítható (teszteléssel) és javíthatatlan termékek elkülönítése, javító műhelyek kialakítása** (asztalos, elektronikai termékek, stb.).

5. **A javíthatatlanok szétszerelése, szelektálása:** alkatrésztár kialakítása és a használt alkatrészek értékesítésre előkészítés, illetve anyagában történő értékesítésre előkészítés.

6. **Értékesítéshez áruházz:** hálózat kialakítása, vagy a hulladékudvarok bővítése e célra, ahol lehet.

7. **Képzési központok:** kialakítása, tananyag biztosítása .

1.9. Lehetséges partnerek és érintettek

Elsődleges célcsoportok: a települési, kerületi önkormányzatok és a helyi hulladékkezelő szolgáltatók, Országos Roma Önkormányzat, használatcikk gyűjtők szervezetei.

Másodlagos célcsoportok: vállalkozások, szolgáltatók, társadalmi és civil szervezetek (például Hulladékkommandó Járórszolgálat), felsőoktatási intézmények (oktatási anyag), szociális szervezetek, alapítványok, stb.

2. Jogszabályok elemzése és javaslatok

2.1. A jogi előírásoknak való megfelelés

A kialakításra kerülő reuse hálózatoknak - e hálózatok működési módjának -, az alábbi felsorolásban megemlített direktíváknak, rendeleteknek, szabványoknak, stratégiáknak és törvényeknek kell megfelelnie, a kialakítandó új, csak a feltétlenül szükséges szabályozást, valamint a létrehozandó új szakmákat legalább az alábbiakat is figyelembe véve kell megalkotni.

1. Új WEEE direktíva 2012/19/EU.

Példaként lássunk egy idézetet az új direktívából:

„Ecodesign requirements facilitating the re-use, dismantling and recovery of WEEE should be laid down in the framework of measures implementing Directive 2009/125/EC. In order to optimise re-use and recovery through product design, the whole life cycle of the product should be taken into account.”

2. Új RoHS direktíva 2011/65/EU.

3. 2006/66/EC direktíva az elemekről és akkumulátorokról.

4. 1013/2006/EK rendelet a határon történő hulladékszállításról.

5. 2008/98/EK irányelv a hulladékokról (Hulladék Keretirányelv).

6. Európa 2020 stratégia a fenntartható jövő érdekében.

7. VDI 2343 szabvány az elektromos és elektronikai berendezések újrahasznosításával kapcsolatban,7. része a reuse.

8. A 2011.évi LXXXV. Törvény a környezetvédelmi termékdíjról.

9. 343/2011(XII.29.) Korm.rendelet a termékdíj törvény végrehajtásáról.

10. Új hulladékról szóló törvény (2012)

Példaként: az új hulladékról szóló törvény 86.§-a szerint 2020. december 31-ig legalább a háztartási papír-, fa-,műanyag-és üveghulladék-illetve lehetőség szerint egyéb forrásokból,a háztartásokból származó ilyen hulladékáramokhoz hasonló hulladék-**újrahasználatra történő előkészítésének** és újrafeldolgozásának együttes mértékét tömegében országos szinten legalább 50%-ra kell növelni.

11. Várható ECODESIGN direktíva 2012 vége.

12. A zöld közbeszerzéshez a kezdeti lépések megtörténtek, ezeket finomítva segíthetjük a reuse terjedését:1307/2011(IX.6.) Korm.határozat a Nemzeti Környezettechnológiai Innovációs Stratégiáról 2011-2020.

13. Az ingóságok internetes kereskedelmének szabályozása változott 2012. január 1-től. Szja tv.58.§(9).

14. 16/2002.(IV.10.) EüM rendelet a települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről.

15. 12/2008.(IV.30.) KvVM rendelet a szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról.

Példaként itt szintén utalnánk arra, hogy e rendelet 1.számú melléklete javaslatunk szerint kiegészítendő egy **új szakképesítéssel**:Újrahasználatra előkészítő. Továbbá kidolgozandó ennek szakmai és vizsgakövetelménye is.

16. 5/2002.(X.29.) KvVM rendelet a települési szilárd hulladék kezelésére szolgáló egyes létesítmények kialakításának és üzemeltetésének részletes műszaki szabályairól.

17. A 2009.évi LXI. Törvény az egyes fémek begyűjtésével és értékesítésével összefüggő visszaélések visszaszorításáról és ennek végrehajtási rendelete : 312/2009. (XII.28) Kormányrendelet.

2.2. Az új hulladéktörvény elemzése és javaslatok az újrahasználati rendszer elősegítésére

Hulladékgazdálkodás törvényi szabályozása (<http://www.kv-hatter.hu/elfogadott-torvenyszoveg>) az **újrahasználat** vonatkozásában.

A Hulladéktörvény 2000-ben önálló törvényként jelent meg a hazai környezetvédelmi jogi szabályozásban hosszas előkészületet követően. A törvény első megszavazott változatában is megjelent az újrahasználat, mint a hulladékkezelési hierarchia legfelső, megelőzési szintjén elhelyezkedő tevékenység.

Az újrahasználat a törvény szerint sem hulladékkezelési eljárás, hiszen ebben a vonatkozásban még nem hulladéknak minősített anyagokkal, termékekkel foglalkozik. Abban a tekintetben viszont helye van a hulladéktörvényben, hogy meghatározásával, minősítésével és szabályozásával éppen a keletkező hulladékok megelőzését lehet elérni.

A törvény legjelentősebb módosítása, a 2012-es évben került sor, így a módosított törvény alapján elemezzük az újrahasználatra vonatkozó részeket.

Az új hulladéktörvény a bevezető, törvényalkotási indoklásában is szerepelteti a használt termékek újrahazsnálatának fontosságát, mint a szabályozás által elérni kívánt egyik megjelölt célt.

A törvény hatálya a hulladékképződést megelőző tevékenységekre, így az újrahazsnálatra is kiterjed, ugyanakkor részletesebb szabályozásként illetve a megelőzési eljárások egyikeként nem határozza meg.

Az újrahazsnálat legjellemzőbb eszközeként az értelmező rendelkezések között nagydarabos hulladék került meghatározásra, mint az ingatlantulajdonostól a közszolgáltató által nem rendszeres jelleggel átvett olyan hulladék, amely a közszolgáltatás keretében rendszeresített gyűjtőedény méreteit meghaladja. Ez tulajdonképpen a lom.

A törvény az újrahazsnálatot olyan műveletként definiálja, amelynek révén a hulladéknak nem minősülő terméket vagy alkatrészét újrahazsnálják arra a célra, amelyre eredetileg szolgált. Ez nem elegendő definíció a tényleges újrahazsnálati tevékenységre.

Az értelmező rendelkezések között szerepel továbbá az újrahazsnálatra előkészítés, mint tisztítással, javítással, valamint ellenőrzéssel végzett hasznosítási művelet, amelynek során a hulladékká vált terméket vagy alkatrészét előkészítik arra, hogy bármilyen egyéb előkezelés nélkül újrahazsnálható legyen. A törvény hasznosítási műveletként rögzíti a fogalmat, ugyanakkor a hasznosítási eljárások csak hulladékokra értelmezhetők. Feltételezhető, hogy ebben a tekintetben a minősítési eljárást illetve a visszaminősítést megelőzi a művelete elvégzése.

A törvény rögtön az első alapelvként rögzíti az újrahazsnálat és az újrahazsnálatra előkészítés elvét, mint a hulladékképződés megelőzése

érdekében a termékek újrahaznátát, javítását, újratöltését, a hulladék újrahaznátatra előkészítését. Az újrahaznátati és javító hálózatok kiépítését jogi, gazdasági és műszaki eszközökkel, valamint az anyag vagy tárgy beszerzésére vonatkozó kritériumok és számszerűsített célok kitűzésével kell elősegíteni.

Kettős jelentősége van ennek a meghatározásnak. Egyrésztől sorrendben az első alapelv a törvény legfontosabb célkitűzéseként is megfogalmazható, másrésztől **megemlíti és ezzel elismeri az újrahaznátati és javító hálózatok kiépítésének létjogosultságát** és fontosságát, melyet jogi, gazdasági és műszaki eszközökkel, valamint az anyag vagy tárgy beszerzésére vonatkozó kritériumok és számszerűsített célok kitűzésével kell elősegíteni.

A hulladékra vonatkozó általános szabályok között szerepel, hogy a hulladékképződés megelőzése, a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentése érdekében előnyben kell részesíteni az anyag termelési-fogyasztási körfolyamatban tartását. Ez az újrahaznátatra, mint a hasznosításra éppúgy értelmezhető.

Kifejti továbbá, hogy a hulladékban rejlő anyag, energia hasznosítása érdekében törekedni kell a hulladék lehető legnagyobb arányú újrahaznátatra előkészítésére, újrafeldolgozására, valamint a nyersanyagok hulladékkal történő helyettesítésére. **Itt már sajnos összemosódik az újrahaznátat az anyagában történő hasznosítással, mivel a helyettesítés megengedi a fizikai állapotváltással járó feldolgozás le lehetőségét is az anyagok körforgásban tartása érdekében.**

A 7. § foglalkozik a hulladékhierarchia meghatározásával. A törvény szerint a hulladékképződés megelőzése és a hulladékgyaldálkodás során az

alábbi tevékenységek elsőbbségi sorrendként történő alkalmazására kell törekedni:

- a) a hulladékképződés megelőzése,
- b) a hulladék újrahasználatra előkészítése.

Ebben a meghatározásban az újrahasználatra való előkészítés kikerül a megelőzési eljárásokból, ami azt jelzi, hogy hulladékká minősített anyagokként kezeli az újrahasználatra előkészített termékeket. Ebből következik, hogy maga az újrahasználat viszont a hulladékképződés megelőzésének része, így a hulladékhierarchia csúcsán elhelyezkedő tevékenység.

Két paragrafussal később a 9. § témája a hulladékstátusz megszűnése. Ennek szellemében hasznosítási műveleten átesett anyag vagy tárgy a továbbiakban nem tekintendő hulladéknak a következő feltételek együttes teljesülése esetén:

- a) meghatározott célra rendeltetésszerűen, általános jelleggel használják,
- b) rendelkezik piaccal vagy van rá kereslet,
- c) megfelel a rendeltetésére vonatkozó műszaki követelményeknek és a rá vonatkozó jogszabályi előírásoknak, szabványoknak, és
- d) használata összességében nem eredményez a környezetre vagy az emberi egészségre káros hatást.

Az újrahasználatra, vagy arra alkalmas, illetve alkalmassá tett termékre egyértelműen mind a négy feltétel együttesen kell, hogy teljesüljön, így

megszűnik a hulladékstátusz. **Érdekes, hogy a hasznosítási műveleten átesett anyag vagy tárgy a kiindulás, így az előkészítés ismét hasznosítási művelet, az anyag vagy termék pedig hulladék.**

Az újrahasználat és az erre alkalmas anyag, tárgy, termék gyűjtése szempontjából fontos az ingatlantulajdonosra vonatkozó szabályok elemzése. Ezzel a szabályozással a törvény 40. §-a foglalkozik: második bekezdés rögzíti, hogy a lomtalanítás során közterületen csak nem veszélyes nagydarabos hulladék helyezhető el, illetve adható át a közszolgáltatónak. **Így a közterületi gyűjtésre vonatkozó egyéb korlátozás nem lesz hatályos, mely a LomTündér** (az elnevezés értelmezését lásd később: 6. fejezet) **és intelligens lomtalanítás elterjedése szempontjából nem előnyös.** A 3. bekezdésben „házhoz menő jellegű lomtalanítás” néven került be az általunk intelligens lomtalanításként nevezett gyűjtési módszer, melynek esetében a megkötés csupán annyi, hogy a lomtalanításra vonatkozó közszolgáltatást az ingatlantulajdonos csak a közszolgáltató által előre egyeztetett időpontban veheti igénybe, és ilyen esetben a nagydarabos hulladékot közterületen nem helyezheti el.

Ez így önmagában visszariaszthatja a szolgáltatókat a fejlesztésektől, hiszen, ha a lomtalanítás jellegét, időpontját korszerűsíteni kívánnák, a gyűjtésre a közterület nem lesz igénybe vehető. Márpedig első lépcsőként mindenképp kombinált, a közterületeket is részben használó gyűjtési rendszer fejlesztésének van realitása. Rossz üzenete van továbbá annak, hogy aki úgy dönt, hogy fejleszt, azonnal egy korlátozással találja magát szemben.

A közszolgáltatóra vonatkozó szabályok (42. §) között találjuk a lomtalanítás meghatározását a közszolgáltatás részeként. Feladatként

határozza meg, hogy a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás keretében a közszolgáltató (b) a lomtalanítás körébe tartozó nagydarabos hulladékot az ingatlantulajdonostól átveszi és elszállítja. Fontos kitétel a 43. § 3 bekezdése, mely szerint a lomtalanítás során közterületre helyezett hulladék a közszolgáltató tulajdonát képezi. Ez kizárja, vagy legalábbis a közszolgáltató engedélyéhez köti a közterületre kerülő hulladékok átvételét más vállalkozó számára. Viszont mivel a lomtalanítás egyértelműen közterületi gyűjtéshez kötődik, így a LomTündér, ha nem közterületet használ, nem tekinthető a közszolgáltatás kötelező részének.

Ezzel a lomtalanítás és az újrahasználat gyakorlati jogi szabályozása ezen a törvényi szinten lezárul.

Az újrahasználat szempontjából lényeges szabályozást tartalmaz a 73. §, melynek 3. bekezdése, mely felhatalmazza az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökséget, hogy a hulladékképződés megelőzése, valamint a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentése érdekében – az Országos Hulladékgazdálkodási Terv részeként – Országos Megelőzési Programot (a továbbiakban: OMP) készítsen.

Már a XII. fejezet, vagyis a záró rendelkezések között kap helyet a törvényben a jelentéstétel az Európai Bizottság felé, melynek 87. §-a szerint a környezetvédelemért felelős miniszter tájékoztatja az Európai Bizottságot a 2008/98/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (d) 11. cikk (5) bekezdése alapján a termékek újrahasználatával, újrahasználatra előkészítésével, valamint a hulladék újrafeldolgozásával kapcsolatos célok teljesítéséről.

A 92. § értelmezésében (4) az OMP-t első alkalommal 2013. december 12-ig kell kidolgozni, amelyben meg kell határozni a hulladékképződés

megelőzése, továbbá a gazdasági növekedés és az ebből eredő hulladékképződés által okozott környezeti hatások megszüntetésének érdekében a 2020. évre elérendő célokat, valamint az intézkedések és az eredmények nyomon követését, értékelését szolgáló minőségi és mennyiségi referenciaszinteket, illetve mutatókat.

2015. január 1-jén hatályba lépő módosító rendelkezések (A 95. §) egyike (3), hogy az elkülönített hulladékgyűjtési rendszert a közszolgáltató úgy alakítja ki, hogy (e) a hulladékgyűjtő udvarok kialakítása, a nagydarabos hulladék elszállítása, illetve a hulladék elszállításának megszervezése biztosított legyen.

Ez nem jelent egyértelmű kötelezettséget a lomok hasznosítására vonatkozóan, mégis úgymond több mint a semmi, hiszen hivatkozni lehet arra, hogy 2015 után csak olyan szelektív gyűjtési rendszerek működhetnek a településeken, melyek a lomok szelektálására is alkalmasak.

A jelenleg lerakást eredményező lomtalanítás fejlesztésének adhat gazdasági értelemben lökést a hulladéklerakási járulék, melynek mértéke a törvény végén került meghatározásra.

2. A hulladék fajtánkénti egységára:

Hulladéklerakási járulékfizetéssel érintett hulladék fajtája, jellege, típusa (i)	Hulladéklerakási járulékfizetéssel érintett hulladék egységára évenként (Ft/tonna)			
	2013	2014	2015	2016
1. települési hulladék	3 000 Ft	6 000 Ft	9 000 Ft	12 000 Ft
2. építési-bontási hulladék	3 000 Ft	6 000 Ft	9 000 Ft	12 000 Ft

3. veszélyes hulladék	3 000 Ft	6 000 Ft	9 000 Ft	12 000 Ft
4. települési szennyvíziszap	3 000 Ft	6 000 Ft	9 000 Ft	12 000 Ft
5. hasznosítás után visszamaradt és tovább hasznosítható veszélyes és nem veszélyes hulladék	1 500 Ft	3 000 Ft	4 500 Ft	6 000 Ft

Ez a lomtalanításra vonatkozóan komoly költségeket okozhat, ha továbbra is lerakóra kerül a hulladék.

Összességében elmondható, hogy a módosítás előtti és a módosított hulladéktörvény nem segíti az újrahasználat tevékenységét. Az a tény, hogy az alapelvek és a hierarchia körében megfelelő a definíció, még kevés ahhoz, hogy a jelenlegi gazdasági körülményeken túlmutató jogi motivációt, kényszert keltsen a társadalomban a tevékenység fejlesztésére.

A törvény leginkább a lomtalanítás korszerűsítésére vonatkozóan tudna fokozatos kényszert gyakorolni elsősorban a közszolgáltatókra a jelenlegi rendszer fejlesztését illetően. Ebben viszont nem egyértelmű, az ajánlások és alapelvek szintje pedig nem kellő motiváció. Hulladék megelőzési és hasznosítási műveletek között az újrahasználat és az arra való előkészítés, mint művelet nem szerepel már, bár korábban utóbbi egyértelműen hasznosítási műveletként került meghatározásra.

A legkomolyabb ösztönzőt a lomtalanítás korszerűsítésére és az újrahasználat bevezetésére a hulladéklerakási járulék bevezetése jelenthet, de várhatóan inkább az anyagában való hasznosítás irányában, mint az újrahasználat felé fogja terelni a kezelést jellemző arányokat. Egyéb törvényi kényszer és gazdasági ösztönzők hiányában pedig piaci alapon szerveződő rendszerek

lesznek jellemzőek, melyek feltételrendszert tanulmányunk más fejezetiben tárgyalunk részletesen.

2.3. Javaslatok a környezetvédelmi jogi szabályozás tekintetében

Ajánlás szintjén fogalmazhatjuk meg, hogy a hulladéktörvény szabályozása hatékonyan segítené az intelligens lomtalanítás és újrahasználati központok elterjedését, ha:

1. Pontosabb és átfogóbb meghatározást adna az újrahasználatra.
2. A hulladékminősítés esetében és a hulladékstátusz megszűnésénél a tartós fogyasztási cikkek újrahasználatát kiemelten kezelné és segítené.
3. 2015. január elsejével országos szinten megtiltaná a közterületek igénybevételét, ezzel rákényszerítve a szolgáltatókat a lomtalanítás intelligenssé tételére.
4. Külön rendelet (lomrendelet) megalkotására hatalmazná fel a kormányt, mely kötelező jelleggel előírná a nagy darabos hulladékok esetében a legalább 15 %-os újrahasználati és 35 %-os hasznosítási arányt.
5. Hulladéktörvény által ebben a lomrendeletben a kormány kötelezné az Önkormányzatokat lakosságszám arányában újrahasználati központok létrehozására.

6. Általános környezetvédelmi, szociális- és foglalkoztatáspolitikai kérdésként kezelné a lomok minél nagyobb arányú újrahasználatát.

2.4. A környezetvédelmi termékdíjról szóló törvény 2012. évi változásai

A parlament által megszavazásra, majd 2011. július 4-én a Magyar Közlöny 75-ös számában kihirdetésre került a környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. számú törvény. Így a termékdíjas szabályozás tartalmilag és külsőleg is átalakult.

Az új törvény legfőbb célja a termékdíjas szabályozás átalakítása során a hulladékhasznosítás mértékének minél nagyobb növelése, a többször felhasználható termékek használatának elősegítése.

Mindezt az állam a szektorban történő megjelenésével kívánja elérni: a törvényalkotók véleménye szerint a koordináló szervezetek között kialakult árharc a hulladék hasznosítási kvóták stagnálását okozta. A 2011 szeptemberében megalakult Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség (OHÜ) megalakításával és piacon történő megjelenésével kívánja az államot illető jogokat gyakoroltatni, és az államra háruló feladatokat ellátni a termékdíj-köteles termékekből képződött hulladékokkal kapcsolatos iparágon belül. Az OHÜ a környezetvédelemi miniszter felügyelete alá tartozó önálló, nonprofit Kft. szervezeti formában működő 100 %-os állami tulajdonban lévő vállalat.

A kötelezettek hasznosítási kötelezettségüket a közvetítői tevékenységet ellátó OHÜ-n keresztül vagy egyénileg is teljesíthetik. Az egyéni teljesítő

kötelezettek számára a megfizetendő termékdíj a kötelezett kibocsátásától, valamint hulladékhasznosítási teljesítményétől függ.

A hulladékhasznosítási teljesítmény a termékdíj törvényben egy új fogalom, melyet a díjszámítás során alkalmazva próbálják növelni a hazai gyűjtést és a hasznosítást.

Az OHÜ megalakulását követően a 2011. év végéig koordinátori funkciókat betöltő **koordináló szervezetek 2012. január 1-től a jelenlegi mentességi rendszerrel egyidejűleg megszüntetésre került.** A mentességi rendszer megszüntetésének indoka, az ahhoz kapcsolódó többlet adminisztráció. Az adminisztrációs terhek további csökkentését célozza a „kis mennyiségű” csomagolást kibocsátó kötelezett fogalma mellett a **„csekély mennyiségű csomagolást kibocsátó kötelezett”-i** kör fogalmának bevezetése. Az ezen kategóriákat választó kötelezetteknek a jogszabály 2011-től **átalány fizetését és bevallását** írja elő.

A csekély mennyiségű kibocsátó éves szinten legfeljebb:

- a) 3000 kg üveg,
- b) 300 kg műanyag [a műanyag (bevásárló-reklám) táska kivételével],
- c) 75 kg műanyag (bevásárló-reklám) táska,
- d) 300 kg társított vagy rétegzett,
- e) 500 kg papír, fa, természetes alapú textil,
- f) 300 kg fém (ideértve alumínium), és
- g) 300 kg egyéb,

azonban a b)–g) pontok esetén mindösszesen legfeljebb 1000 kg csomagolást hoz kiskereskedelmi értékesítés során forgalomba. A **„kis mennyiségű”** csomagolást kibocsátó kötelezett ezen mennyiségek háromszorosát bocsáthatják ki.

A termékdíj átalány-fizetésre vonatkozó nyilatkozatot előírt határidőig kell megtenni, annak elmulasztása jogvesztő és az átalány-fizetés helyett negyedéves bontásban kell bevallást / befizetést a kötelezetteknek teljesítenie.

A belföldön előállított csomagolás esetében nem a csomagolást előállító a kötelezett, hanem a csomagolást alkotó csomagolóeszköz első belföldi forgalomba hozója vagy saját célú felhasználója.

Az újrahasználat növelését célozza a jogszabály azon rendelkezése, mely szerint a belföldön keletkezett újrahasználatos csomagolás után nem kell termékdíjat fizetni, ha azt 75%-nál nagyobb arányban újrahasználik - és arról beszerzéskor a kötelezettek nyilatkozatot tesznek. A külföldről származó újrahasználatos csomagolás esetében mindez akkor igaz, ha azt a behozataltól számított egy éven belül újrahasználat céljából külföldre visszaszállítják.

Kikerült a jogszabályból a GLN szám kötelező használata, valamint a KÜJ szám alkalmazását sem írták elő. A vámhatóság csak az általa kiadott VPID szám alatt tartja nyilván a kötelezetti körbe tartozókat.

Jelentősen **módosultak a fizetendő termékdíj tételek:** alapvetően csökkentek, viszont az év végéig mentességgel rendelkezők a hasznosítási díjakhoz viszonyítva a jövőben többletbefizetésre számíthatnak (a belföldi csomagolást előállítók kivételével). A díjtételeket a hasznosítási kötelezettségüket kollektívan teljesítőknek kell alkalmazniuk, a termékdíjköteles termék egyéni hulladékkezelése esetén hulladékhasznosítási teljesítményük alapján lehet a díjtételeket kiszámolni.

A díjtételek változtatásának legnagyobb vesztese a nyomdaipar: a reklámhordozó papírok után kétszer annyi a befizetendő termékdíj, továbbá egyéb módosítások következtében nem a nyomdai megrendelő, hanem maga a nyomda lesz a kötelezett. A reklámhordozó papír fogalmának pontosítása következtében termékdíjat kell fizetni az ISSN számmal rendelkező, lényegében gazdasági reklám terjesztésére szolgáló kiadványok és időszakos lapok után is.

Jelentős enyhítés a kötelezettek részére, hogy jövőre a számlán történő termékdíj-feltüntetési kötelezettség csak a vásárló partnerek által igényelt esetekre korlátozódik.

A külön kormányrendelet helyett az elfogadott törvénybe átemelték a termékdíjköteles anyagok és termékek körét. A napozólámpák és hasonló, napozáshoz használt felszerelések kötelezettsége megszűnik, mivel ezek kikerültek az elektromos és elektronikai berendezések közül. A törvény által a kötelezetteknek előírt kötelezettségek a jövőben nem szétszórta, hanem egy helyen, **az értelmező rendelkezések között nevesítve lettek.** Az állami szigor enyhülésének tekinthető, hogy az új jogszabályban mulasztás esetén fizetendő bírság felső határa 2012-től nem a duplája az Art-ben foglalt értékhatároknak, hanem azzal megegyező.

2.5. Az újrahasználati központok szociális- és foglalkoztatási jogszabályainak kialakítandó lehetséges irányai

Európában az újrahasználati központokban alkalmazott hátrányos helyzetű, a munkaerőpiacról kiszorult emberek foglalkoztatása magától értetődően támogatott foglalkoztatási formában történik. Ennek az az oka,

hogy a kormányzatok törekednek a jó kormányzás jegyében, komplexen átlátni a társadalmi folyamatokat és a hosszú távú, társadalmi integrációt szolgáló tartós foglalkoztatási formákon keresztüli támogatást választják a segélyezés helyett. A jogi szabályozás a támogatott foglalkoztatással a munkáltatókat célozza meg, hogy érdekelték legyenek a munkanélküliek, megváltozott munkaképességűek, a fogyatékkal élő emberek foglalkoztatásában. Az állami szabályozások a munkáltatók számára a támogatott foglalkoztatáshoz adó és járulékkedvezményeket biztosítanak. Ez az egyik formája a támogatásnak. Egy másik formája pedig az, hogy az állam elismeri, hogy a tartós munkanélküliek, a megváltozott munkaképességű, illetve a fogyatékkal élő emberek sikeres és tartós foglalkoztatásához szükségszerű, hogy szociális szakemberek is részt vegyenek a foglalkoztatás támogatásában, így ennek költségeit biztosítja az állami támogatási rendszer.

Közgazdaságilag elemezve ezt a helyzetet az látható, hogy bár első ránézésre többletköltségnek, magasabb kiadásnak látszik a támogatott foglalkoztatás (adóbevétel és járulék kiesés, szociális szakemberek foglalkoztatási bére), ugyanakkor a hosszú távú megtérülés szempontjából mégis gazdaságosabb - (az externáliák kezelésén keresztül). Ennek oka, hogy a segélyek összege, a segélyezés működtetéséhez tartozó apparátus bére, az életminőséget nagymértékben befolyásoló munkanélküliség egészségügyi és pszichés hatásainak a költségei „megspórolhatók”, illetve nem jelennek meg költségként a társadalmi intézményrendszer terhelően.

Ahhoz, hogy az Újrahasználati Központok hosszú távon vállalni tudják a központok működtetését, illetve az üzleti terveik kialakításában számolni tudjanak a támogatott foglalkoztatás költségeivel, az államnak olyan jogszabályi környezetet kell biztosítani, ahol a szabályozás nem választási ciklusokra érvényes, hanem hosszú távra. A támogatott foglalkoztatást

lebonyolító intézményrendbe szükséges beemelni az újrahasználati központokat. A támogatott foglalkoztatás intézményi akkreditációs eljárását egyszerűsíteni kellene és ki kellene terjeszteni a tartós munkanélküliek foglalkoztatására is.

Az újrahasználati központok egyik foglalkoztatói lehetnének a most átalakított rokkantsági nyugdíjrendszerből kikerült, rehabilitálandó embereknek. Az újrahasználati központok működésében a támogatott foglalkoztatással egyszerre valósítható meg egy környezeti fenntarthatóságot biztosító szolgáltatás, és a szociális szempontokat figyelembe vevő társadalmi integrációt megvalósító foglalkoztatás.

3. Nemzetközi kitekintés

A külföldi országok közül elsősorban Nyugat-Európában és az észak-amerikai kontinensen van komoly múltja és hagyománya az újrahasználatnak, mint hulladékkezelésnek és mint szociálisan támogató rendszernek. A megvalósíthatóság valamint a hulladékkezelési sajátosságok hasonlósága miatt így a nyugat-európai hálózat és egyes tagjainak, valamint az általunk még fellelt újrahasználat szempontjából jelentős, vagy egyedileg érdekes programok, szervezetek bemutatásával foglalkozunk ebben a fejezetben.

A bemutatásra kerülő szervezetek közös jellemzője, hogy jelentős hatást gyakorolnak vonzáskörzetük, működési területük lomtalanítási rendszerére, nagyban segítik térségük hulladékmegelőzési és újrahasznosítási folyamatait, törekvéseit és hozzájárulnak az ott élők szociális helyzetének javításához.

A szervezetek kizárólag nem nyereségérdekelt gazdálkodóként működnek például alapítványként vagy társadalmi szervezetként illetve nonprofit kft formájában.

Működésüket jellemzi a bevételek, anyagi források kiaknázása és tevékenységeik tekintetében a több lábon állás, vagyis szolgáltatásaik egyszerre több ágazatot is érintenek. A legfontosabb meghatározó tevékenységek:

1. Hulladékkezelési közszolgáltatásban való részvétel: lomtalanítás lebonyolítása házhoz menő rendszerrel, lomtalanítási és szelektív gyűjtési

tevékenységet végző hulladékudvar üzemeltetése, hulladékok újrahasznosítási tevékenységben való együttműködés.

2.Hulladék újrahasznosítás előkészítése: utólagos válogatás, bálázás, visszagyűjtési és visszaforgatási feladatok, kötelezettségek átvállalása, pl.: elektronikai hulladékok begyűjtése és bontása.

3.Adománygyűjtés: tárgyi adományok fogadása, kezelése, elosztása.

4.Tartós munkanélküliek foglalkoztatása: a helyi munkaügyi központokkal együttműködve a foglalkoztatási programokban való együttműködés, közmunkaprogramok lebonyolítása.

5.Munkaerő átképzés: tartós munkanélküliek átképzése hiányszakmák, vagy biztosabb elhelyezkedést nyújtó szakmák képesítéseinek vagy gyakorlatának megszerzéséhez.

6.Javítási szolgáltatások: elsősorban tartós fogyasztási cikkek, háztartási gépek és szórakoztató ipari elektronikai készülékek javítása, bútorok felújítása munkaerőképzéssel, mely piacképes és rentábilis javítási költségeket eredményez.

7.Kereskedelmi tevékenység: az adományfogadás, lomtalanítás, hagyatékezelés során átvett és újrahasználatra alkalmassá tett hasznáلتcikkek forgalmazása.

8.Szociális segítő tevékenység: hátrányos vagy nehéz szociális helyzetű társadalmi rétegek, családok, közösségek segítése ruhák, bútorok és hasznáلتcikkek átadásával, adományozásával.

9.Egyéb szolgáltatások: hagyatékátvétel, költöztetés, kertészkedés.

A nemzetközi kitekintés egyes szereplőinek bemutatása egy 2010. év áprilisában lezajlott tanulmányút és az Interneten fellelhető adatok, információk alapján készült.

3.1. Auszria

Nyugati szomszédunk rendelkezik talán európai szinten is a legkiterjedtebb és a leginkább sokszínű újrahasználati központokból álló hálózattal. Országos hálózatok – Repanet - egészítik ki a helyben, vagy a kistérségi szintjén tevékenykedő szervezetek munkáját.

Igen jelentős a meghatározó és munkaképzést szolgáló, az alábbiakban bemutatásra kerülő központok mellett a kisebb, egyes településeken csak a visszagyűjtésben szerepet játszó gyűjtőpontok, állomások tevékenysége is.

A nagyobb központok a több lábbon állás mintapéldáját valósítják meg, általában a szóba jöhető közel egy tucatnyi tevékenység felét gyakorlatban is sikerrel űzik.

→ Példák:

1. ÖKO-SERVICE (GRAZ)

Az Öko-Service két, a hulladék-megelőzésben aktív szervezet tulajdonában lévő közhasznú nonprofit vállalkozás. 1994-ben alapították álláskereső emberek környezetvédelmi szolgáltatásokat nyújtó képzésére

és foglalkoztatására. Cégeket és magánszemélyeket egyaránt kiszolgálnak.

1997 és 2009 között számos díjat és elismerést szerzett a vállalkozás helyi és nemzetközi szinten is.

Tevékenységeik:

1. Ingyenes használt sütőolaj-gyűjtés cégek és háztartások számára. Kerületenként változó rendszerben két-három hetente elszállítják az előzetesen biztosított speciális olajgyűjtő edényeket. Az olajat szűrés és előkezelés után átcsomagolva értékesítik tovább.

2. Kertészeti munkák: családi házak és cégek kertjeinek zöldhulladékát aprítják helyben, darálógépekkel a városi szolgáltatóval egyeztetett kedvezményes áron. Kertápolási szolgáltatások teljes körét is végzik idénymunkásokkal és átképzendő munkanélküliek bevonásával.

3. Kölcsönözhető pohár- és étkezészet valamint egyéb party kellékek: az eldobós tányérok és étkezészetek helyettesítésére kölcsönözhető üveg és műanyag pohár, evőeszköz, étkezészet, melyeket nagy teljesítményű mosóberendezéssel mosnak el, így akár azok mosatlanul is visszaadásra kerülhetnek.

4. Takarítási szolgáltatások: kisebb nagyobb épületek magán és irodaházak alkalmankénti és rendszeres takarítását vállalják az ökológia szempontjainak figyelembevételével, vagyis környezetbarát mosószeret, tisztítóeszközöket használnak.

Fogadóállomás

Sütőolaj gyűjtése sárga vödrökben

Mobil mosogató berendezés

Kertészeti felszerelések

Kölcsönözhető bútorok

2. BAN (Beratung-Arbeit-Neubeginn):

A BAN az 1983-as megalapítása óta fokozatos fejlődéssel 50 fős vállalkozássá nőtte ki magát Grácban. Fő tevékenysége a foglalkoztatás és a képzés, valamint a tartós munkanélküliek és megváltozott munkaképességűek munkaerő piacra való visszavezetése. A célcsoportokat középpontba helyező személyes képzés ökológiai szempontokat figyelembe vevő szolgáltatásokra épül.

Tevékenysége 50 %-ot meghaladó mértékben piacképes és önfinanszírozó.

Szolgáltatások:

1.Lomtalanítás: padlások, pincék, raktárak, műhelyek, de teljes házak költözés utáni kiürítését is vállalják, egy raklapnyi rakománytól a teljes berendezés elszállításáig elsősorban Grác körzetében. Ingyenes felmérés után árajánlat alapján történik a szolgáltatás előkészítése és lebonyolítása.

2.Használtcikk-kereskedelem: igényesen berendezett használtcikk üzletekben kínálják eladásra az adományként vagy lomtalanítás során átvett, az asztalos üzemben felújított bútorokat és lakberendezési tárgyakat, kellékeket. A könyvsarokban regényektől a lexikonokon keresztül a szakácskönyvekig minden műfaj megtalálható. E mellett lemezekből és képgyűjteményekből is lehet válogatni, vásárolni. Továbbá használtruhát is nagy választékban kínálnak eladásra.

3.Elektromos készülékek javítása fontos szerepet játszik a hagyományos újrahasználati tevékenység végzésében. A lomtalanítás során vagy az egyéni beszállítással begyűjtött, szemrevételezéskor épnek tűnő készülékek nem az elektronikai hulladékgyűjtőbe kerülnek, hanem egy

vizsgálat után döntenek az esetleges javításokról. A javított készülékek eladása a használtcikk-boltban fedezi a ráfordítás költségeit és megvalósítja az újrahasználatot is.

4.A bútorjavítás és felújítás saját asztalos üzemben történik. Új bútor készítését és összeszerelését azonban nem végzik. Puhafa- és keményfabútorok esetében a barokk stílustól az ART DECO-ig vállalják a hiányzó részek pótlását, ragasztását, esztergálását, furnérozását, csiszolását és felületkezelését elsősorban környezetbarát anyagokkal.

5.Újrahasznosítást 75%-os hasznosítási arányban végeznek a lomtalanítás során behozott anyagok és a lakosság által egyénileg beszállított haszonanyagok esetében. Több mint 20 éve hivatalos hulladékudvarként működik a BAN.

6.Felnőttképzés: nonprofit reuse (újrahasznosító) központként, begyűjtéssel, javítással, értékesítéssel és képzéssel is foglalkozik. Graz és környékéről (kb. 250 ezer fős vonzáskörzet), 60 %-os finanszírozást kapnak a munkanélküliek után. 20-25 főállású, 30-35 munkanélkülit alkalmaznak egy évig.

Tevékenységi körök:

1. begyűjtés: lomtalanítás nincs, a lomhulladékot, bútort, textilt, elektronikai hulladékot folyamatosan gyűjtik be. A szétszerelő részleg a nem újrahasználható anyagot szétszedik és szelektálják (papír, fa, üveg, elektronikai, textilhulladék), ami meg használható, az megy a javító részlegre.

2. lakások hagyatéki felszámolása: hasznosítható és nem hasznosítható hulladék elkülönítése.

3. asztalasműhely: piacképes anyagok előállítására a javítható, régi bútorokból, felújítás.

4. javítóműhely: elektronikai termékek javítása, ha javítható idekerül, ha nem szétszedik és anyagában értékesítik.

5. értékesítő bolt: bútor, képek, evőeszközök, edények, TV, DVD, monitorok, számítógépek, könyv, ruha, stb. néhány euronól a több száz eurós termékekig.

BAN hirdetőtáblája és

szállítójárműveinek egyike

Asztalasműhely

Javítóműhely

Használtcikk-kereskedés

3. RIFA (Rieder Initiative für Arbeit, Riedi kezdeményezés a munkavégzés érdekében, Ried Imm Innkreis)

Közhasznú, politikától független szervezetként 1986-ban munkaügyi, egyházi, pedagógiai és ifjúsági szakemberként dolgozó magánszemélyek alapították a Rifát. Az alapötlet munkanélküli fiatalok bevezetése a munkaerőpiacra képzéssel, tanácsadással és munkaközvetítéssel. A Rifa a munkaerő piacon lévők hátrányos helyzetére nem az egyének személyes problémájaként, hanem társadalmi problémaként tekint.

Programjaival és megoldási lehetőségeivel a szervezet megalakulása óta fontos partnerévé fejlődött a társadalomnak, a munkaerőpiacnak, Felső-Ausztria tartományának és Ried kistérségének. A tiszteltbeli elnök és ügyvezetés irányítása alatt álló szervezet 65 munkatárssal dolgozik és évente közel 400 főnek segít különböző területeken.

Tevékenységek (széleskörű szolgáltatást vállalnak egyéni vagy közületi megbízások formájában, általában):

1. Haszonanyagok és lomok elszállítása, kezelése.

2.Hasznáلتcikkek átvétele, felvásárlása.

3.Költöztetés, hagyatékátvétel.

4.Hasznáلتkerékpár program: megunt vagy selejt kerékpárok rendbehozatala forgalomba állítása.

5.Asztalosipari munkák ellátása.

6.Munkaerő kölcsönzés a hulladékhasznosítás területén.

7.Rendezvények ellátása a vendéglátó ipari szakképző központ segítségével.

8.Különleges szükségleteket igénylő személyek ellátása és gondozása azzal a céllal, hogy elősegítsék az önellátás képességének visszaszerzését.

9.Konferenciaterem bérbeadása.

A munkaerő átképzésben részesülő személyek általában 6 hónapos időtartamban vannak a szervezetnél, ezt követően segítenek munkát találni nekik. Külön érdekesség egy olyan szállodai környezet biztosító gyakorlóiskola, ahol a gyakornokok teljes körű vendéglátóipari gyakorlati képzésben és gyakorlatban részesülhetnek.

Hulladékudvar és szelektív gyűjtősziget

Gyűjtés és feldolgozás

Gyakorlószálloda

Használtcikk bolt

3.2. Németország

1. Stuttgart, Recycling Partner

1995 januárjában stuttgarti székhellyel alakult meg szervezetként a RPG (recyclingpartner eG). A szervezet fő tevékenysége az iparban, a szolgáltatásoknál és a háztartásokban működtetett elektronikai készülékek minden fajtájának átvétele és kezelése.

A kezelés a környezetvédelmi szempontok figyelembevételével történik, így komoly szerepet kap az újrahasználat.

A beérkező készülékek minősítése az elavultsági fok és az épség, hiánytalanság felmérését követően teszteléssel zárul.

Az újbóli forgalomba hozatal érdekében teljes körű felújításon esik át az arra érdemes készülék.

Az újrahasználatra való alkalmasság hiányában alkatrészraktárba és Internetes kereskedelembé kerülnek egyes alkotórészei (pl.: mosógép, híradástechnika)

Egyes nem vagy nehezen javítható készüléktípusok esetében szakszerű, akár 40 különböző alkotóelemre történő bontás történik (pl.: monitorok).

A készülékeket a kezelés szempontjából 5 csoportra osztják:

1. Nagyméretű háztartási készülékek.
2. Hűtőszekrények hűtőközeggel.
3. Szórakoztató, informatikai és telekommunikációs elektromos készülékek.
4. Gáztartalmú fénycsövek, izzólámpák.
5. Kisméretű háztartási és egyéb elektronikai készülékek.

A kezelt anyagmennyiség tekintetében 90 %-ot meghaladó arányú a hasznosítás aránya.

A szervezetnél dolgozók 2/3-a támogatott munkaerő, vagyis tartós munkanélküli, átképzésben részesített vagy megváltozott munkaképességű. Partnerként csatlakozott hozzá több foglalkoztatással és munkaerő-átképzéssel foglalkozó vállalkozás is.

Fogadóállomás

Bontócsarnok

Szelektíven tárolt frakciók

Elszállításra váró frakciók

A monitorok feldolgozása

2. Recycling Zentrum Frankfurt

Frankfurt külvárosában 1989 óta működő Recycling Zentrum fő tevékenységi területe az elektromos készülékek hasznosítása, de e mellett sokszínű szolgáltatási paletta jellemzi tevékenységét.

A készülékeket alaposan átvizsgálják, szortírozzák, a javítás, az alkatrészkinyerés vagy a kézzel végett bontás szempontjából, mert ez biztosítja az értékes nyersanyagok visszaforgatását és a veszélyes összetevők szakszerű ártalmatlanítását.

2002-ben települtek jelenlegi nagykapacitású feldolgozó és kezelő központjukba, mely az alábbi számokkal jellemezhető.

Éves kapacitás: 9000 t

Vegyes elektromos: 3.000 t/év	Szárítóberendezés: 1.400 darab/év
TV készülék: 21.500 darab/év	Egyéb elektromos: 3.400 darab/év
Monitor: 27.000 darab/év	Nagydarabos készülék: kb.. 2.500 t/év
Hűtő: 20.000 darab/év	Javított készülék:
Mosógép: 4.300 darab/év	Barnaáru* 4.200 darab/év
Mosogatógép: 1.400 darab/év	fehéráru** : 600 darab/év

* kisebb háztartási elektronikai készülékek (pl.: rádió, hajszárító, kenyérpíró)
** nagyobb háztartási elektronikai készülékek (pl.: mosógép, hűtőgép, tűzhely)

Tevékenységi területek:

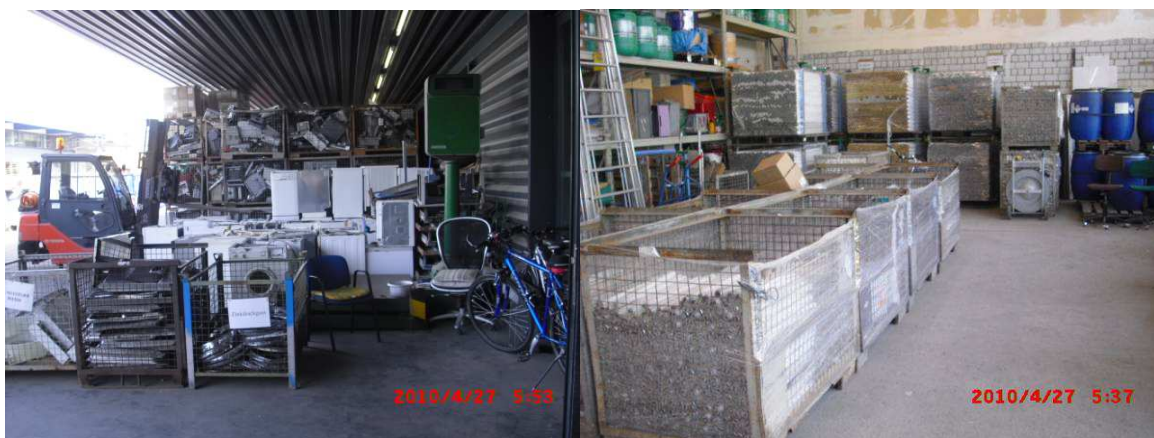
1. Gyűjtés, szállítás: a frankfurti hulladékkezelő szolgáltató partnereként selejtezett elektromos készülékek legkülönbözőbb fajtáinak begyűjtését és szállítását végzik. Extra szolgáltatásként egyedi lomtalanítási programot szerveznek. Gyűjtési tevékenységüket nagyfokú szakértelem és a környezetvédelmi szempont legmagasabb szintű figyelembevételével folytatják.

2. Újrahasználat és hasznosítás: a hulladék-megelőzési szempontból különösen fontosnak tartják az elektromos berendezések egészben vagy alkatrészenként történő újrahasználatát.

Több mint 40 szakképzett alkalmazottjuk foglalkozik a berendezések átvizsgálásával, melynek célja az újrahasználatra, javításra vagy bontásra alkalmas készülékek elkülönítése. A világhálón működő alkatrészkereső adatbázis segítségével bárki kedvező feltételekkel hozzájuthat használt, de átvizsgált és 1 éves garanciával beépíthető alkatrészhez, mosógépéhez vagy egyéb más elsősorban háztartási készülékhez.

Az újrahasználatra alkalmatlan eszközök bontása során, magas munkaerő igényű, de színvonalasan megvalósított, 95 %-ot meghaladó hasznosítási arányú technológiát alkalmaznak.

3. Képzés: 25 és 45 év közötti munkanélkülieknek tudnak elsősorban olyan képzési programot biztosítani, mely foglalkoztatással egybe kötve 17 különböző képesítésből ad választási és képesítés szerzési lehetőséget. Ez komoly esélyt ad a későbbi munkaerőpiacon történő elhelyezkedéshez. Tevékenységük sokszínűségét tükrözi, hogy 2012 tavaszán a gyűjtés népszerűsítése érdekében pályázatot hirdettek a legidősebb számítástechnikai készülék cím elnyerése érdekében gép, nyomtató és monitor kategóriában.

Beérkező anyag

Magas fokú válogatás

Alkatrészbontás és tárolás

Újrahasználati központ eladótere

3.3. Belgium

1. de Kringwinkel, Belgium

A Kringwinkel hálózat Belgiumban hét üzlettel, regionális központtal rendelkezik. Egy-egy központ kb. 300 000 lakosú régiót lát el. A rendszer a háztartási lomok kíméletes begyűjtésére épült ki. 40 %-ban egyeztetett időpontban, házhoz menő formában kisteherautókkal hozzák el a házaktól a lomokat. Közel ilyen mennyiséget a lakosok maguk juttatnak el a

központokba, és a maradék 20 % önkormányzati szelektív gyűjtőpontban és konténerparkokban kialakított újrahasználati konténerek segítségével kerül a céghez.

2009-ben 25 000 tonnányi lomot kezeltek, a begyűjtött mennyiség 8kg/fő átlagot jelent és az anyagok 70%-át újrahasználik. A beérkező anyagokat már a helyszínen formanyomtatványokon regisztrálják.

Tevékenységek

1. Begyűjtés: a házhoz menő lomtalanítás során mindent elhoznak, nagyrészt díjmentesen, de egyes termékek után (főleg a veszélyes hulladékok tartoznak ide) térítést kell fizetni. A begyűjtött anyagot a központban már a kirakodásnál szétválogatják újrahasználatra, hasznosításra alkalmas és ártalmatlanítást igénylő frakciókra. Egy központban 7-8 teherautó dolgozik, egy autó átlagosan 8 címre megy el naponta és regisztrálják az elhozott anyagokat.

2. Javítás és ellenőrzés a műhelyekben: a beérkező újrahasználatra alkalmasnak ítélt termékeket átvizsgálják, tisztítják, ha szükséges javítják és ezután az eladótérbe kerülnek.

3. A ruházati cikket, táskákat, ruhaneműket 128 felé szortírozzák. Ez a termékfajta képezi az eladásra kerülő árucikkek jelentős részét.

4. A bútorok javítását, tisztítását szintén magas színvonalon végzik.

5. A kerékpárok felújítása majd értékesítése garanciával történik.

6. A porcelán és üvegárut mossák és árazzák.

7. Értékesítés: a bizományi áruházhoz hasonló bolt kétszintes. Minden terméket színekkel osztályoznak (sárga, piros, kék, zöld) napi szinten, egy-két hét várakozás után leárazás, majd minden el nem adott termék konténeres szállítással exportra megy.

Támogatott munkaerővel dolgoznak. Alacsonyabb képzettségű, tartós munkanélkülit, vagy magasabb képzettségű pályát vesztett munkaerőt vezetnek vissza a munkaerőpiacra.

Központi épület és az érkező lom

Szétválogatás előtt és után, raktározás

Kerékpárműhely és bontó-javító állomás

Bútoreladás

Háztartási cikkek és egyéb tartós fogyasztási cikkek

Használt ruha értékesítés és aprócikkek eladása

3.4. Rreuse nemzetközi hálózat

A RREUSE egy európai szervezet, mely újrafelhasználást, javítást és újrahasznosítást folytat szervezetek és vállalatok számára. A RREUSE tagjai továbbá azon nemzeti és helyi hálózatok is, melyek társadalmi és környezetvédelmi célkitűzéseket egyesítenek és mindkettőt azonos mértékben támogatják.

Mintegy 40000 teljes munkaidőben foglalkoztatott alkalmazott és körülbelül 200000 önkéntes és oktató dolgozik 22 tag- és taghálózati szervezetben, 12 tagállamban. Bár a jogi keretek és a nemzeti szokások /lehetőségek különbözhetnek egymástól, az RREUSE tagok a közös értékekben osztoznak, mint például a társadalom környezetvédelmi szolgáltatásai, a szegénység elleni küzdelem és a társadalmi szempontból hátrányos helyzetű emberek visszaterelése a munkaerő piacra.

A társadalmi és a környezeti célkitűzéseken túlmenően ezek a kezdeményezések olyan háttértermékekkel is járnak, mint például az elfogadható piaci árak elérése, ami a kis jövetelmű csoportok számára fontos.

A RREUSE elősegíti az olyan fenntartható fejlődési modellt, amely a következő három alapelven nyugszik:

1. Környezetvédelem, a hulladékkeletkezés megelőzése.
2. Társadalmi méltányosság, tevékenységek társadalmi befogadtatása
3. Gazdasági szempontból életképes munkahelyek, képzési lehetőségek, megfizethető termékek.

Tagjaink fő tevékenysége kiterjed a következőkre:

- a. textíliák és ruházatok begyűjtése, osztályozása és újratejesztése,
- b. elektromos és elektronikai hulladékok, bútorok és terjedelmes hulladékok összegyűjtése, javítása és újrahasználat (WEEE),
- c. otthoni és közösségi komposztálási vállalkozások,
- d. jótékonyági és másodlagos hasznosítású üzletek,
- e. papír, karton, fa, műanyag, festék, fém, festékanyagok, könyvek és játékok összegyűjtése és újrahasznosítása,
- f. tudatosságnövelő kampányok, nemzetközi tervek, a legjobb gyakorlat és az üzleti támogatások kölcsönös megismerése.

Az RReuse egyes tagjainak országonkénti rövid bemutatása

3.5. Egyesült Királyság

1. Adományboltok Szövetsége

A Jótékonyági Kiskereskedelmi Egyesülés (korábban a Jótékonyági Üzletek Egyesülése) 1999-ben jött létre közhasznú szervezetként. Az Egyesült Királyságban vezeti és támogatja a jótékony célú kereskedelmi forgalmat és ez az egyetlen szervezet, amelynek a rendeltetése a jótékony célú kiskereskedelem megvalósítása és képviselete. A tapasztalatok és a közös érdekek érdekében történő összefogással segíti

elő az üzletek lehető leghatékonyabb működtetését. Fő feladata az érdekképviselés és a közérdekű kapcsolatok fejlesztése a tagok érdekében, elősegítve a közérdekű támogatást, a kutatást és a piaci elemzéseket, képzéseket az aktív közösségi fórumok működését.

Számított alkalmazotti létszám: 10,000

Az aktív hálózati tagok száma: 6 700 jótékonyági üzlet

Adománybolt modell Angliában

Az adományboltok modellje, vagyis a Charity shopok a 40' évek Angliájában terjedtek el először az első és a második világháború alatt, hogy karitatív tevékenységeket finanszírozzanak elsősorban használt cikkek eladásával. Ezek a boltok ma már társadalmi vállalkozások, tehát egy meghatározott társadalmi célt finanszíroznak üzleti tevékenység formájában. Az első ilyen boltokat az Üdvhadsereg kezdte el a 19. sz. elején, hogy olcsón biztosítson ruhákat a rászorulóknak számára a háború okozta gazdasági válság miatt (Lekha Klouda, 2007) . A mai értelemben vett adományboltok csak pár évtizeddel később jelentek meg, mint a Vöröskereszt (1941), illetve az Oxfam (1947) boltja, akik a mai napig a legtöbb boltot működtetik (Broadbridge-Parsons, 2003).

Az adományboltok részben használt cikkek eladásából, részben új termékek eladásából finanszíroznak civil szervezetet, alapítványt, egyéb társadalmi célt. A „klasszikus” adományboltoknak a lakosok, vagy kereskedők az általuk már nem használt, felesleges háztartási cikkeket, ruhákat, könyveket, egyéb termékeket adományoznak, amelyet a bolt, vagy bolthálózat értékesít. Az adományok segítségével csökken a környezetben felhalmozott hulladék mennyisége, hiszen ezek a tárgyak közvetlenül újrahasznosulnak, a bevételek pedig különböző karitatív célokat finanszíroznak, így alkalmasak a civil szféra finanszírozására is.

Mivel az adományként fogadott termékek nem kerülnek pénzbe a boltokba, ezért azokat nagyon alacsony áron lehet értékesíteni, aminek a hatására olyan társadalmi csoportok jutnak olcsón használt cikkekhez, akik ezt nem engedhetnék meg maguknak. Az adományboltok vásárlói ezért gyakran hátrányos helyzetű csoportok, de népszerűek a kifejezetten retro tárgyakat, a régiségeket gyűjtők, illetve környezetvédők körében is, hiszen az adományboltok önmagukban is megvalósítják a hulladékcsökkentést.

Az angliai boltokban, a kezdetekben leginkább önkéntesek dolgoztak eladóként, így a bérköltség sem jelentett extra kiadást. A bevétel (ami a fenntartási költségek után a bolt bevételének 30%-a) pedig részben az alapítványhoz, vagy egyesülethez került. A 40-es évek óta az adományboltok működése azonban nagyon sokat változott Angliában. Mára már négyből öt ember adományoz ilyen boltoknak, illetve a lakosság 90%-a gondolja azt, hogy az adományboltok a forrásteremtés megfelelő eszközei (Lekha Klouda, 2007). Az adományboltok némelyike bizonyos termékekre specializálódott (Oxfam könyvesbolt, elektronikára, cd eladásra specializálódott boltok), a boltok hálózattá váltak, amelyek több boltot működtetnek bizonyos régiókban, illetve internetes bolt-hálózatot is fenntartanak. A boltok működési struktúrája is jelentős változáson esett át 2000 óta.

Míg a 80' években inkább takarékosági okokból vásároltak ezekben a boltokban, illetve a boltok inkább a város kiesőbb részein helyezkedtek el, és leginkább idős nő önkéntesek üzemeltették. 1992 illetve 1999 között azonban egy jelentős növekedés jelent meg az adományboltok piacán és 2000-re a piac gyakorlatilag telítődött. (Parsons, Elizabeth, 2004) Részben ennek köszönhetően a mai boltokban már megindult egy jelentős professzionalizálódási folyamat. A boltok inkább alkalmaznak kereskedelmi logikát, mint előtte. Minden boltban van legalább egy fizetett alkalmazott,

bolt menedzser (charity shop Manager), akinek a feladata a termékek árazása, az önkéntesek koordinálása, képzése, adminisztratív feladatok ellátása, illetve a bolt reklámozása. A regionális hálózatok megjelenésével pedig megjelentek egyéb olyan funkciók is, (övezeti menedzser, regionális menedzser, kereskedelmi menedzser) akik a hálózat fenntartásáért felelősek. A bérköltségek 2000-ben a legtöbb boltban már elérték a bolt bevételének 20-40%-át (Broadbridge-Parsons, 2003)

Sok boltban ma már új árukat, saját termékeket is eladnak, vagy fair trade (méltányos kereskedelem) termékeket árusítanak. Megjelentek azok a boltok is, amelyek összekapcsolják a használt cikkek eladását azok helyben történő megjavításával) A boltok a kiskereskedelem részeként üzleti tervet, stratégiát készítenek, illetve egyéb olyan technikákat is beépítenek működésükbe, amely a piaci szerepüket elősegíti. (reklám, internetes felületek használata, etc.)

Angliában az adományboltokat adománybolt kód, vagy márkajelzés használatára is kötelezi a jogszabály, amely előírja az adományboltok bizonyos alapvető működési feltételeit.(adatvédelem, foglalkoztatás, adományozás szabályai, hulladékkezelés, egészség és biztonság, kereskedelmi védelem, és a fogyasztók védelme). A boltokban eladott adományokon 0% ÁFA van, illetve 80% adókedvezmény, amit a kormány finanszíroz, a maradék 20%-ot pedig a helyi önkormányzat biztosítja kedvezményként. Jelenleg körülbelül 7700 adománybolt van Angliában ebből pedig pár 100 csak Londonban. Az adományboltok alapításának feltétele a Charity Bizottságnál (Charity Commission)-nél regisztrált státusz, amennyiben a szervezet éves bevétele nagyobb, mint évi £5,000.

A Charity Bizottság bírálja el annak feltételeit, hogy valaki megnyithat-e egy adományboltot.

2. Közösségi Komposztálási Hálózat

Sheffieldi megalapítással a Közösségi Komposztálási Hálózat támogatja és elősegíti a biológiailag lebontható hulladékok erőforrásának közösségi irányítását és felhasználását. Ezt a tagok megválasztott bizottsága önállóan irányítja. A hálózat fő célja az információk megszerzése és a meglévő és új közösségi komposztáló vállalkozások támogatása az európai, nemzeti, helyi és önkormányzati hatóságokkal együttműködve és tanácsadói szolgáltatásokat biztosítva mindazon tagok számára, akiknek a tájékoztatáson túlmenő igényeik is vannak.

Számított alkalmazotti létszám: mintegy 740

Az aktív hálózati tagok száma: 213

3. Közösségi Újrahasznítási Hálózat

Az angol közösségi újrahasznosító hálózat (CRN UK) a közösségi alapú újrahasznosítás és hulladékcsökkentés nemzeti fóruma. Elősegíti a közösségi alapú fenntartható hulladékgazdálkodást az egyre növekvő angol hulladékproblémák kezelésének gyakorlati és hatékony kezelésével, valamint a gazdaság társadalmi problémáinak megoldásával. Tevékenyen vesz részt az új munkahelyek megteremtésében, a tartós munkanélküliek és a különleges igényű személyek képzésében is. A tagok többsége részt vesz a közhasznú közösségi célú hulladék-csökkentési programban, újrahasznosításban, amely az egyszemélyes falusi műveletektől kiindulva egészen a városközpontok begyűjtési szolgáltatásáig terjed ki.

Számított alkalmazotti létszám: 4600

Az aktív hálózati tagok száma: 175

4. Skóciai Közösségi Újrahasznosítási Hálózat:

A CRNS a skóciai újrahasznosító szervezetek közösségének hálózata. Tájékoztatást nyújt, tanácsadást ad és támogatja a meglévő és a megalakuló újrahasznosítókat. A közösség célja, hogy erősebbé tegye a skóciai újrahasznosító ágazatot, amely valódi társadalmi, környezeti és gazdasági előnyöket eredményezhet a helyi közösségen belül. A CRNS munkája iránymutatást ad a különféle tevékenységek számára, beleértve az újrahasznosítást, újrafelhasználást, újraelőállítást, a közösségi és otthoni komposztálást, hulladékkeletkezés megelőzését és a tudatosság növelését.

Számított alkalmazotti létszám: 1166

Az aktív hálózati tagok száma: 129

5. Walesi közösségi újrahasznosítási hálózat

A walesi közösségi újrahasznosítási hálózat, Cylch az egyetlen olyan walesi érdekképviseleti szervezet, amely kiáll a közhasznú közösségi alapú újrahasznosító szervezetek mellett és támogatja azokat. A tagok tevékenysége kiterjed a bútorok újra használatára, az autógumik újrahasznosítására, közösségi komposztálásra és a hulladékcsökkentésére. A szervezet valamennyi tagja közvetlen közösségi előnyt élvez főként az alkalmazottak és az oktatás segítségével. Cylch stratégiai fejlesztési munkákat is vállal a fenntartható hulladékgazdálkodás helyszíni megoldásainak elősegítése érdekében és biztosítja a közösségi újrahasznosítás jövőjét Walesben.

Számított alkalmazotti létszám: 809

Az aktív hálózati tagok száma:65

6. Bútor-újrahasználati Hálózat

A bútorok újrahasználati hálózata egy olyan nemzeti hálózat, amely támogatja és fejleszti a jótékony célú újrahasznosító szervezeteket szerte Angliában. Célja a szegénység csökkentése a háztartások bútorok, elektronikai berendezések és egyéb tartozékok iránti igényeinek megfelelő áron történő kielégítésével. Támogatja az újrahasznosító szervezeteket a képzési és munkahely betöltési lehetőségekben, elsősorban a társadalmi szempontból elzárt személyek esetében. A tagszervezetek mérete változó, a kis helyi szervezetektől egészen a nagy társadalmi szervezetekig terjed, ezek közül néhány az önkéntes ellátó lakóegyesülésekig és tanácsokig terjed. Az FRM legújabban sikeresen működik a brit újrahasznosítási szabványok területén.

Számított alkalmazotti létszám: 3800

Az aktív hálózati tagok száma: 350

7. Londoni közösségi erőforrások hálózata

A London Community Resource Network (Londoni közösségi erőforrások hálózata, LCRN) olyan területen nyújt támogatást, ahol a közösségek, vállalkozások és a lakosság fenntartható módon kezeli az erőforrásait. Az LCRN alapos ismeretek és tapasztalatok birtokában van a közösségi ágazatok hatékony hulladékgazdálkodásának szakterületén, mert szolgáltatásokat nyújt több száz, vagy akár ezer londoni lakos számára. A hálózat magába foglalja a jótékony célú társadalmi vállalkozásokat, közösségi szervezeteket, magánvállalatokat, helyi kormányzatokat és környezetvédelmi szakértőket, valamint meghatározott lakosokat, akik hulladékokat kezelnek forráshatékony megoldások biztosításával.

Számított alkalmazotti létszám: 630

Az aktív hálózati tagok száma: 90

3.6. Spanyolország

1. Gazdasági és Szociális Újrahasznosítási Szövetség

A madridi székhelyű Asociación de Recuperadores de Economía Social y Solidaria (Gazdasági és Szociális újrahasznosítási szövetség, AERESS) 1994-ben jött létre és helyi szervezetek nemzeti hálózatából áll szerte Spanyolországban, amely egyesíti a környezetvédelem és a fenntartható társadalom célkitűzéseit. Összegyűjtik, kijavítják és értékesítik a társadalmi termékeket, melyek itt is igen különböző termékcsoportokat foglalnak magukba. Például a már korábban is említett elektromos és elektronikai berendezéseket, textíliákat, építési hulladék anyagokat és bio-hulladék anyagokat.

Számított alkalmazotti létszám: 1632

Az aktív hálózati tagok száma: 31

3.7. Olaszország

1. Orius Szövetség

Az Orius Szövetség 2011-ben jött létre. Célja a társadalmi összefogás és a fenntarthatóság új modelljeinek elősegítése. Az Orius szolgáltatásokat nyújt a fejlesztésekhez a társadalmi összefogás és a fenntartható

környezetvédelem területén. Munkálatai kiterjednek például az európai hálózatok képzési tevékenységeinek tervezésére, a hulladékgazdálkodással összefüggő tanácsadásra valamint a jó tapasztalatok terjesztésére a helyi hatóságok és a külső közhasznú ágazat között. Az egyesülés részt vesz nemzetközi és hazai fejlesztésekben a hulladékcsökkentéssel (újrafelhasználással, javítással és újrahasznosítással) összefüggésben.

Számított alkalmazotti létszám: 1000

Az aktív hálózati tagok száma: 5

3.8. TerraCycle nemzetközi hálózat

A TerraCycle-t 2001-ben alapította a magyar származású Tom Szaky, az akkor húszéves gólya a Princetoni Egyetemről. Kezdetben szerves trágyát állítottak elő folyékony gilisztaürülékből, amit ezután használt üdítőspalackokba töltöttek. A TerraCycle azóta növekvő zöld vállalattá fejlődött.

A TerraCycle célja, hogy eltörölje a szemét fogalmát oly módon, hogy a korábban nem, vagy nehezen újrahasznosítható hulladék feldolgozásához rendszert épít ki. Programjainkra bárki feliratkozhat, és brigádtagként elküldheti az összegyűjtött hulladékot.

Az összegyűjtött hulladékot ezután a TerraCycle különböző termékekké alakítja. A több mint 20 országban, 20 millió ember részvételével összegyűjtött sokmilliárd egység szemét feldolgozásával a TerraCycle több mint 1500 különböző terméket hozott létre. A termékek olyan nagy

amerikai áruházláncokban kaphatók, mint a Walmart vagy a legnagyobb biotermékeket árusító bolthálózat, a Whole Foods Market.

English [Spanish](#) Select country **GET PAID FOR TRASH** [SIGN UP](#) [SIGN IN](#)

PEOPLE COLLECTING TRASH: 31,552,898 WASTE UNITS COLLECTED: 2,429,660,521 MONEY FOR CHARITY: \$4,570,697.10

[CLICK HERE TO FIND OUT MORE ABOUT TERRACYCLE'S ENVIRONMENTAL BENEFIT](#) [f](#) [t](#) [y](#) Search **SEARCH**

[SEND YOUR WASTE](#) | [PRODUCTS](#) | [ABOUT US](#) | [RESOURCES](#) | [NEWS](#)

Eliminate the Idea of Waste[®]

A cég 2010 végén újította fel irodáit, amivel új teret nyitott a folyamatosan bővülő munkaerejének. Az újrahasznosítás továbbra is jelen van az irodákban, ahol az íróasztalok használt ajtókból és raklapokból készültek.

A különböző irodai helyiségeket üres üdítő palackok fala választja el egymástól, a belső felületeket a TerraCycle védjegyévé vált graffitik díszítik. Az egy légtérű irodaépület ösztönzi a kommunikációt és elősegíti a TerraCycle céges kultúrájára jellemző együttműködést.

2011-ben a TerraCycle megkezdte működését Norvégiában, Spanyolországban, Németországban, Írországon, Svájcban, Dániában, Izraelben, Belgiumban, Argentínában és Hollandiában is. A cég több mint 30 új hulladékgyűjtő programot indított, és dolgozóinak létszáma világszerte összesen 100 fölé emelkedett.

A TerraCycle 2011-ben ezenfelül 3 millió dollár feletti összeget adományozott jótékonyági szervezeteknek az összegyűjtött szeméért.

A TerraCycle ez idő tájt nyitotta meg az első ideiglenes boltját két hónapra a New York Port Authority buszpályaudvaron. A város szívében elhelyezett ökoszentélyben a TerraCycle újrahasznosított termékeit lehetett kapni, a látogatók ezen kívül kihelyezett ládába dobhatták újrafeldolgozásra szánt hulladékaikat.

Fontos esemény volt a vállalat számára 2011-ben a Föld napja. A TerraCycle ugyanis ekkor állt össze az Old Navyvel és az Office Depot-val. A cégek üzleteiben elhasznált termékeiket lehetett leadni: az előbbinél strandpapucsokat, az utóbbinál tollakat. Ilyenfajta hulladékot ekkor gyűjtötték először! A programnak hatalmas sikere volt az újrahasznosított strandpapucsokból készült négy játszótérnek köszönhetően, melyeket amerikai iskoláknak adományozott a TerraCycle.

Brazíliában a TerraCycle csapata megépítette a valaha alkotott legnagyobb újrahasznosított szobrot, amivel bekerült a Guinness rekordok könyvébe. A Tang ivótasakokból készült Tangobo 15,2 méter magas, 8,32 méter hosszú és 4,25 méter széles volt. A szeptemberi Parque do Carmo-i bemutató után a Tangobót lebontották, majd padokat, asztalokat és egyéb tárgyakat készítettek az ivótasakok újrahasznosításával, és elhelyezték őket a bemutató helyszínéül szolgáló parkban.

Utószó és értékelés

A bemutatott példák jól szemléltetik, hogy mennyivel előttünk járnak Nyugat-Európa országai az újrahasználati kultúra és az ezt megvalósító gyakorlati tevékenységek terén.

Sok esetben nem elsősorban pénz, hanem a környezettudatosság eredménye a fogyasztási cikkekkel való ésszerűbb bánásmód.

Az újrahasználati tevékenység központja és egyben motorja az újrahasználati központ, ahol nem csak az anyag, hanem a tudás is koncentrálódik teret adva az ötleteknek, a valós környezetvédelmi tevékenységnek és sok ezer munkaerőpiacról kisiklott ember életének újrakezdéséhez.

4. Hazai jó példák

4.1. Devecser egy jó gyakorlat a „lomizók” munkaerő-piaci integrálására

Devecser város az ország „Lomis-központja”. Évente több ezer tonna hulladék keletkezésével kellett számolni a település vezetésének, melynek elszállítását meg kellett oldani. A város közlekedését hétvégeente megbénította a „hulladékturizmus”, a városképet negatívan befolyásolták a házak nyitott kapui, melyek szinte mindegyikén kézzel írt, festett tábla hirdette: használt cikk.

A lomizás közel 200 család számára biztosít megélhetést, többségük azonban illegálisan kereskedett, adót nem fizetett a tevékenysége után. Viszont viszonylagos békében éltek egymás mellett a településen, a megélhetés biztosítása miatt a településen nem volt jellemző a bűnözés, nem terhelte a várost a szociális segélyezettek számának növekedése. A város döntéshozóinak éppen ezért jogilag is rendezett mederbe kellett terelniük az addig illegális kereskedést, úgy, hogy a családok mindeközben ne veszítsék el megélhetési forrásukat.

Devecser városban körülbelül kétszázra tehető azoknak a roma családoknak a száma, akik „lomizásból”, azaz az ausztriai lomtalanítások során behozott hulladék hasznosításából élnek. A lomisok többsége hasonló szociális körülmények között él: szinte mindannyian romák, többségük 40-50 év közötti, tartósan munkanélküli, legfeljebb nyolc általános iskolai végzettségük van.

A lomizás kifejezés nem található meg az értelmező kézi szótárban, de az ajkai kistérségben mindenki pontosan ismeri a kifejezés lényegét: Devecserben legalább 200 ember él abból, hogy **osztrák, német és holland lomtalanításokon talált tárgyakat áruba bocsátják.** Devecser az egyik legjelentősebb logisztikai központtá „fejlődött” az elmúlt évtizedben. A „Nyitott Égbolt Pláza”, vagy „Kalányos Pláza” néven ismertté vált központ rengeteg problémát okozott a településnek.

A lomis házak jó része rendkívül könnyen felismerhető volt. Nyitott kapuval várták az érdeklődőket hosszú évtizedeken keresztül, az udvarokban a szabad égbolt alatt, vagy szűk épületekben tárolva az összeguberált holmikat, berendezési tárgyakat és műszaki cikkeket. Devecser településre az ország minden tájáról érkeztek, hiába a jól csengő nevű borvidék, vagy akár a kis város épített öröksége, hétvégre valóságos „lomiturizmus” bénította meg a város működését. Dugók az utakon és utcákban, szemét mindenütt, a város imázsa kétes hírnév lett: Devecser az ország legismertebb lomiközpontjává vált.

A lomizást körülbelül 20 éve kezdték a világútlelőnek köszönhetően. A határszéli településekre, vásárokbá, búcsúkra utazó roma mutatványosok fedezték fel, hogy milyen „kincseket” is rejt egy-egy osztrák lomtalanítás.

A kilencvenes évek elejére már afféle **üzlethálózat-rendszer alakult ki a városban, megjelentek az első közvetítők, akik ismerték a címeket.** Mivel egyre kevesebb munka akadt a környező településeken, újabb és újabb családok kapcsolódtak be a sajátos „szemétturizmusba”. A lomis családok elmondása szerint korábbi munkahelyeik (téglyágyár, varroda) megszűnése után hiába próbálkoztak a szomszédos Ajka valamelyik üzemében elhelyezkedni, nem kaptak munkát. Azzal indokolták

az elutasítást, hogy betöltötték az állást, miközben a nem roma származású szomszédját a rákövetkező napokban alkalmazták. A lomizás az egyik oldalon segített abban, hogy számos feszültségtől és konfliktustól megóvja a helyi lakosokat. Nem feszültek komoly ellentétek a cigány és nem cigány lakosság között, hiszen nem volt tapasztalható megélhetési bűnözés, vagy munkanélküliség. A másik oldalon viszont a település vezetésének folyamatosan olyan problémákkal kellett szembenéznie, ami rengeteg járulékos gondot jelentett. A tevékenység következtében óriási környezetkárosító hatásokat kellett orvosolni, 2007-ig évente több ezer tonna szemetet kellett elszállíttatniuk, ami a város környékén illegális hulladéklerakók formájában keletkezett, arról nem is beszélve, hogy egyes portákon áldatlan állapotok uralkodtak, uralkodnak. A rendezetlenség és rendetlenség vonzotta a patkányokat, rágcsálókat, ami fertőzésveszéllyel járt. További járulékos problémát jelentett, hogy a lomis házak szomszédságában elértéktelenedtek az ingatlanok. További gondot jelentett, hogy alig akadt törvényesen működő, árusítási engedéllyel rendelkező közöttük, így sem iparűzési adót, sem járulékokat nem fizettek. A vám- és pénzügyőrséget, a rendőrséget, az ÁNTSZ-t, a fogyasztóvédelmet többször kérte a polgármesteri hivatal a közös ellenőrzésre, ez néhány esetben meg is történt, de az intézkedésekkel nem sikerült megoldani a helyzetet.

2007-ben az akkori városvezetés elszánta magát, hogy a „Piacokról és vásárokról” rendeletet alkotson. A 26/2007 (IX.01.) rendelet 4.§ értelmében „Devecser Város belterületén használcikket árusítani csak működési engedéllyel lehet.” A rendelet 2008. január 1-jén lépett hatályba.

A rendelet értelmében a Devecsertől 4 km-re található Meggyes erdőt, az egykori laktanyát jelölték ki a piac helyszínének annak reményében, hogy a lomizást, mint tevékenységet mederbe tereljék.

A rendelet hatálya Devecser Város Önkormányzata közigazgatási területén rendezett illetve tartott vásárookra, piacokra, valamint a vásárokon, piacokon folytatott kereskedelmi tevékenységre, továbbá a piac területén tartózkodókra terjed ki.

Az 1. § (2) a rendezhető vásárok és piac típusáról rendelkezik:

- a) helyi kirakodó vásár;
- b) használt-cikk piac;
- c) alkalmi (ünnepi) vásár.

Az 1. § (3) bekezdése az árusítást közterület-foglalási engedélyhez köti:

E rendelet hatálya nem terjed ki az egyéb, a város közigazgatási területén esetenként engedélyezett árusításra. Közterületen csak az hozhat forgalomba árut, akinek a polgármester közterület-foglalási engedélyt adott.

A rendelet 2/A. §-a kijelöli a használtcikk kereskedelemnek helyet adó ingatlant és területet:

2/A. § Használt-cikk piac tartására kijelölt hely Devecser Város Önkormányzata tulajdonában lévő „volt honvédségi terület” Devecser, Meggyeserdő 0623/2 hrsz-ú ingatlanon belül a volt gyakorlótér és a hozzá

tartozó összeépített tárolóépületek, valamint Devecser, Meggyeserdő 0623/2 hrsz-ú ingatlanán az ipari park koncepció tervében megjelölt 27,63 m² nagyságú 16. épület, 177 m² nagyságú jelöletlen ingatlan a 16. épülettől jobbra, 223,12 m² nagyságú 17. épület, 223,83 m² nagyságú 18. épület, 226,99 m² nagyságú 19. épület, 215,61 m² nagyságú 20. épület, 109,66 m² nagyságú 21. épület, 212,46 m² nagyságú 22. épület, 225,72 m² nagyságú 23. épület, 222,33 m² nagyságú 24. épület, 221,73 m² nagyságú 25. épület, 106,68 m² nagyságú 26. épület, valamint az általuk közrezárt utak összesen: 1.760 m².

Az árusítás rendjére vonatkozó 6.§ 11. bekezdése szabályozza a működési engedéllyel árusítható termékek körét is: (11) A vásáron és a piacon a következő termékek kizárólag működési engedéllyel rendelkező üzletben forgalmazhatók:

- a) veszélyesnek minősülő anyagok és készítmények;
- b) a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. Törvény (a továbbiakban: Jöt.) szerint meghatározott jövedéki termék, kivéve az alkalmi (ünnepi) vásáron a Jöt. 110. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint;
- c) számítógépes játékszoftver, videojáték-gép;
- d) gyermekjáték, - játékszer, adathordozó eszközök, kivéve az alkalmi (ünnepi) vásáron;
- e) állatgyógyászati termék, növényvédő szer;
- f) nemesfém és az abból készült ékszer, tárgy, drágakő, kivéve az alkalmi (ünnep) vásáron;
- g) látást javító szemüveg, kontaktlencse, kozmetikai termék, szexuális termék;

- h) barlangi képződmény, szakmai tudományos szempontból kiemelkedő jelentőségű ásványi társulás, ősmaradvány;
- i) gázüzemű készülék és alkatrészei, valamint elektromos hálózatról üzemeltethető, illetve hálózati csatlakozási lehetőséggel rendelkező termék (berendezés, gép, készülék, eszköz) és ezek elektromos árammal kapcsolatba hozható alkatrészei (villamos csatlakozások és áramvezető részek);
- j) fegyver, lőszer, robbanó- és robbantószer, pirotechnikai termék, gázspray;
- k) „A” és „B” tűzveszélyességi osztályba sorolt anyag;
- l) külön jogszabályban foglaltak szerint gyógyszer, gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású anyag és készítmény, étrend-kiegészítők, különleges táplálkozási célú élelmiszerek.

(12) Nem tekinthető használt cikknek a kozmetikai termék, az élelmiszer, a takarmány, az élvezeti cikk

Kezdetben a helyi rendelet ellen tiltakoztak az árusok, és többen tartottak a változástól. A devecseriek többsége egyetértett azzal, hogy a közbiztonság rovására mehet az önkormányzati szigor. „Amióta itt lomizás van nincs lopás, jól rosszul, de el tudják tartani a családjukat” – érveltek többen a helyiek közül, megfogalmazva azon félelmüket, ha megszigorítják e családok eddigi bevételi forrást jelentő tevékenységét, az társadalmi, szociális és közbiztonsági problémákhoz vezethet.

A helyi rendeletben megfogalmazott elvárásoknak nem tudtak megfelelni a kezdetekkor, hiszen a kijelölt piacon csak vállalkozói igazolvánnyal kereskedhettek volna, a „papír” megszerzése pedig azonnal fejtörést okozott többeknek. A nyitva tartással sem értettek egyet, a kijelölt piacon hétfőtől vasárnapig, reggel hattól délután háromig biztosíthatták volna a

kereskedést, az udvaraikban pedig akár napi 12-14 órában is várták tárt kapukkal az érdeklődőket. Továbbá, ha vállalkozóként folytatják a tevékenységüket, akkor az számlaadási kötelezettséggel jár, és ha szabályosan kereskednek, akkor az adóhivatal bekérheti az áruk beszerzését igazoló számlát is. Holczinger László (Devecser város polgármestere 2002-2010.) sem volt elégedett a rendelet bevezetését követő intézkedésekkel.

A rendelet hatályba lépése után ugyan a városban megszűntek a hétfégi dugók és parkolási problémák, kevesebb lett az illegális hulladék mennyisége a közterületeken, a hatóságok folyamatos ellenőrzései azonban újabb problémákat vetettek fel. A volt polgármester álláspontja szerint az adóhatóságnak figyelembe kellett volna venni azt a tényt, miszerint az alkalmi árusoknak a vásárokról és piacokról szóló hatályos kormányrendelet értelmében nincs számlaadási kötelezettsége.

A használtcikk-piac 2008. évi létrehozásával az önkormányzat két évtizedes problémát kívánt orvosolni, amely első lépése volt a jogilag számos ponton támadható gyakorlat legális keretek közé szorításának, de tovább nehezítette a megoldást, hogy a lomizás Magyarországon a mai napig tisztázatlan jogi háttérű tevékenység. Már maga a hulladék, mint fogalom értelmezése is vitatott, és nem csak Magyarországon jelent problémát ennek a tevékenységnek a jogi mederbe terelése. Magyarországon nagyjából 50-100.000 ember foglalkozik ezzel, de keveset tudni róluk. Devecser az elmúlt évtizedben valóságos logisztikai elosztó központtá vált, a külföldről behozott árut nagy tételben vásárolják fel itt a kelet-magyarországi és romániai használtcikk-kereskedők.

A Piac működtetését az önkormányzat 2008 áprilisában Kozák János gazdasági szervezetének adta át. Kozák János húsz éve tevékenykedett a roma érdekvédelemben, ő irányította a Magyarországi Cigányok Független Érdekvédelmi Szövetségét, Ifjabb Kozák János pedig a Veszprém Megyei Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke volt. A tulajdonukban lévő Aranyfregatt Kft. bérlő a devecseri önkormányzattól a volt laktanya 3,5 hektáros területét, 2009-ben havonta 700 ezer Ft bérleti díjat fizettek a városnak, a lomások pedig közvetlenül a kft.-nek fizetnek bérleti díjat az elárusítóhelyekért. Jelentősnek mondható, hogy a piac üzemeltetői roma vállalkozók, velük könnyebben szót értenek, mint az önkormányzattal.

Kozákék szerint **a bolhapiac fejlesztése kulcskérdés.** Nagy ívű tervekkel képzeltek el a piac fejlesztését. Saját forrásból kívánták komfortosítani és bővíteni a szolgáltatások körét. Meg kívánták oldani a vezetékes vízellátást, bővíteni kívánták a parkolókat, biztonsági kamerák felszerelésével kívánták elejét venni a lopásoknak. Tervezték a piacrádió beindítását, és túl kívántak lépni a bolha-piaci státuson a kis- és nagyállat vásárok, használtautó vásárok és lovasbemutatók szervezésével. Az önálló honlap segítségével pedig a piac friss híreit, információit kívánták közzé tenni.

2009-ben Kozák János, a piac üzemeltetője pénzügyminiszternek írt levelében arra hívta fel a figyelmet, hogy a hatóságok tekintsenek el a büntetések kiszabásától, hiszen nem lehet kereskedőnek tekinteni a lomásokat, akik nem pénzért szerzik be az árujukat. Ugyanakkor felajánlotta segítségét egyben, hogy tegyék adófizetővé őket. Az ugyanis nyilvánvaló volt, hogy az érintett 200 devecseri családnak a lomizás az egyetlen jövedelemforrása, és kérdéses, hogy alkalmi árusnak tekinthetők-e egyáltalán? A probléma kezelése azért is elengedhetetlen,

mert a lomizásból származó jövedelmük után semmilyen adót, vagy közterhet nem fizetnek.

A piac indításakor a válság miatt csökkent a vásárlók száma, így csökkent a kereslet is, a piac helyszínén pedig éleződött a verseny, többeket pedig megrémített a hatósági ellenőrzések sora. 2009-ben többen visszaköltöztek házaik udvarába árulni, ezért az önkormányzat felvett két hatósági ellenőrt, hogy akár büntetések árán is megakadályozzák az udvarok újrainyitását.

A 2010. október 4-én bekövetkezett vörösiszap-katasztrófa Devecser, Kolontár és Somlóvásárhely településeket érintette, és hosszú időre meghatározta a térség fejlődését. A város új vezetésének megválasztása második napján rengeteg problémával kellett szembenézni. 2011-ben megkezdődött Devecser város vörösiszap-katasztrófa által érintett területeinek rehabilitációja, újjáépítése. Az Önkormányzat 2010. évben kötött egyösszegű pénzeszköz átadásáról szóló megállapodásról számolt be a vörösiszap katasztrófa után, és 4.074.000,- egyszeri, közvetett vissza nem térítendő támogatást nyújtott a helyi hasznáلتcikk-kereskedéssel foglalkozó vállalkozás, az Aranyfregatt Kft. részére, bevételkiesése miatt. A legégetőbb problémák kezelése után ismét tudtak figyelmet fordítani a lomizás okozta problémákra.

2011 szeptemberében az ingatlan.net tudósított róla, hogy az osztrákok már tudják, hogyan védekezzenek a lomások ellen. Tudósításuk szerint úgy próbálják távol tartani a magyar lomásokat, hogy illegális hulladékkezelés címén megbírságot adják nekik, ha nem tudják igazolni az autójuk levőáru származását. Kozák János ezernél is több család megélhetését látta veszélyben az osztrák hatóságok szigorú fellépése

nyomán. Kozák János a közelmúltban alakult Nemzetközi Hasznáلتcikk-kereskedők Érdekvédelmi Szövetségének elnöki tisztét is betölti.

A bírságolások elve egyszerű, ha a közúti ellenőrzés során nem tudja igazolni a lomis, hogy vette, kapta, vagy engedéllyel szedte össze és szállítja a kocsiján lévő holmit, akkor a hatóság feltételezi, hogy a lomtalanításkor azt illegálisan gyűjtötte be. Akár hétezer euróig terjedhet a büntetés, ami azonnal éreztette is hatását, megritkultak az ausztriai „beszerző utak”. Köztudottá vált, hogy Burgenlandban az engedély nélküli hulladékgyűjtést 360 és 7.270 euró közötti bírsággal büntetik, az üzletszerű tevékenység esetében pedig már az első alkalommal 1.800 euró büntetést kell fizetni. A lomisok véleménye szerint a szigort az okozza, hogy elszaporodtak a lopások ott, ahol sok hasznáلتcikk megfordul.

A lomizás azonban határokon átnyúló problémává vált. **A kelet-európai hasznáلتcikk-kereskedés felmérése, valamint legális mederbe terelése érdekében több érintett ország** (Magyarország, Lengyelország, Szlovákia, Ausztria) **egy közös Európai Unió által támogatott projekt, a TransWaste keretében együtt dolgozik.** A projektben a hulladékgazdálkodással, európai jogokkal foglalkozó szakemberek vesznek részt. A magyar partnert a Bay-Logi Intézet szakemberei képviselik. A szakértők 2011 júliusában körvonalzták Devecserben, hogy a megállapodások alapján ilyen szabályoknak kell majd megfelelni.

A projekt keretében körvonalazódott megoldás elemei a következők:

- ✓ A hasznáلتcikk-kereskedőknek igazolvánnyal kell rendelkezniük, amelynek birtokában legálisan kereskedhetnek.

- ✓ Az igazolványokat a Nemzetközi Hasznáلتcikk-kereskedők Érdekvédelmi Szövetsége adja majd ki.
- ✓ Az igazolvány megszerzése érdekében oktatáson kell részt venni a kereskedőknek, mely során vizsgázni kell többek között hulladékgazdálkodásból is.
- ✓ További feltétel, hogy a kereskedő nem volt büntetve Ausztriában.

A további részletek kidolgozása még folyamatban van.

Toldi Tamás, Devecser város polgármestere szerint háznál továbbra sem engedélyezik a lomizást, mindenkinek az erre kijelölt piacon kell árusítania, s az illegális lomizás ellen fellépnek. **Hasznáلت-cikk kereskedést csak adót fizető vállalkozók végezhetnek.** Az országba behozott termékekről majd szállítójegyet kell felmutatniuk, amin pontosan szerepel, hogy mit és honnan szereztek be, nem kizárt, hogy elérhetőség megadásával együtt, hogy ellenőrizhetővé váljon a „beszerzés”. **A lomizás legalizálásának és jogi mederbe terelésének fő szempontja, hogy a város lakói érezzék, hogy a lomások is hozzájárulnak a közteherviseléshez.** A polgármester szerint a lomások nagy része ezt elfogadta, és hajlandó is legalizálni a tevékenységét.

Az önkormányzat vezetői, a helyi piac működtetői és térség országgyűlési képviselője, Ékes József több alkalommal is tárgyalásokat folytatott a TrasWaste képviselőivel, ahol részt vettek a Bay-Logi Intézet szakértői, valamint a burgenlandi és felső-ausztriai tartomány hulladékgazdálkodási cégeinek képviselői, valamint az osztrák környezetvédelmi minisztérium és a burgenlandi rendőrség vezetői. A magyar tárgyalópartnerek a lomások érdekei védelmében kívánták meggyőzni az ausztriai képviselőket arról, hogy a hulladék minősítését értelmezzék a jelenlegitől eltérő módon. Az

osztrák partnerek ugyanis – az Európai Unió jogszabályainak megfelelően – hulladéknak tekintik a kidobott holmikat, nem pedig hasznáلتcikknek, így ennek értelmében azok nem szállíthatók át az országhatárok között. A hasznáلتcikk esetében nincs ilyen tiltás, sőt, az áru szabad áramlását nem akadályozhatnák meg. Az osztrák fél értelmezése szerint, a kidobott, és már nem használt holmi hulladéknak minősül, a magyar fél értelmezésében akkor minősül annak, ha az már nem működik. Toldi Tamás szerint az osztrák szigor annak is köszönhető, hogy Magyarország határ melletti erdős része tele van szeméttel, illegális hulladékkal, így az osztrákok nem szívesen lennének okai a határon átnyúló környezetszennyezésnek. A másik oka, hogy Ausztriából megbecsülhetetlen mennyiségű hasznosítható, még feldolgozható alapanyag, fém kerül ki, ami hiányzik az ottani feldolgozóiparból. Magyarországi becslések szerint 60 ezer tonna lom érkezik az országba.

Devecser Város Önkormányzata előkészíti egy műanyag-hasznosító üzem létesítését, s így, ha helyben lesz feldolgozóipar, a műanyag átvételét meg lehet oldani, kevesebb hulladék keletkezne, a lomizás pedig új irányt vehet.

A megoldás irányába mutat a hasznáلتcikk-kereskedők képzése, aminek részleteit és feltételeit ki kell dolgozni. Meg kell egyezni az osztrák hatóságokkal arról, hogy miként lehet az európai uniós keretirányelvek alapján folytatni a hasznáلت-cikk kereskedelmet, hogy a lomizással foglalkozó családok megélhetése ne kerüljön veszélybe.

A szabályok szerint, a legálisan működő hasznáلتcikk-kereskedők számára pedig hatékony érdekvédelmet kell létrehozni, mert minden szereplő érdeke ez.

Néhány kivételtől eltekintve a lomások megbarátkoztak a piaccal, még akkor is, ha az nagyobb versenyt kényszerített rájuk, ugyanakkor mindenképpen kényelmesebbé tette a vásárlók dolgát, akik 2009-ben már egy helyen találhattak meg mindent. A piac 2009-2010-es virágzása, a látványos hétvégi forgalom igazolta az önkormányzat lépését.

Az indulást követően hamarosan komfortosabbá tették a piacot, WC, mosdó, lacikonyha várta a piacra – sok esetben távoli megyékből, a fővárosból, sőt külföldről is – érkezőket, akik már reggel korán ellepték a piac területét.

Ugyan a vörösiszap-katasztrófa a piac területét nem érintette, attól több kilométerre öntött el területeket, így is számos, az érintett részeken élő lomás család közvetlen károkat szenvedett, akik jó pár hónapig nem tudtak talpra állni, folytatni a korábban fő megélhetést jelentő tevékenységet. Természetesen közvetve az egész piac megszenvedte a katasztrófát, hiszen az útlezárások miatt hetekig nem lehetett megközelíteni a települést.

2011 elejére a helyzet ismét normális mederbe terelődött, folytatódtak a kármentő munkák és megkezdődtek a helyreállítások, a katasztrófában tönkrement házak lakói számára éppen a piacra vezető sümegi út mellett épült fel az új lakónegyed. A fejlesztési tervek között szerepel a piac további komfortosítása is.

A devecseri lomás piacot, és a lomizás okozta problémákat az önkormányzat nem támogatásból származó forrásokkal, hanem olyan rendeletekkel orvosolta, ami kivívta a lakosság megelégedését. Együttműködött olyan cigány szervezetek vezetőivel, akik hathatósan

képviselték a lomások érdekeit, megtalálták a velük való együttműködés lehetőségét.

Aki nem a város határában működő piacot választotta működése helyszínéül, legális, adózó gazdasági szervezet keretein belül folytatja tevékenységét, illetve fejleszti vállalkozását. Hóbor László a tulajdonosa az egyik legnagyobb számító hasznáلتikk-kereskedésnek (Lomi.hu Kft.), aki jelenleg már webáruházat is üzemeltet a hasznáلتikkekre építve.

Devecserben körülbelül 200 család megélhetését biztosítja a lomtalanításból összeszedett hasznáلتikkeк értékesítése, melynek segítségével önfoglalkoztatóvá váltak, olyan kompetenciára tettek szert, melynek segítségével képesek a hasznáلتikkeк beszerzésére és azok értékesítésére.

Az önkormányzat rendeleteinek köszönhetően egyre többen választották a legálisan működő vállalkozási kereteket, melynek segítségével orvosolni tudták az illegális hulladéklerakók újbóli keletkezését, megszüntették a városban eluralkodó közlekedési káoszt. A jelenleg folyó tárgyalások segítségével több évtizedes probléma orvoslása folyik. Egyrészt az osztrák hatóságokkal való megállapodás továbbra is biztosíthatja bizonyos hasznáلتikkeк behozatalát, másrészt a lomizásra telepített feldolgozó üzemek új távlatokat nyitnak a munkahelyteremtésben.

Elősegítik a lomizással foglalkozó emberek vállalkozóvá válását, és az új szabályozásnak köszönhetően olyan ismeretekkel vértetik fel őket a képzések során, amivel a vállalkozóként, vagy gazdasági szervezetként

hosszú távú megélhetést tudnak biztosítani saját maguk és családjaik számára.

A rendeletek segítségével, a lomizás mederbe és jogszabályi keretek közé terelésével csökkentették a környezet terhelését, amelyet a vörösiszap-katasztrófa egyébként is súlyosbított.

Az újjáépített Devecser város arculatát nem rombolja a használatcikkekből keletkezett szemét, és megvalósított fejlesztéseknek köszönhetően új stratégiai irányt vehet a település, amelynek fősodra a mezőgazdasági termelés erősítése, a Somló környék idegenforgalmának fejlesztése, illetve a károsodott területeken az energia-növények termesztése.

4.2. Közösségi Szociális Szövetkezet és az adománybolt bemutatása

Szociális szövetkezetek jellemzői

A piacgazdaság célja a profit folyamatos bővítése, minél kisebb ráfordítással, minél nagyobb haszon elérése, amihez kapcsolódik a globalizáció jelensége, így a termelés áthelyezése az olcsóbb munkaerőt biztosító térségekbe. A munkanélküliség széleskörű jelenségének oka ebben a gazdasági működésben magyarázható. Erre a társadalmi helyzetre adott megalapozott válasz a szociális szövetkezet, amely működésében tudja biztosítani a tartós munkanélküliek társadalmi integrációját. Ennek részeként:

1. a szövetkezeti értékek mentén egy olyan szervezeti keretet hoz létre, amely alkalmas a tartós munkanélküliek munkaerő-piaci készségeinek újraépítésére.
2. a helyi befogadó közösségre építve a társadalmi integrációhoz szükséges kapcsolatrendszerbe vonja be a munkanélkülieket.
3. a szövetkezet tevékenységén keresztül jövedelemhez juttatja tagjait, ezzel jelentősen csökkenti a szegénység kockázatát, valamint az államháztartás szociális kiadásait.
4. a szövetkezet a demokratikus eljárásaival hozzájárul, a demokratikus társadalmi működés napi gyakorlatához.
5. a szövetkezet gazdasági tevékenységének célja elsősorban a tagjainak (és a környezet) szükségleteinek a kielégítése, így hozzájárul a fenntartható társadalmi fejlődéshez.

Szükség van a szociális szövetkezetek kisközösségi megtartó erejére, mert a politika tévesen arra alapoz, hogy aki „dolgozni szeretne, az tud is”, illetve egyre erőteljesebb irányzat az, hogy a szociális ellátásokat a munkajövedelemmel, kereső tevékenységgel akarja a politika összekötni, miközben munkát nem tud biztosítani vagy csak közmunkát, rövid időre.

Erre adott válasz egyikeként is értelmezhető az alulról szerveződő alternatív, szociális gazdaság, szövetkezeti működés, amely a haszonmaximalizálás, a határ nélkül növekvő teljesítményelvárás helyett, a biztonságos, az embert értéknek tekintő, humánus munkakörülményeket biztosító, kiszámítható jövedelmet jelentő foglalkoztatást, az egyéni hasznokkal szemben a közösségi hasznok teljesülésének elérését képviseli.

A szociális szövetkezet működése egyszerre tartalmaz gazdasági és társadalmi jellemzőket. Az erős közösségi normák, szövetkezeti értékek nélkül nem elképzelhető hosszú távú gazdasági fenntarthatóság. A szociális szövetkezeten belüli tevékenység egyszerre jelent tartalmas munkát, identitást, közösséghez való tartozást és a társadalomhoz való kötődést, integrációt.

A magyarországi szociális szövetkezetekről információkat, működésük bemutatását megtalálja az olvasó a www.szoszov.hu weblapon, amelyiket a Szociális Szövetkeztek Országos Szövetsége (SzOSzöv) működtet.

Nemzetközi szinten a szociális szövetkezeteknek több modellje alakult ki, de mindegyik megegyezik abban, hogy céljuk „a munkanélküli, hátrányos helyzetű, idős kora vagy egészségi állapota miatt segítségre szoruló személyek életkörülményeinek javítása, oktatási, szociális igényeinek kielégítése.

Az olasz szociális szövetkezetek azzal a céllal jöttek létre, hogy a munkaerőpiacról kiszorult, hátrányos helyzetbe került személyek számára munkát biztosítsanak, illetve tágabb értelemben az egész helyi közösséget támogassák. Az olasz törvény értelmében két fajtáját különböztethetjük meg a szociális szövetkezeteknek. Az egyik típusú szociális szövetkezetek szociális feladatokat látnak el, úgy mint az oktatási, szociális és egészségügyi szolgáltatások, míg a másik típusú szociális szövetkezetek hátrányos helyzetű munkavállalóknak biztosítanak munkalehetőséget.

Spanyolországban bármelyik szövetkezet, mely szociális szolgáltatásokat is nyújt a tagjainak, vagy hátrányos helyzetűeket foglalkoztat, megkaphatja a „szociális” státuszt. Görögországban a formát kifejezetten a pszicho-szociális fogyatékossgal rendelkezők társadalmi és munkaerőpiaci integrációjának elősegítésére hozták létre. Portugáliában a

szövetkezeti törvényen belül a szociális szövetkezetek „ágazat-specifikusan”, a társadalmi szolidaritás elvén szociális szükségletek ellátására alakulhatnak, és csak melléktevékenységként végezhetnek termelő tevékenységet. Franciaországban a szociális szövetkezetek munkavállalókat, felhasználókat, önkénteseket és önkormányzati szerveket tömörítenek azzal a céllal, hogy helyi fejlesztési projekteket hozzanak létre .

4.2.1. Közösségi Szociális Szövetkezet bemutatása

A Közösségi Szociális Szövetkezet előkészítéseként áttanulmányoztuk világban működő szövetkezeti, közösségi vállalkozási modelleket. Ennek alapján döntöttünk úgy, hogy a Spanyol Mondragon típusa munkaszövetkezet mintájára alapítjuk meg a szövetkezetünket. Az alapszabály kialakításában ezért a munkaszövetkezeti struktúrának megfelelő céhegység rendszert állítottunk fel. A céhegységek egyrészt egymást támogató üzleti rendszerként működnek, másrészt nagy önállósággal rendelkező szervezeti egységként valósítják meg a tevékenységüket.

Szövetkezetünket azzal a céllal hoztuk létre, hogy befogadó szövetkezetként az önálló céhegységekben a munkaerőpiacról kirekesztett minél több ember számára tudjunk foglalkoztatást biztosítani, olyan formában, hogy az előállított termékeinket környezettudatosan és főként újrahasznosított anyagokból hozzuk létre. Fő tevékenységünk a hulladék újrahasznosítás, a fenntartható fejlődéshez való hozzájárulás és ezen keresztül munkahelyteremtés. Amit a többségi társadalom hulladéknak tekint (emberben, tárgyban), mi abban az értéket látjuk, a társadalmi működésbe történő „visszaforgatást” tartjuk célunknak, emberek

társadalmi integrációját, tárgyak újrahasználhatóvá tételét, újrahasznosítását. Egy olyan társadalmat építünk, amely élhető, fenntartható, befogadó.

Tevékenységeink hosszú távon önfenntartóak. Ezek a termékek és szolgáltatások vagy nem is léteznek a piacon (low-tech zöldenergia eszközök, adománybolt, re-use), vagy olyan áron tudjuk őket kínálni, amelyek biztosítják a helyi piaci fenntartható működés szerinti lehetőségét.

Mindegyik tevékenység többletértéke az, hogy kirekesztett emberek számára nyújtunk munkalehetőséget, szolidáris közösséget, és a tevékenységekben ahol lehet hulladékból, újrahasznosítható terméket állítunk elő, mindezt a fenntartható fejlődést figyelembevevő módon. Három olyan tevékenység van (Low-tech zöldenergia eszközök, adománybolt, Re-use tanácsadás és szakértés), amelyek többletértéke egy új társadalmi működést alapoz meg. Zöldenergia (Low-tech) eszközök: Háztartási biogáz-telep, kerti hulladékból brikett-előállító kemence, napkollektor, hőkollektorok, napenergiás aszaló, nap-és szélgenerátor. Termékeink az újrahasznosítás alapelveit figyelembe véve készülnek. A low-tech eszközök egyrészt hulladékot hasznosítanak, másrészt fontos szerepük van az energiaszolgáltatásokból kirekesztett emberek alternatív energiaellátásában. Ilyen eszközökhöz jelenleg Magyarországon piaci forgalmazásban nem lehet hozzájutni.

Az adománybolt tevékenységei:

Használt, feleslegessé vált háztartási tárgyak (ruhanemű, játékok, bútorok, stb.) átvétele adományként. Az adományok forgalmazása. Az adományokból származó bevétel foglalkoztatásra fordítása. Re-use tanácsadás és szakértés: A szolgáltatás keretében egy tanulmány készül,

mely a Nyugat-Európában általános re-use technológiák (intelligens lomtalanítás) Magyarországon való elterjesztésének lehetőségeit, az iparághoz kapcsolható foglalkoztatás lehetőségeinek megvalósíthatósági tanulmányát készíti el.

4.2.2. Adományboltok Magyarországon

Magyarországon az első adományboltot a Korházi Önkéntes Segítő Szolgálat hozta létre 2009-ben részben pályázati támogatás segítségével. Az elmúlt években azonban több ilyen kezdeményezés is megjelent Budapesten és vidéken (Szeged, Pilisvörösvár, Szentendre, Eger, Fót etc.) is, olyanok is, amelyeket nem kizárólag alapítványok működtetnek. Adományboltot működtet nonprofit cég, mint az Adományháló, vagy több szociális szövetkezet is, mint a Közösségi Szociális Szövetkezet, amely tartós munkanélkülieket foglalkoztat különböző tevékenységekre.

A szövetkezeti adományboltban az eladók nem önkéntesek, mint ahogy Angliában, hanem fizetett alkalmazottak, korábban munkanélküliek, akiket a kerületi családsegítő központ együttműködésével alkalmaz a szövetkezet. Az adománybolt a bevételeit környezettudatos tevékenységeire, mint a háztartási zöld energia elterjesztésére, és meghonosítására, valamint tartós munkanélküliek foglalkoztatására fordítja. Az adománybolt hosszú távú tervei között szerepel, hogy az adományboltban nem értékesíthető, de használható tárgyakat megjavítsa, illetve az újrahasználat (re-use) elveinek megfelelően hasznosítsa, értékesítse.

A magyarországi adományboltok mindössze pár éves múltra tekintenek vissza, így még nem kezdődött el az a fajta professzionalizálódás, mint

Angliában, azonban az elmúlt években megjelent számtalan adománybolt ebbe az irányba mutathat. Az adományboltok kései megjelenésének egyik oka lehet, hogy itt nem kapcsolódnak hozzá olyan adókedvezmények, mint más országokban, illetve maga a törvényi szabályozás sem ismeri ezt a kategóriát.

A Közösségi Szociális Szövetkezet (www.koszzs.hu) célja, hogy elterjedjen Magyarországon az adományboltok kultúrája, ezért tapasztalatait szívesen megosztja más szervezetekkel, hogyan hozzanak létre, milyen feltételekkel adományboltokat, illetve hosszú távon célunk, hogy létrehozzuk az Magyarországi Adományboltok Országos Szövetségét.

A következőkben azt mutatjuk be, hogy mi szükséges egy szociális szövetkezet, illetve egy adománybolt alapításához és működtetéséhez.

4.2.3. Szociális szövetkezet alapítása

1. Egy adott településen, kistérségben 7 olyan ember, aki szeretne közösségi vállalkozás keretében, együttműködésben dolgozni.
2. Készségek, kompetenciák felmérése, ami alapján elkészíthető a leendő szociális szövetkezet üzleti terve.
3. Szociális Szövetkezet alapszabályának előkészítése a 2006. évi X. tv alapján.
4. Alakuló közgyűlés összehívása, a szociális szövetkezet megalakítása, bírósági bejegyzése ügyvéd által.

5. Az üzleti tervnek megfelelő tevékenység elindítása, a fenntartható működés feltételeinek kialakítása, a szövetkezet működtetése a szövetkezeti értékeknek megfelelően.

4.2.4. Adománybolt alapítás

1. Adománybolt stáb felállítása – boltvezető, eladó(k), értékbecslő.

2. Megfelelő üzlethelyiség kiválasztása, bérlése (lehetőleg önkormányzattól, nem piaci alapon).

3. A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet alapján az önkormányzatnál bejelenteni az adománybolt nyitását.

4. Főként a helyi médiában (vagy a helyileg szokásos hírcsatornákon keresztül) az adománybolt céljainak a megismertetése, az adományozásra felhívás.

5. Adománybolt megnyitása (előzetesen induló árukészlettel feltöltése, az árúk beárazása).

6. Nyitva tartási időben az adományok fogadása, értékesítése.

5. Marketing és piackutatás

5.1. Bevezetés

A GfK Hungária 2011. októberben publikált tanulmánya alapján a magyar válaszadók 92 százaléka szerint a környezetszennyezés nagyon, vagy rendkívül komoly probléma. Az adatok tanúsága szerint kevés olyan ország van Magyarországon kívül, melynek lakosai ilyen nagy számban gondolkodnak hasonlóképpen. Emellett a magyarok 82 százalékának az a véleménye, hogy a globális felmelegedésre nagyobb figyelmet kell fordítani. E tényező a többi vizsgált európai országban is a második helyre került, a környezetvédelem után a legaggasztóbbnak tartott probléma a sorban.

A GfK 2011-ben több mint 37.000 megkérdezett részvételével készítette el világszerte a Roper Reports Worldwide online felmérést, mely többek között a fogyasztók viselkedésének, szokásainak és értékeinek globális szintű megismerését, és az egyes országok lakosainak környezetvédelemmel kapcsolatos hozzáállását vizsgálja a világ 25 legjelentősebb országában, köztük Magyarországon. A tanulmányból kiderült az is, hogy a magyarok a pénztárcájuk szerint próbálnak környezettudatosan élni, e cél eléréséhez leginkább az otthoni energia-megtakarítást választják. Saját bevallásuk szerint tízből mintegy kilencen (87 százalék) lekapcsolják a villanyt, amikor épp nincs rá szükségük, vagy épp energiatakarékos égőt használnak.

Emellett háromból két megkérdezett járul hozzá az újrahasznosításhoz szelektív hulladékgyűjtés formájában és ugyanennyien közlekednek

környezetbarát módon - sétálnak, vagy inkább bicikliznek - autózás helyett. (Ez utóbbi trend persze az egyre emelkedő benzináraknak is betudható.) A magyar válaszadókhoz hasonlóan a felmérésben résztvevő többi ország megkérdezettjei is fontosnak tartják azt, hogy a vállalatok környezetbarát megoldásokat válasszanak. A felmérés szerint a magyarok 84 százaléka, a csehek és a lengyelek 74 százaléka osztja e nézetet.

A globális átlaggal összevetve, vagy csak az európai országok eredményeit tekintve Magyarországon a legmagasabb azoknak az aránya - a megkérdezettek kétharmada -, akik úgy vélik, hogy a környezetbarát alternatívák túlságosan drágák. Azt, hogy az államnak kellene többet tennie a környezetért, nem pedig az egyénnek, a magyar megkérdezettek több, mint fele állítja.

5.2. A kutatásról általában

Elsődlegesen a "Mi?", "Miért?" és "Hogyan?" kérdésekre kerestük a gazdasági válaszokat kutatásunk során, ezért:

- kisszámú, a téma szempontjából lényeges fogyasztó attitűdjeinek, preferenciáinak, viselkedésének és motivációinak mélységi megfigyelését tartottuk szem előtt,
- a mintaterületek fogyasztóinak reprezentatív mintájával dolgoztunk, amely nem feltétlenül reprezentál nagyobb népességet,
- adatgyűjtés céljából sokféle eljárást alkalmaztunk, nem egyszerűen csak strukturált kérdés-felelet formában,

- megállapításaink fókuszában pedig a jelenségek értelmezése és a számszerűsíthetőség állt mindenekelőtt.

A mai modern gazdaságban nélkülözhetetlen a hatékony információáramlás. Ezért arra törekedtünk, hogy minél több információt szerezzünk lehetséges vevőinkről, versenytársainkról, üzleti partnereinkről annak érdekében, hogy az Újrahasználati Központok rentábilis működtetésének sarokköveit meghatározzuk.

Első lépésként a könnyen hozzáférhető, releváns adatok gyűjtésével és összegzésével kezdtük kutatásunk. Modern világunk információbővsége és a fejlett technológia nagy segítséget nyújtott a szekunder adatok megszerzésében, ám az információhalmaz elegánsan szelektív kezelése, illetve a dezinformációk és nem megbízható híráramok kiszűrése már komoly időráfordítást és kellő jártasságot, szakértelmet igényel.

A hitelesség tradicionális értelmezése a mértékadó (authority) fogalmához kapcsolódik, melynek során egy megbízott és/vagy szakmailag hozzáértő személy (autoritás) létrehoz egy megbízható forrást, jótáll a benne lévő információk felhasználhatóságáért, jóváhagyja azokat, és ezzel mintegy felhatalmazza a felhasználót az információ használatára.

Vannak, akik úgy gondolják, hogy az Internet térhódításával a „mértékadó” elveszíti jelentőségét, mint a hitelesség megjelenési formája. Bizonyára sok példát lehet erre találni, de arra is többet említhetünk, amely a „mértékadóság – engedélyezés” továbbéléséről tanúskodik. Ilyen például a Wikipedia és a csoportos szerkesztés módszere, mely legalább annyira mértékadó, mint az enciklopédiák készítésének tradicionális módja.

Mások úgy vélik, hogy például a blogolás megközelítően annyira autentikus, mint a tradicionális hírfolyamok.

Annyi mindenesetre megállapítható, hogy a „mértékadóság – engedélyezés szemlélet”, tehát a régi értelemben vett autentikusság az Internet korszakában sem mellőzhető, legfeljebb manapság új, kifinomultabb módszerekre van szükség az értékelésére és az információ-önellátás előtérbe kerülésével ezen a területen is jobban érvényesül a decentralizáció. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy választani kell a sok információforrás közül, melyek önmagukat mind hitelesnek állítják be.

Ezért saját kutatásunk fókuszpontjába a "diverzifikált információ auditot" helyeztük, nevezetesen azt, hogy csak akkor tekintettünk egy adatot, információt megbízhatónak és beépíthetőnek kutatásunkba, ha a forrásának hitelességét több (legalább két) hivatalos, szakmailag megbízható csatornán keresztül nyertük, illetve az információk tartalmi és/vagy számszerinti tartalma nem mutatott jelentős eltérést.

A fejezetben tehát bemutatásra kerül a HuMuSz Recycling Kft. és az Óbudai Egyetem Biotekt Hallgatói Szervezetének (ÓE-BHSZ) közös piackutatása, melyet a 2011.któberében létrehozott együtt gondolkodó és dolgozó, szakemberekből és egyetemi hallgatókból álló 5 fős team végzett el dipól célrendszerben. Egyfelől a tárgyalt mintaterületek (Tatabánya, Érd, Szécsény) Újrahasználati Központjainak gazdasági feltételeit akartuk meghatározni, másrésztől egy komplex, költséghatékony és megbízható módszertan gyakorlati alkalmazásának részesei szerettünk volna lenni egy olyan kutatásban, melynek eredményei általánosságban meghatározzák egy Újrahasználati Központ létesítésének korlátait.

A fejezet gördülékeny értelmezhetőségét nagyban segíti a tanulmány mellékletében található Piackutatási fogalomtár.

5.3. Kérdőíves kutatás

A statisztikai módszerek megfelelő alkalmazása kérdőíves kutatásunk során kiemelkedő fontossággal bírt. A statisztika megkönnyíti a szükséges adatok begyűjtését és azok feldolgozását. Az eredmények elemzésére a statisztikai viszonyszámokat alkalmazzuk, ilyenek például a megoszlási viszonyszámok. A kiértékelés során szöveges elemzést, illetve számszaki elemzést végzünk, melynek eredményeit diagramok segítségével jeleníthetjük meg. Leggyakrabban az oszlopdigramokat használjuk, de alkalmazzuk még a kördiagramokat, a sáv diagramokat és a négyzetes ábrázolást is. Mindemellett személyes tapasztalataink objektív értékelését is hangsúlyosan kezeljük.

5.3.1. Webes felmérés

2011. október 24-től 2012. április 22-éig tettük elérhetővé az Interneten az intelligens lomtalanítással kapcsolatos kérdőívünket. A 10 kérdésből álló blanketta **célja** az volt, **hogy felmérjük a válaszadók lomtalanítási szokásait** (kihasználják-e? milyen tárgyaktól szabadulnak meg? mit szólnának egy házhoz menő rendszerhez?), **és kikérjük véleményüket a jelenlegi lomtalanítási tapasztalataikról, illetve hogy feltérképezzük attitűdjüket a használt cikkekkel kapcsolatban** (vásárlási szokások).

Az elektronikus kérdőívet országosan, de **szándékosan csak olyan portálokon tettük elérhetővé, melyek** témájuk és rendeltetésük szerint **környezettudatosnak mondhatók** (humusz.hu, greenfo.hu, köszsz.hu, bhsz.eu, stb.). Nem titkolt **célunk** az akcióval, **hogy a mintaterületeken végzett személyes kérdőívezésünkkel** – melynél

egyszerű mintavétellel dolgoztunk (részletesen ld. alább) – **a kapott eredmények még egy szempont szerint összehasonlíthatók legyenek** (vélt környezettudatos válaszadó vs. „átlag állampolgár”).

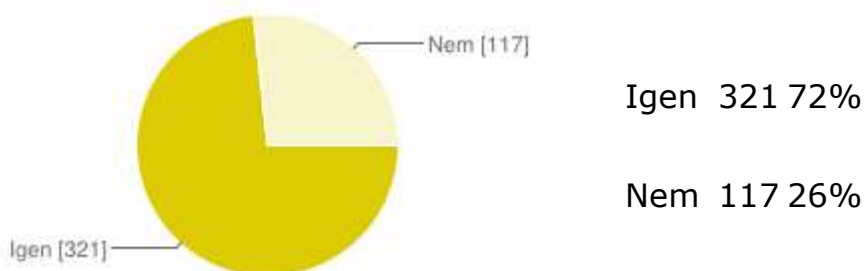
→ **Kiértékelés**

A több mint 430 válaszadó 60%-a 40 éves kor alatti, zömében hölgy. A teljes válaszadói tömb 87%-a gyűjti szelektíven a hulladékot otthonában:

0-25 év	49	11%	Nő	310	71%	Szelektíven gyűjt-e otthonában?		
25-40 év	219	49%				Igen	380	87%
40-50 év	79	18%	Férfi	128	29%	Nem	36	8%
50-65 év	83	19%				Más	28	6%
65+ év (nyugdíjas)	8	2%				válasz		

→ **A megkérdezettek körében a környezettudatosság százalékos mutatószáma a magyar lakossági átlag fölött van, összevetve a bevezetőben említett Gfk kutatással (amennyiben elfogadjuk, hogy az egyén hulladékgyűjtési szokásai tükrözik környezethez való viszonyát).**

Lomtalanít-e rendszeresen?

→ **A válaszadók 72%-a lomtalanít rendszeresen** (a kérdőívben magyarázatot fűztünk a kérdéshez: rendszerességen azt értjük, hogy az elmúlt 1,5 évben kihasználta-e a közterületi lomtalanítást), azaz a válaszadók **több mint 2/3-ának lakóhelyén bizonyosan létezik a lomtalanítási közszolgáltatás.**

Ha lenne rá lehetősége, milyen gyakran lomtalanítana?

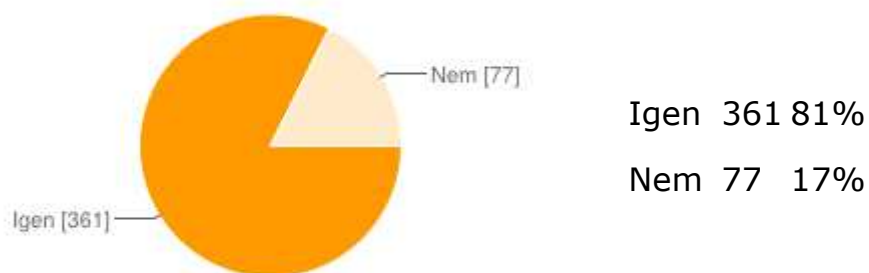
→ A kérdéssel a fogyasztói szokásokat kívántuk feltérképezni. Feltételezve, hogy akik évente többszöri lomtalanításban reménykednek, azok körében nagyobb mértékű az impulzusvásárlási hajlandóság, azaz

kevésbé tekinthetők tudatos vásárlóknak. Az évenként négyszeri, vagy annál magasabb gyakoriságot remélő válaszadói tömbhöz tartozók (a teljes minta 30%-a) esetében érdemes megemlíteni, hogy 92%-ban azon válaszadók tartoznak ide, akik a: szelektíven gyűjt otthonában? - kérdésre nemmel válaszoltak.

(A megállapítást torzítja például a válaszadók lakhelyének nem ismerete, hiszen van olyan település, ahol évente csak egyszer van lomtalanítás, illetve van ahol nincs ez a közszolgáltatás. Ez utóbbi válaszadó esetében az évenként kétszer remélt gyakoriság is nem tudatos attitűdnek feleltethető meg.)

A következő két kérdésben a **mintasokaság közterületi lomtalanítással kapcsolatos eddigi észrevételeire** voltunk kíváncsiak. Minthogy a teljes válaszadói tömb közel 90%-a 25évnél idősebb, illetve több mint 2/3-uk esetén létezik a közszolgáltatás, feltételezzük, hogy észrevételeik nem hallomáson alapulnak, hanem ténylegesen, a többszöri tapasztaláson keresztül kialakult véleményüket tükrözik.

Zavarja-e Önt a lomtalanítás jelenlegi menete?

→ **A válaszadók 81%-a nincs megelégedve a lomtalanítási közszolgáltatással.** Mindemellett említésre méltó megjegyezni azt, hogy

az 50 évesnél idősebb válaszadók körében (91fő) függetlenül a nemiségtől, a környezettudatosságtól és fogyasztói szokástól 97,8%-os volt az igenek aránya, de ebből egyértelműen nem derül ki, hogy többszöri rossz tapasztalat indikálja-e a nem megelégedettséget, vagy más szociális, érzelmi, stb. aspektus.

A miért zavarja?- kérdéssel feltevéskor három opcionális válasz mellett hagytunk lehetőséget saját vélemény megfogalmazására is. Azok körében, akiket nem zavar a lomtalanítás, a saját vélemény kifejtése arányait tekintve közel háromszorosa volt a lomtalanítással nem egyetértőkhöz képest.

Miért zavarja?

Károsítja a zöld területet	118	27%
A környék zajossá válik	80	18%
Nehézséget okoz (pl. cipekedni kell)	47	11%
Saját vélemény	198	45%

→ A válaszadók saját véleménye:

- idegenek ólálkodnak, napokig figyelik az otthon tartózkodási szokásunkat
- károsítja a zöldterületet, zajos este is, parkolási helyeket foglal el, a lomokat széthordják a guberálók
- sok holmi feleslegesen kerül lomtalanításra
- így jó, ahogy van, mert lehet guberálni

- túl sokáig tart, és iszonyú szemét marad utána
- összetett, elég gáz a sok szemét, ami utána marad és a veszélyes hulladékot is sokan belekeverik
- egy borzalom, csatatérre válik a kerület, ahol épp rárepülnek a kirakott lomokra.
- sok turkáló jön, akik szétdobálnak, szétvernek mindent, az utca romhalmazzá válik.
- nagyban rontja az utcaképet, az utca tisztaságát a rendszeresen felbolygatott lom – lomisok
- mert csomó használható dolog kerül feleslegesen a lerakókra. Illetve, ha már kidobásra kerülnek ezek a dolgok, nagy részük éghető, ezeket talán inkább Rákospalotára kéne szállítani az égetőbe, nem a lerakókat terhelni ezekkel
- sajnos az ajánlott előírás ellenére sokkal hamarabb kezdik kipakolni az emberek a lomjaikat, és az "ebből élők" teljesen ellepik a környéket, megzavarva ezzel a nyugalmat, szétszórnak mindent, zajosak. Sem esztétikailag, sem komfortérzetben nem tetszik.
- nagyon gyorsan elviszik a közterület-fenntartók.
- balkáni
- ritkán van, tavaly is lecsúsztunk róla, nyaralni voltunk.

- mert sok értékes tárgy/alapanyag is szemétbe kerül. Mert koszosak az utcák. Mert nem akkor van, amikor nekem kell.

- nem tudok nyugodtan guberálni!

- nálunk jól működik, házhoz jön a Saubermacher, igaz, kényelmesebb lenne, ha én hívhatnám őket, mert már volt, hogy lemaradtunk

- nem zavar. Mi vele a probléma? Hogy olyanok is találhatnak maguknak hasznos dolgot, akiknek egyébként nem jutna?

- a guberálás nem zavar, csak az, amikor a helyszínen szétvernek mindent

- mert bár sok mindent kiszediknek a lomások, ami hasznosítható, de még mindig marad benne olyan dolog, aminek lehetne gazdát találni vagy szelektív szemétként használni

- nem méltó a fővároshoz és egyéb hulladékgyűjtési szempontoknak sem felel meg.

- szétvert CRT TV ólom szennyezése

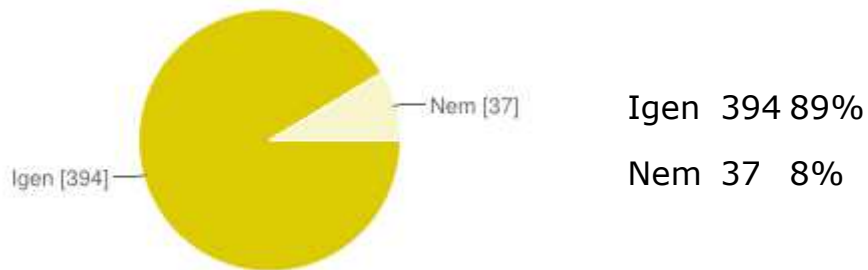
- mert nem konténerbe történik a lomtalanítás, hanem az utcára kihelyezett táblánál lehet lerakni a holmit

- nem zavar, felhasználják azok, akik rászorulók

Az intelligens lomtalanítási rendszer komplex bemutatására nem adott lehetőséget az elektronikus kérdőív, ezért a következő kérdéshez szintén fűztünk magyarázatot. Nevesül: **ha ez Önnek többletköltséggel nem**

járna, és egy évben egyszer rendelhetné meg a lomtalanítási szolgáltatást:

Kihasználná-e, ha hához jönne a szolgáltatás?

→ **A válaszadók közel 90%-a kihasználná a hához jövő szolgáltatást, mindazonáltal azon válaszadók körében is volt igen válasz, akik az elmúlt 1,5 évben nem lomtalanítottak.**

Az utolsó két kérdés a megkérdezettek lomtalanításkor megszokott termékcsoporthoz szerinti jellemzőségeire, illetve a használati cikkek vásárlásához való viszonya alapján a lomtalanításkor kihelyezett „kupacok” minőségi összetételére és a „kupacok” újrahasználható tartalmához kapcsolódó attitűdök megismerésére fókuszált.

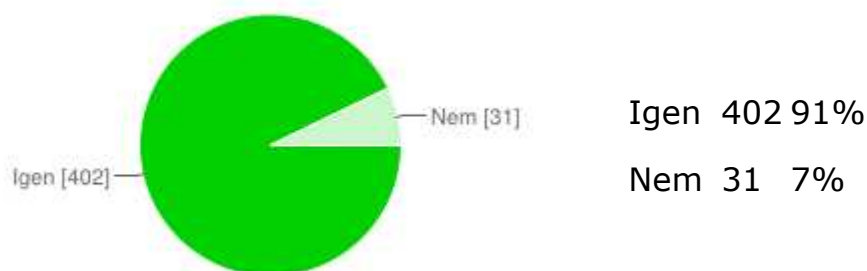
	BÚTOR		TEXTIL		FÉM		ÜVEG		GUMI		PAPÍR		KÖNYV		ELEKTRONIKA								
1	194	44%	1	69	16%	1	139	31%	1	111	25%	1	108	24%	1	265	60%	1	64	14%			
2	91	21%	2	63	14%	2	94	21%	2	73	16%	2	88	20%	2	29	7%	2	57	13%	2	112	25%
3	64	14%	3	106	24%	3	84	19%	3	61	14%	3	43	10%	3	27	6%	3	35	8%	3	120	27%
4	31	7%	4	72	16%	4	47	11%	4	71	16%	4	28	6%	4	48	11%	4	16	4%	4	76	17%
5	31	7%	5	106	24%	5	44	10%	5	97	22%	5	33	7%	5	197	44%	5	16	4%	5	53	12%

→ **A táblázatban a félkövérrel kiemelt súlyszámok mutatják az adott frakciókhoz tartozó mintasokasági középértéket.** Ennek tanúsága szerint, a válaszadók a lomtalanítás alkalmával **elsődlegesen a**

papír és textilhulladékoktól szabadulnak meg, az elektronikai, üveg és fém hulladékok is jellemzően „utcára kerülnek”, ezeket követi a bútor, gumi és a könyv kategória. A kérdőívben vastagon szedett kikötés ellenére (1-es egyáltalán nem jellemző, 5-ös nagyon jellemző) **számolni kell azzal, hogy a skálázós kérdést nem értette pontosan a válaszadó.**

Ezt a megállapítást egyrészt az: otthonában szelektíven gyűjt-e? - kérdésre adott kimagasló igen válaszok támaszthatják alá (ha szelektíven gyűjt otthonában, miért a legjellemzőbb a papírhulladékoktól való „megválás” a lomtalanítás alkalmával?), bár cáfolhatja is a fogyasztói magatartás (ha lomtalanítás van, akkor leselejtezem a magazinjaimat, jegyzeteimet, stb.). **Másrészről a nem megfelelő értelmezés mellett a szondázásnál kapott válaszok másik lehetséges pontatlansági faktora a kognitív disszonancia.** Amikor a válaszadónak több opció közül választania kell, mindig disszonanciát él át, mivel sohasem lehet teljesen bizonyos a dolgában. Megkülönböztethető a választás a „vonzó” és a „nem vonzó” alternatíva esetében. Például egy környezettudatos válaszadó, aki vélhetően tisztában van a legfőképp reklámanyagok generálta papírhulladék óriási mennyiségével, amikor választás elé áll (válasszon a skálán 1-5-ig a papírhulladék jellemzősége tekintetében), könnyen elfelejtheti, hogy a kérdés a lomtalanítási szokásaira vonatkozik. „Vonzóbbnak” tekinti a válaszadás során az általános tapasztalatát.

Vásárolna-e jó minőségű használt termékeket?

→ A mintasokaság 98%-a válaszolt a kérdésre, a válaszadók több mint 90%-a pedig potenciális vevője lehet egy Újrahasználati Központ termékeinek.

5.3.2. Személyes kérdőíves kutatás

→ Cél:

- Feltárni a mintaterületek lakosainak:

- a környezethez és a tudatossághoz való viszonyát
- a lomtalanítási szokásait:
 - ✓ rendszerességét most, illetve jövőbeni elvárásait
 - ✓ lomtalanított „termékek” összetételét, átlagos mennyiségét
 - ✓ problémákat, észrevételeket a jelenlegi rendszerrel kapcsolatban
- attitűdjét a házhoz menő szolgáltatás kapcsán
- a jó minőségű, hasznáلتcikkekhez való viszonyulását

→ Hipotézis:

- *A reprezentatív minták adatai és a kérdezők személyes tapasztalatai reális képet adnak a mintaterületek jövőbeli „Re-Use központjainak” kialakításához. A kinyert kvantitatív adatok rendszerszemléletű, szakszerű rendezése (pl. kor, nem, életér, stb. paraméterek alapján), lehetővé teszi 5%-os szignifikancia szinten a jövőbeni központ kapacitásigényének, forgalmának, üzleti tervének alapkövetését. A kvalitatív adatok pedig hozzásegítenek az arculattervezéshez és a brandépítés – stratégia kialakításához.*

→ Eszközök:

- Kérdőív:
 - Formális követelmények:
 - ✓ várt elérési darabszámánál 10%-kal több nyomtatott kérdőív
 - ✓ jól szerkesztett, elkülönülő kérdések – átlátható, feldolgozható formátumban – egyértelmű jelölések használatával
 - ✓ kötött formájú, de a kikérdezést segítő, variálható formában
 - Tartalmi követelmények:
 - ✓ tapasztalt elemző által összeállított anyag

✓ szakmailag diverzifikálható kérdéskombinációk -
kiértékelhetőség

✓ kérdések sorrendisége – torzíthatatlanság

- A személyi feltételek mennyiségi vonatkozásai:

- Kérdező, terepmunkát végző csapategység: 5 fő
- Elemző: 2 fő
- Auditor: 1 fő

- Személyi feltételek minőségi vonatkozásai:

- Kérdezők:
 - ✓ jó megjelenés
 - ✓ jó kommunikációs és empátikus készség
 - ✓ pontos, precíz feladat végrehajtás
- Elemzők:
 - ✓ szakmai jártasság (piackutatás terén szerzett tapasztalat)
 - ✓ kiváló kommunikációs képesség

✓ vezetés-szervezés területén szerzett releváns tapasztalat

✓ analitikus gondolkodás, gyakorlott rendszerszemlélet

• Auditor:

✓ piackutatás területen szerzett, legalább 5 éves szakmai tapasztalat

- Kellékek:

• Térkép – terület felosztása, találkozási csomópontok

• Jegyzetömb – személyes tapasztalatok, adatbázis

• Mappa – kérdőívek rendszerezett gyűjtése

• Mobiltelefon – kapcsolattartás, fényképezés

→ Ütemterv, szerkezet:

- Előkészületek:

• Csapattagok kiválasztása -> október 3-6. (felkérés, ill. jelentkezés útján)

• Költségvetés elkészítése -> október 9. (forrásteremtés)

- E- kapcsolattartás feltételeinek megteremtése -> október 15.
(googlegroups)
- Kérdőív összeállítása -> 2 találkozó október 17. és 24.
(moderátor kijelölésével, csoportos döntéshozatal)
- Csapattagok tevékenységének meghatározása -> október 26.
(a kutatás vezetője végzi, dokumentálja)
- Logisztikai- és eszközfeltételek biztosítása -> október 27.
(vezetői feladat)
- Próba- kérdőívezés -> október 28. (hibák feltárása,
menedzselése csapat szinten)
- Időpont megválasztása:
 - ✓ az érdi kérdőívezéshez-> 2011. október 29. szombat
 - ✓ a tatabányai kérdőívezés-> 2011.november 13.
vasárnap
 - ✓ a szécsényi kérdőívezés-> 2011. december 12. hétfő

- A kérdőív:

- 11 kérdésből álló kérdőív (6 eldöntendő, 4 feleletválasztós és
1 skálás módszerű kérdésből összeállítva)

- a kérdőíveket nem adtuk át kitöltésre, ez a kérdezők saját feladatát képezte.
- a kérdezők rugalmasan kezelhetik a sorrendiséget, de a válaszadók teljes körű kikérdezését hangsúlyosan kezeltük
- a gyakorlati tapasztalatok levonását minden kérdező feljegyezte (jegyzetömb), és összegzés céljából átadta a koordinátornak, a megválaszolt kérdőívekkel együtt.

RE-USE KÉRDŐÍV

<p>1. Neme?</p> <p>☐ férfi ☐ nő</p> <p>2. Szelektíven gyűjt-e otthonában?</p> <p>☐ igen ☐ nem ☐ részben.....</p> <p>3. Lomtalanít-e rendszeresen?</p> <p>☐ igen ☐ nem</p> <p>4. Ha lenne rá lehetőség, milyen gyakran lomtalanítana?</p> <p>☐ havonta ☐ negyedévente ☐ félévente ☐ évente</p> <p>5. Milyen minőségű lomoktól válik meg főként? (1-es nem jellemző, 5-ös nagyon jellemző)</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: center;">1</th> <th style="text-align: center;">2</th> <th style="text-align: center;">3</th> <th style="text-align: center;">4</th> <th style="text-align: center;">5</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>☐ bútor</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐ ruházat</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐ fémhulladék</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐ műanyag</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐ üveg</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐ gumi</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐ papír</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐ könyv</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐ elektronikai</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>		1	2	3	4	5	☐ bútor	☐	☐	☐	☐	☐	☐ ruházat	☐	☐	☐	☐	☐	☐ fémhulladék	☐	☐	☐	☐	☐	☐ műanyag	☐	☐	☐	☐	☐	☐ üveg	☐	☐	☐	☐	☐	☐ gumi	☐	☐	☐	☐	☐	☐ papír	☐	☐	☐	☐	☐	☐ könyv	☐	☐	☐	☐	☐	☐ elektronikai	☐	☐	☐	☐	☐	<p>6. Miért válik meg ezektől?</p> <p>☐ nincs rá többé szükségem ☐ újra cserélem ☐ egyéb</p> <p>pl.:.....</p> <p>7. Zavarja-e Önt a lomtalanítás jelenlegi menete?</p> <p>☐ Igen ☐ Nem</p> <p>8. Miért zavarja Önt?</p> <p>☐ károsítja a zöld területet ☐ a környék zajossá válik ☐ nehézséget okoz (pl. cipekedni kell) ☐ egyéb</p> <p>pl.:.....</p> <p>9. Kihaszználja-e, ha hához jönne a szolgáltatás?</p> <p>☐ igen ☐ nem</p> <p>10. Vásárolna-e jó minőségű használt termékeket? (pl. bútor, ruházat)</p> <p>☐ igen ☐ nem</p> <p>11. Jelenlegi lakhelye?</p> <p>☐ albérlet ☐ saját</p> <p>Saját észrevétel:</p>
	1	2	3	4	5																																																								
☐ bútor	☐	☐	☐	☐	☐																																																								
☐ ruházat	☐	☐	☐	☐	☐																																																								
☐ fémhulladék	☐	☐	☐	☐	☐																																																								
☐ műanyag	☐	☐	☐	☐	☐																																																								
☐ üveg	☐	☐	☐	☐	☐																																																								
☐ gumi	☐	☐	☐	☐	☐																																																								
☐ papír	☐	☐	☐	☐	☐																																																								
☐ könyv	☐	☐	☐	☐	☐																																																								
☐ elektronikai	☐	☐	☐	☐	☐																																																								

→ A kiértékeléshez alkalmazott módszerek:

- Szegmentálási technika (jelen esetben: *Diszkriminancia analízis*: két csoport szétválasztására alkalmas módszer, több kvantitatív változó egyidejű figyelembevételével – kor és nem alapján)
- Attitűdskála (jelen esetben: *Rangsorolás; ill. Attitűdmutató* -> *Guttman-skála*: egymondatos állítások, igen - nem)
- Termék-attribútumok elemzése (jelen esetben: *Conjoint analízis*: a termékkel, szolgáltatással kapcsolatos fogyasztási szokások, elvárások egységes skálán történő megjelenítése).

→ Elkövetett hibák:

- az 1-es és 5-ös kérdéshez a korcsoportba való osztást, illetve a skálaértéket a kérdezők határozták meg, a hallottak alapján (korunkat illetően nincs teljes őszinteség, és létezik kognitív disszonancia is – visszatekintő torzítás - nem pontos emlékek a lomtalanított termékekről)
- a 2. kérdés „igen” és „részben” válaszai, egyben kezelve került kiértékelésre (személyes kérdésnél torzíthatja az őszinteséget a „ciki-effektus”)

- a 6. kérdés nem hordoz értékelhető információtartalmat, kérdőívbe való beépítését csak a kikérdezés megkönnyítése és pontossága miatt szerkesztettük bele (a kérdezett bizalmának mélyítését, „beszéltetését” szolgálja)
- 2-es 5-ös 7-es és 9-es kérdéshez magyarázatot fűztünk, melyek torzíthatják az adatokat tudván, hogy nincs teljes objektivitás (a különbségek kétpólusúak: a kérdezővel szembeni szimpátia esetén pozitív, ellenszenv esetén negatív irányú torzításokhoz vezethetnek. Ezért nem okoz szignifikáns különbséget egyik kérdés esetében sem!)

5.3.2.1. Kiértékelés, Érd

→ Kérdőíves, gyorsinterjú jellegű, kombinált kutatás:

- Időpont: 2011. október 29. 9:00 – 18:00
- Helyszín: Érd Megyei Jogú Város
- Módszer: Érd Centrum kezdőpontú , pókháló típusú kikérdezés csomópontok rögzítésével (értsd: Érd Centrumból rögzített (kijelölt) pontok felé indulnak a kérdezők, majd spirális (pókháló) alakban érintik a forgalmas csomópontokat (kertvároshatár, pláza, vasútállomás, stb.). Nagyobb mintát gyűjtve és körkörösén (egyre kisebb átmérőjű kört leírva) később visszatérnek a rögzített csomópontokba, végül a centrum rögzített pontjára). Közterületi (utcai) kikérdezés.

- Csapattagok: 5 fő, 4 aktív kérdező, 1 koordináló kérdező

→ **Kvantitatív eredmények, kvalitatív megjegyzések:**

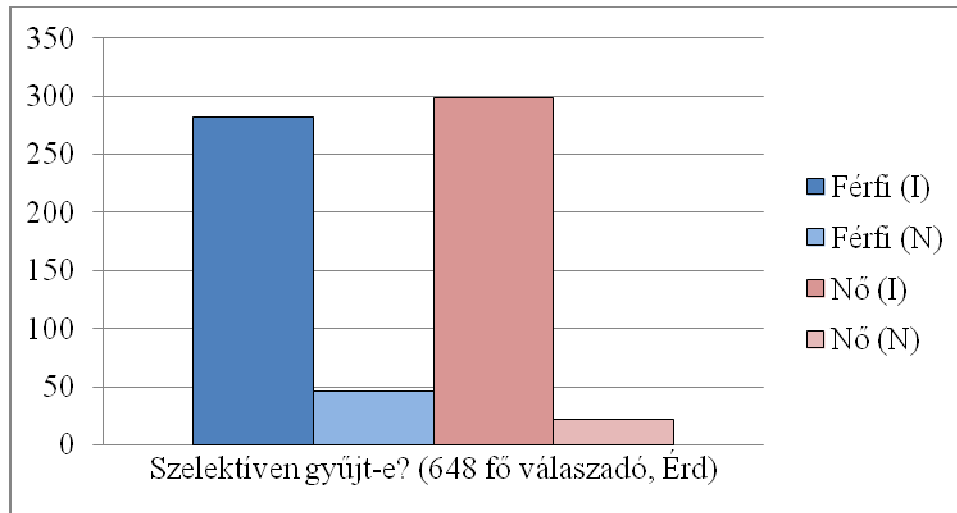
1. Összesen: 65. 043 érdi lakos; 742 megkérdezett érdi lakosból 648 válaszadó → **0,996264%-os aktív elérés**; 87,33154% válaszadási hajlandóság → **reprezentatív minta; kimagasló válaszadási ráta.**

Megjegyzés: Azt tekintjük válaszadónak, aki a kérdőívben foglalt összes kérdésre válaszolt. A megfelelő időpontválasztásnak (szombat, kötelező munkanap) és időjárásnak köszönhetően, kimagasló válaszadási hajlandóságot értünk el, passzív elérés tekintetében túlteljesítettük az előirányzott 1%-os elérést.

Nemek szerinti megoszlás a válaszadók körében (eldöntendő kérdésekre adott válaszok)

Kérdésszám	Összesen 648 fő				Igenek száma	Nemek száma
	Férfi		Nő			
	Igen	Nem	Igen	Nem		
2.	282	46	298	22	580	68
3.	250	74	296	28	546	102
7.	256	72	262	58	518	130
9.	262	66	290	30	552	96
10.	194	134	284	36	478	170

2. A 2. kérdéssel az érdi lakosok hulladékkezelési szokásait térképeztük fel. A válaszadók **89,5%-a szelektíven gyűjt** otthonában (részben, vagy egészen).

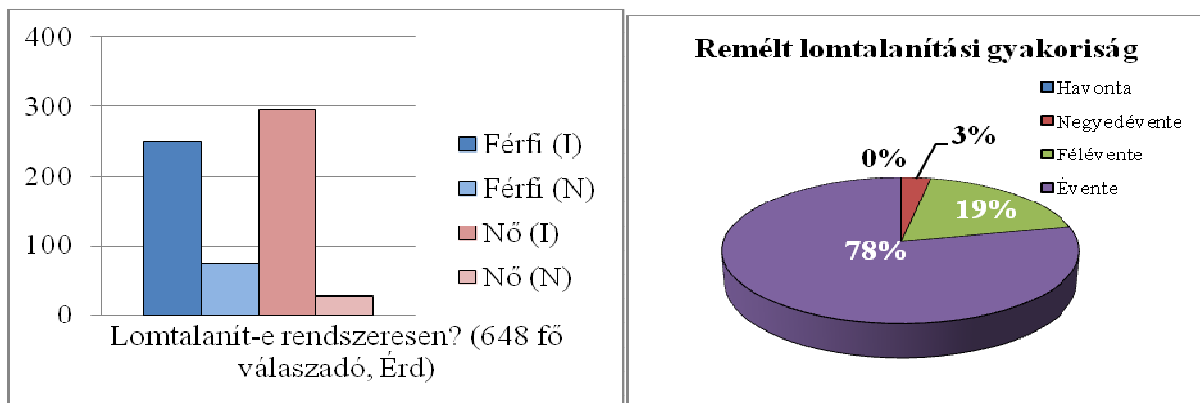
Megjegyzés: A megkérdezett férfiak 16,3%-a nem gyűjt szelektíven, ez az arány a hölgyek tekintetében közel csak a fele. **A mintát torzítja a személyes kérdezés** (nem biztos, hogy őszintén mondják a választ – pl.: „ciki”, ha nem gyűjtök szelektíven - , talán a férfiak ebben a kérdésben „bátrabbak”), de az **kijelenthető, hogy a megkérdezett érdi lakosok több, mint 3/4-e környezettudatos látásmódú** (személyes tapasztalataink alapján is).

3. A lomtalanítási szokások tekintetében, **az érdi lakosok 84,3% lomtalanít rendszeresen**. A 18-25 éves korosztály 1/3-a és a 65 év fölöttiek közel fele nem lomtalanít rendszeresen (Érden 1 lomtalanítás/év, rendszeres az, ha egyszer lomtalanít a megkérdezett, és ezt az elmúlt két évben meg is tette). A 25-65 éves korosztály közel 90% lomtalanít rendszeresen (ez az arány az **50-65 évesek körében 95%-on felüli**).

Kor szerinti megoszlás a mintában (az eldöntendő kérdések tekintetében)

Kérdésszám	18-25		25-40		40-50		50-65		65<	
	Összesen		Összesen		Összesen		Összesen		Összesen	
	Nő + Férfi		Nő + Férfi		Nő + Férfi		Nő + Férfi		Nő + Férfi	
	Igen	Nem	Igen	Nem	Igen	Nem	Igen	Nem	Igen	Nem
2.	42	4	108	8	250	34	116	14	64	8
3.	36	12	92	20	246	42	122	6	50	22
7.	46	0	100	16	206	78	98	30	68	6
9.	36	10	100	10	244	34	114	16	58	26
10.	34	12	80	36	210	74	100	28	54	20

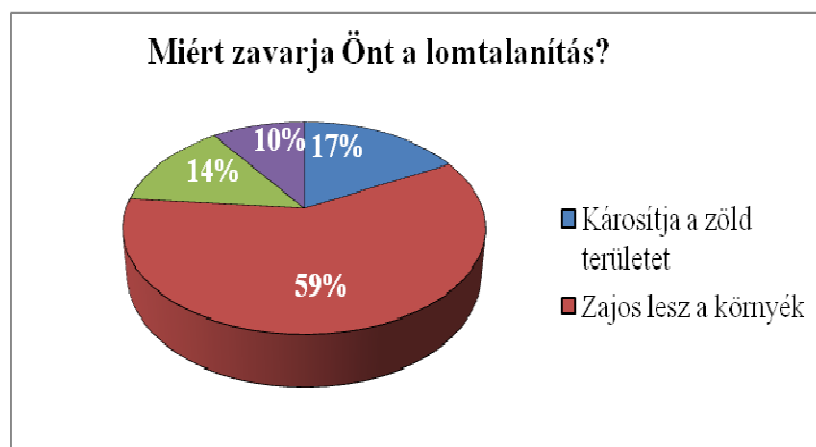
4. Megkérdeztük azt is (4. kérdés), hogy ha tehetné, hányszor lomtalanítana egy évben. **A megkérdezettek közel 4/5-ének elegendő a jelenlegi gyakoriság**, alig 1/5-ük kétszerezné a gyakoriságot, és hibahatáron belüli részüknek (3% - jellemzően 18-25 év közöttiek) a negyedévenkénti lomtalanítás lenne kielégítő.

Megjegyzés: A remélt lomtalanítási gyakoriság tekintetében elmondható, hogy a lomtalanítók közül (518 fő), **jellemzően az albérletben lakók**

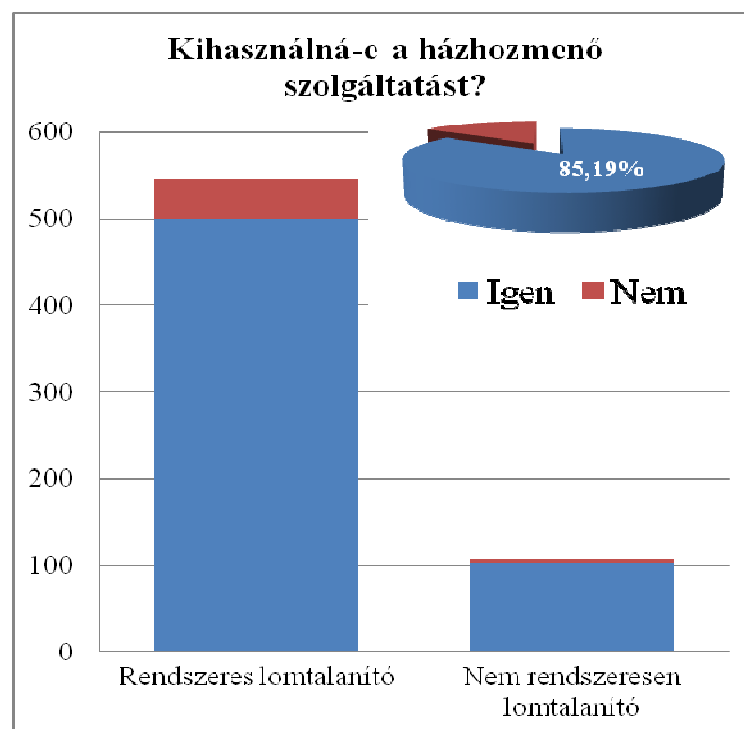
(11. kérdés) **remélnék többszöri gyakoriságot**, a saját tulajdonban lévő lakók 87,9%-a elégedettek az évenként egyszeri lomtalanítási gyakorisággal.

5. Kíváncsiak voltunk az érdekes lomtalanítással kapcsolatos észrevételeire (szociális, társadalmi, vagyonvédelmi, közlekedési stb. aspektusokra). Azok körében, akiket zavar a lomtalanítás (a teljes minta 79,9%-a) közel **70%-uk szociális és vagyonvédelmi nézőpontokra hivatkozott** („Zajos lesz a környék” ill. „Egyéb”). 17%-uk a környezeti értékeink romlását látja („Károsítja a zöld területet”). 14%-nak közlekedési és/vagy fizikális nehézséget (cipekedés) okoz, a lomoktól való megszabadulás („Nehézséget okoz”).

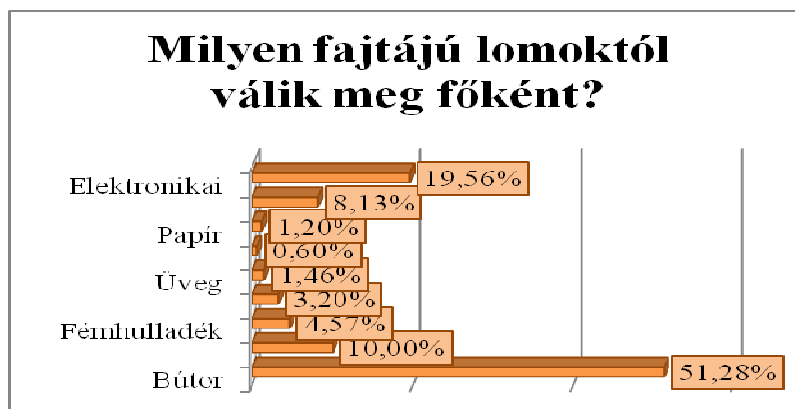

Megjegyzés: **Azok is válaszoltak, akik nem lomtalanítanak rendszeresen** (össztársadalmi probléma). A 65 éven felüli férfiakat zavarja legkevésbé a lomtalanítás (mindösszesen 7%, ez leginkább életviteli aspektusoknak tudható be).

6. Az 5. és 9. kérdés, a jövőbeni lom-infócentrum szükségességének és készlet-input oldalának feltárására hivatott. **A teljes minta tekintetében 85,2% kihasználná a házhoz menő szolgáltatást.** A rendszeresen lomtalanítók 91,7%-a, **illetve a jelenleg nem lomtalanítók 11,4% is kihasználná a szolgáltatást.**

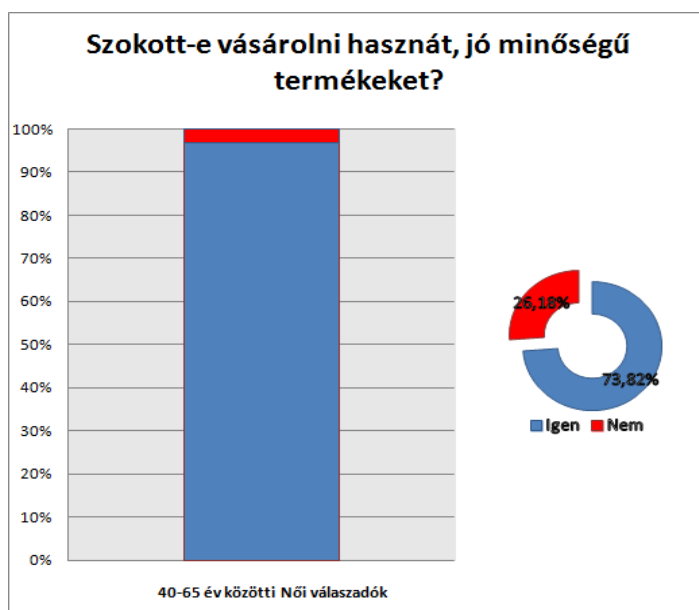

7. A lomtalanítás alkalmával **döntően bútoroktól** szabadulnak meg az érdi lakosok (51,28%), illetve az **elektronikai hulladékok** rendszeres lomtalanításáról adott számot a megkérdezettek közel 20%-a:

*Megjegyzés: Az Érden élő válaszadók a használt ruhák tekintetében **adományozói szokásaikról** adtak számot (jellemzően: Vöröskereszt). Ezért a lomhulladék összetételéről kapott kimutatás, ebben a tekintetben torz (a lomtalanított ruhák (10%), inkább rongyokat, tovább nem értékesíthető textil holmikat feltételez).*

8. **A válaszadók 73,8%-a vásárolna**, illetve szokott vásárolni használt, jó minőségű termékeket (bútor, ruházat, stb.). A hölgyek tekintetében a teljes mintában ez 88,75%, a 40-65 éves korosztályhoz tartozó **hölgyeknek pedig 97,9%-a** válaszolt igennel a kérdésre (10. kérdés).

→ Konklúziók:

- Az érdi lakosok országos viszonylatban környezettudatos, **jó hulladékgazdálkodók**nak mondhatók, kortól és nemtől függetlenül sem mutat szignifikáns különbséget a reprezentatív minta.
- **A válaszadók döntő hányada kihasználja a lomtalanítást, illetve ha lehetőségük lenne – többletköltséget nem jelentő - házhozmenő szolgáltatás igénybevételére, eséllyel bővülne a lomtalanítók köre is.**
- A mintasokaság 4/5-e elégedett az évenként egyszeri lomtalanítási gyakorisággal, de **szinte teljes megelégedettséget keltene a félévenkénti lomhulladék elszállítás.**
- **Érd polgárait zavarja a lomtalanítással járó zaj, környezetszennyezés, a vagyonvédelmi és a forgalmi rend megváltozása és ezek hatásai.**
- Az újrahasználati **központ input** oldalát feltételezhetően **bútor, elektronikai cikk, rossz minőségű textil/ruhanemű és leselejtezett könyv fogja alkotni.** Mennyiségét és minőségét nem lehet megállapítani, **de kereslet feltételezhetően lesz a felújított, átalakított termékekre, főként a 40-65 éves nők körében és más viszonteladó partnereknél.**

5.3.2.2. Kiértékelés, Tatabánya

→ Kérdőíves, gyorsinterjú jellegű, kombinált kutatás

- Időpont: 2011. november. 13. 9:00 – 18:00
- Helyszín: Tatabánya Megyei Jogú Város
- Módszer: Tatabányát területileg szegmentáló egyéni kikérdezés, a városrészek aktív csomópontjain („térképező-utcai kikérdezés”): belterületeken (Alsógalla, Bánhida, Felsőgalla, Kertváros, Óváros, Újtelep, Dózsakert, Újváros, Sárberék, Gál István-lakótelep) és külterületeken (Csákányospuszta, Síkvölgypuszta, Szőlőhegy) egyaránt elvégzett mintavétel.
- Csapattagok: 5 fő, 4 aktív kérdező, 1 aktív koordináló kérdező

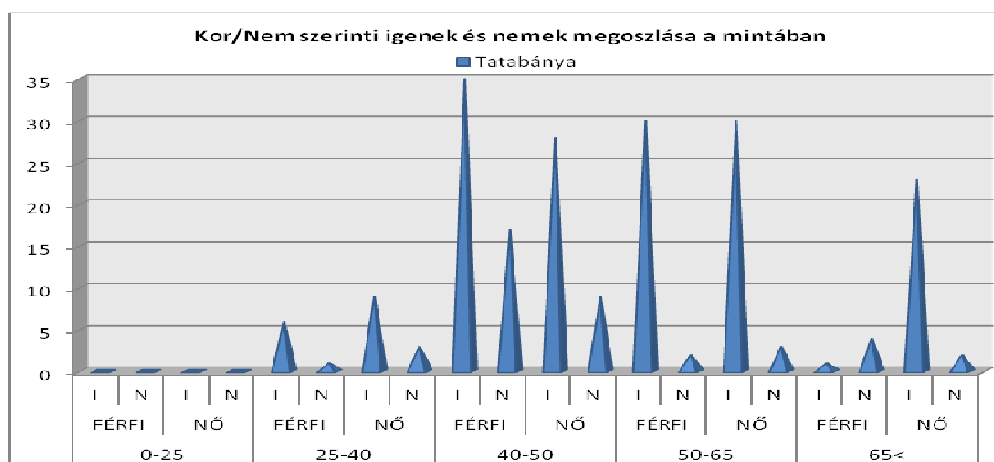
→ Kvantitatív eredmények, kvalitatív megjegyzések:

1. Összesen: 71. 990 tatabányai lakos; 701 megkérdezett tatabányai lakosból 203 válaszadó → **0,973%-os passzív elérés**; 28,958%-os válaszadási hajlandóság → **reprezentatív minta; átlag alatti válaszadói hajlandóság.**

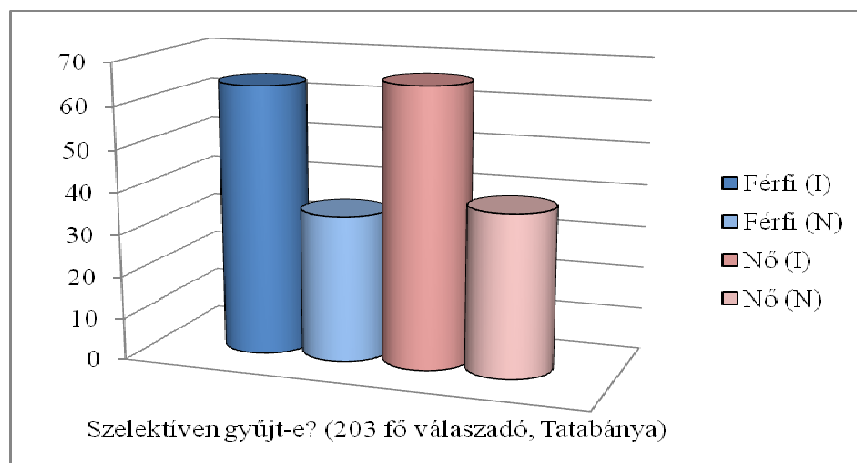
Kor és nem szerinti megoszlás a tatabányai megkérdezettek körében (203fő)

Kérdés	0-25				25-40				40-50				50-65				65<			
	FÉRFI		NŐ		FÉRFI		NŐ		FÉRFI		NŐ		FÉRFI		NŐ		FÉRFI		NŐ	
	I	N	I	N	I	N	I	N	I	N	I	N	I	N	I	N	I	N	I	N
2.	0	0	0	0	5	5	5	9	29	25	15	20	30	0	19	9	0	5	27	0
3.	0	0	0	0	10	0	14	0	44	10	25	10	30	0	23	5	0	5	27	0
7.	0	0	0	0	4	6	9	5	40	14	28	7	26	4	23	5	5	0	19	8
9.	0	0	0	0	10	0	14	0	38	16	31	4	26	4	28	0	0	5	22	5
10.	0	0	0	0	7	3	14	0	36	18	35	0	30	0	23	5	0	5	27	0

Megjegyzés: Azt **tekintjük válaszadónak, aki a kérdőívben foglalt összes kérdésre válaszolt.** A munkaszüneti nap (vasárnap) indokolhatja a válaszadói hajlandóság 1/3 alatti arányát, illetve a 25 év alatti korosztály aktív elérésének hiányát.

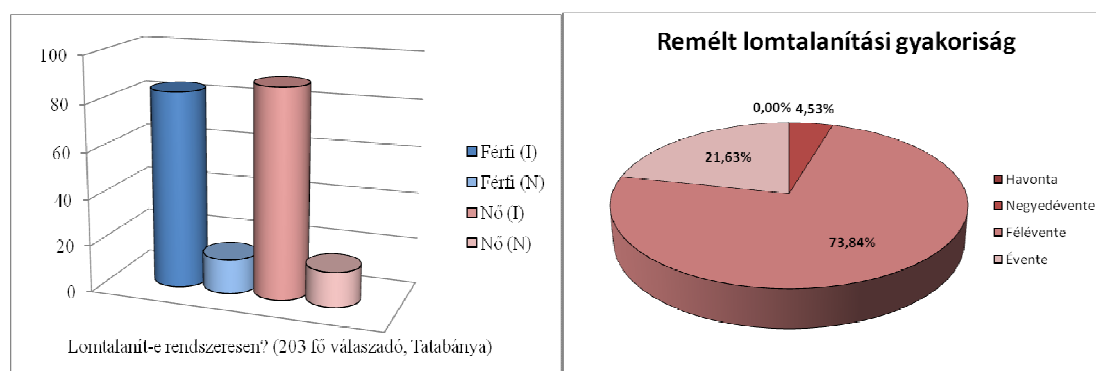

2. A megkérdezett **tatabányai lakosok 64,04%-a gyűjt szelektíven otthonában** (részben, vagy egészben). Nemek tekintetében ez az arány a hölgyek körében alacsonyabb, de a különbség nem szignifikáns.

Megjegyzés: a megkérdezettek **panaszaiknak** adtak hangot **a szelektív hulladékgyűjtő szigetek nem megfelelő számáról, illetve állapotáról**. Ez **főként** (71,2%-ban) **a belváros lakótelepein** élők megjegyzéseiből, illetve személyes tapasztalatainkból állapítható meg. A házakban és társasházakban (10 háztartásnál kevesebb, lakásokban együttélők), a szelektív hulladékgyűjtés gördülékenyebben és tudatosabban valósul meg.

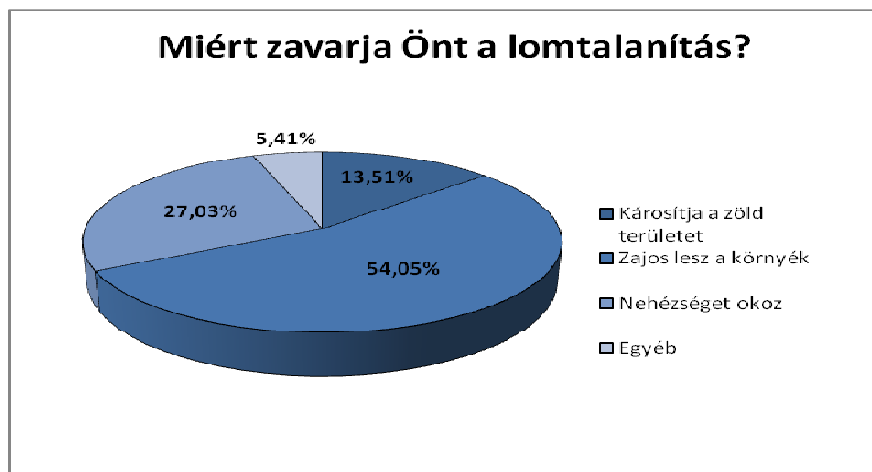
3. A megkérdezettek 85, 22%-a lomtalanít rendszeresen, 3/4-edük a jövőben is a félévenkénti lomtalanításhoz ragaszkodik.

Megjegyzés: **A házakban és társasházakban élők körében az évenkénti kétszeri lomtalanítás alkalmával a lomtalanításra szánt hulladék mennyisége kevesebb.** Ennek egyik oka, hogy rendszeresebben lomtalanítanak saját költségükön - autóval elszállítják a

ruhaneműket (bálásruha hálózatokhoz, Tesco ruhagyűjtőbe, Vöröskereszthez), elektronikai cikket (Spar – elektronikai hulladék gyűjtőbe) -. **Ez a tendencia a gépjárművel rendelkezők illetőleg azok körében is alátámasztott, akik életteréhez területileg könnyen elérhető helyen van kihelyezett használtcikk begyűjtőpont.**

4. **A tatabányi lakosok több, mint 4/5-ét** - 75, 86% a teljes mintában- (életterüktől, lomtalanítási szokásuktól vagy „nemszokásuktól” tekintet nélkül egybehangzóan), **zavarja a lomtalanítás jelenlegi menete.** A válaszadók több, mint fele (54, 05%) a környék zajosságát, közel harmada (27, 03%) a „cipekedéssel” járó kellemetlenséget említette a lomtalanítási rendszer fő problémájaként.

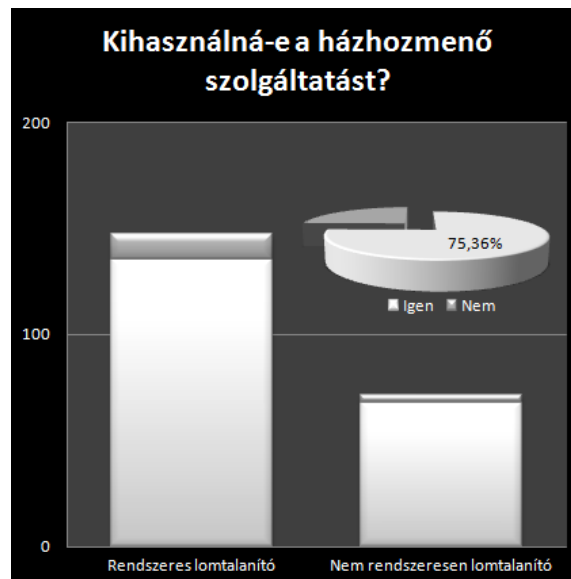

Megjegyzés: A paneltömbben lakó 50 év feletti válaszadók 92,4%-a a „Nehézséget okoz” választ jelölte meg fő problémájaként. A belvárosi tömbházakban élők **többen beszámoltak a lomtalanításkor olyan hulladéklerakásról saját portájuk elé , melyeket nem a jogosultak helyeztek ki elszállításra.** Ez a fajta hulladéktranszfer - a hallottak alapján – nem csak a lomtalanítás alkalmával mondható jellemzőnek, az illegális lerakásról a külvárosi családi házban élők is beszámoltak.

5. A lomtalanítási hulladékot 62,71%-ban bútor, 12%-ban textilek és rongyok, 8,02%-ban elektronikai cikkek, 7,7%-ban könyv és papír hulladékok alkotják.

*Megjegyzés: A **tömbházakban élők lombútorai egységesnek mondhatók** (a 60-as, 70-es és 80-as évek egysíkú designjainak és a lakások hasonló elosztásának köszönhetően), **ezek rendre fellelhetők a lomtalanítások alkalmával.** A ruhaneműk és elektronikai cikkek tekintetében nagyrészt fel nem újítható, tovább már nem értékesíthető lomoktól szabadulnak meg a tatabányai polgárok (csak anyagukban hasznosítható), viszont **a házban élők olyan elektronikai cikkektől is megválnak, melyeket pusztán meguntak** (több területileg elkülönülő helyről is kaptunk ilyen választ).*

6. A teljes minta tekintetében a válaszadók 75, 36%-a használná ki a házhoz menő lomtalanítást.

*Megjegyzés: Azon válaszadók közül, **akik jelenleg nem lomtalanítanak rendszeresen, 8, 2% kihaszználja a házhoz menő szolgáltatást, ha***

ajtájából elhordanák a lomokat és ez többletköltséget nem jelentene számukra.

→ Konklúziók:

- Az tatabányai lakosok országos viszonylatban átlagos hulladékgazdálkodóknak mondhatók, **a jelenlegi szelektív gyűjtéssel és lomtalanítási gyakorlattal elégedetlenek.**
- **A válaszadók döntő hányada kihasználja a lomtalanítást, illetve ha lehetőségük lenne – többletköltséget nem jelentő - házhozmenő szolgáltatás igénybevételére, eséllyel bővülne a lomtalanítók köre is.**
- **A mintasokaság 3/4-e elégedett az évenként kétszeri lomtalanítási gyakorisággal.**
- **A tatabányai lakosokat zavarja a lomtalanítással járó zaj, környezetszennyezés, a vagyonvédelmi és a forgalmi rend megváltozása. A tömbházakban élőknek és a 65év felettiekenek leginkább a lomok lehordása, cipelése okoz többletterhet.**
- Az újrahasználati központ input oldalát feltételezhetően bútor, elektronikai cikk, rossz minőségű textil/ruhanemű és leselejtezett könyv fogja alkotni. **Az output termékek előállításához feltehetően folyamatos anyagáramot tud biztosítani a tömbházlakók lombútora.**

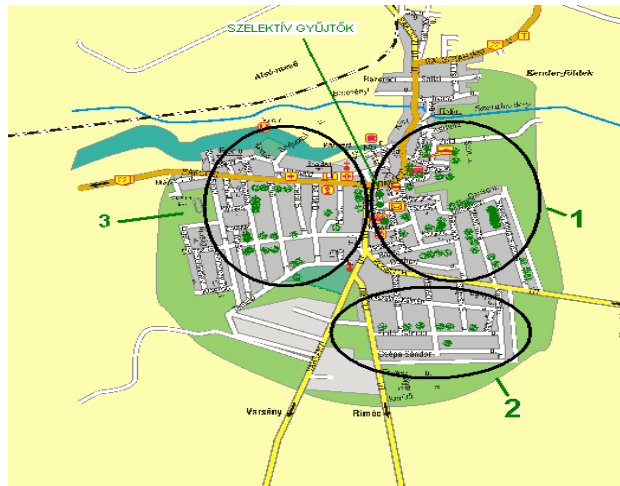
5.3.2.3. Kiértékelés, Szécsény

→ Kérdőíves, gyorsinterjú jellegű, kombinált kutatás

- Időpont: 2011. október 29. 9:00 – 18:00

- Helyszín:
Szécsény Kistérség

- Módszer:
Területszegmentált
mintavétel, „házaló -
kikérdezés” (a
kérdőíves kutatás

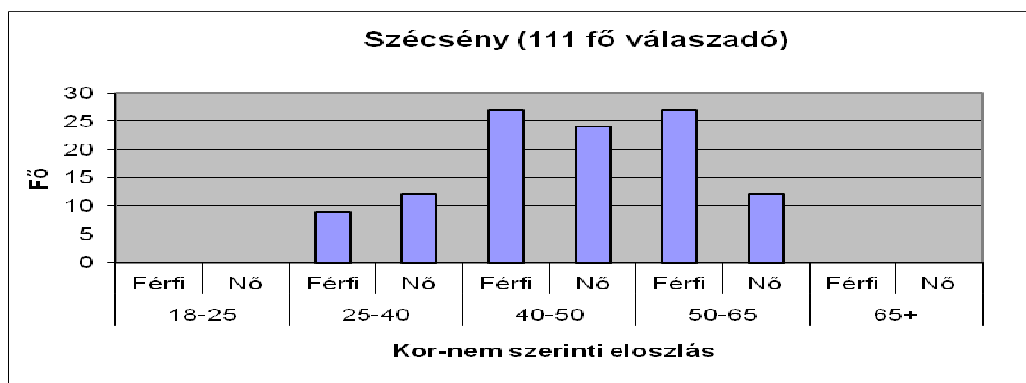

helyszíneit a térképen zöld foltok szemléltetik, ezen helyeken kerestük fel a válaszadókat, saját otthonukban)

- Csapattagok: 3 fő, 2 aktív kérdező, 1 aktív koordináló kérdező

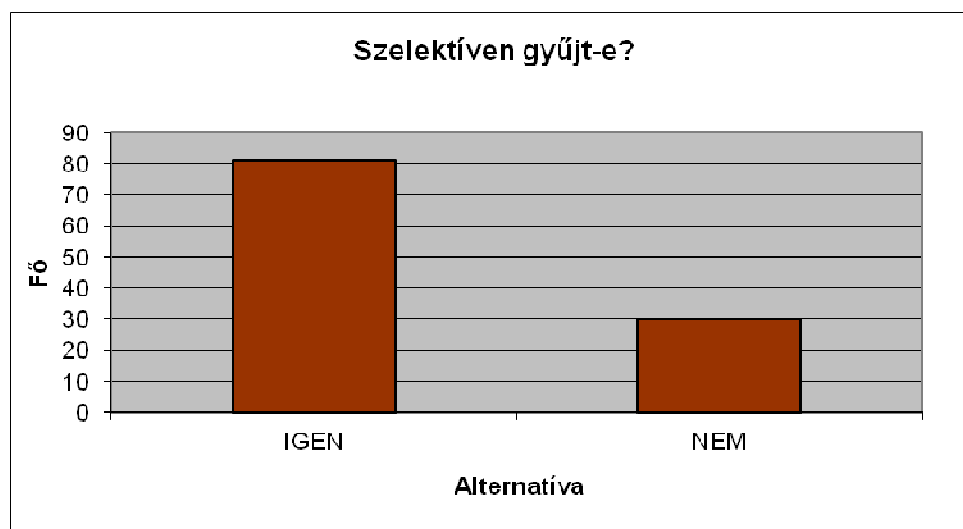
→ Kvantitatív eredmények, kvalitatív megjegyzések

1. Összesen: 6. 512 szécsényi lakos; 128 megkérdezett, 111 válaszadó
→ **0,996264%-os elérés**; 86,71875% válaszadási hajlandóság →
reprezentatív minta; kimagasló válaszadási ráta.

Megjegyzés: **Azt tekintjük válaszadónak, aki a kérdőívben foglalt összes kérdésre válaszolt.** A 18-25 és 65 év feletti korosztályból nem kaptunk válaszokat, vélhetően a „becsengetéses módszer”, a demográfia, az emberi attitűdök és a hétfői nap indokán.

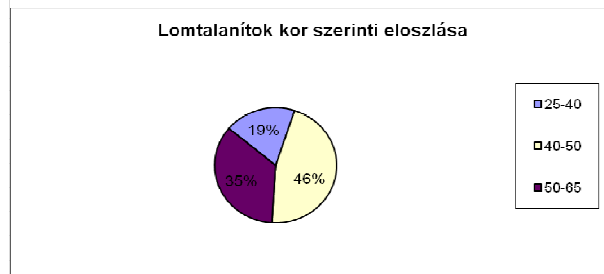
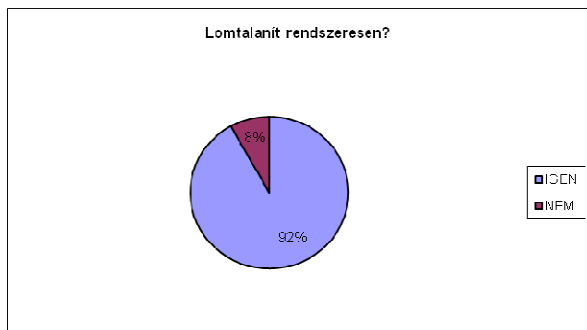
2. A megkérdezettek 72, 97%-a gyűjt szelektíven otthonában, azonban **a szelektíven gyűjtők több mint 60%-a csak a PET palackokat választotta külön a kommunális hulladéktól.**

Megjegyzés: **Szelektív szigetből mindösszesen hármat találtunk az érintett kikérdezési területeken.** A szelektív szigetek papír, műanyag és üveg gyűjtésére alkalmasak, **szervezett alumíniumgyűjtés nincs a településen.** A megkérdezettek közül többen beszámoltak fogyasztói szokásaikról, melyből az **üvegek újrahasználata** (befőtt, pálinka) **említést érdemel.** Mindazonáltal személyes megfigyelésünk is azt támasztja alá, hogy a ténylegesen hulladékként kezelendő üvegek aránya alacsonyabb (például a szelektív üvegyűjtő mellett, külön szatyrokba voltak kitéve a betétdíjas üvegek).

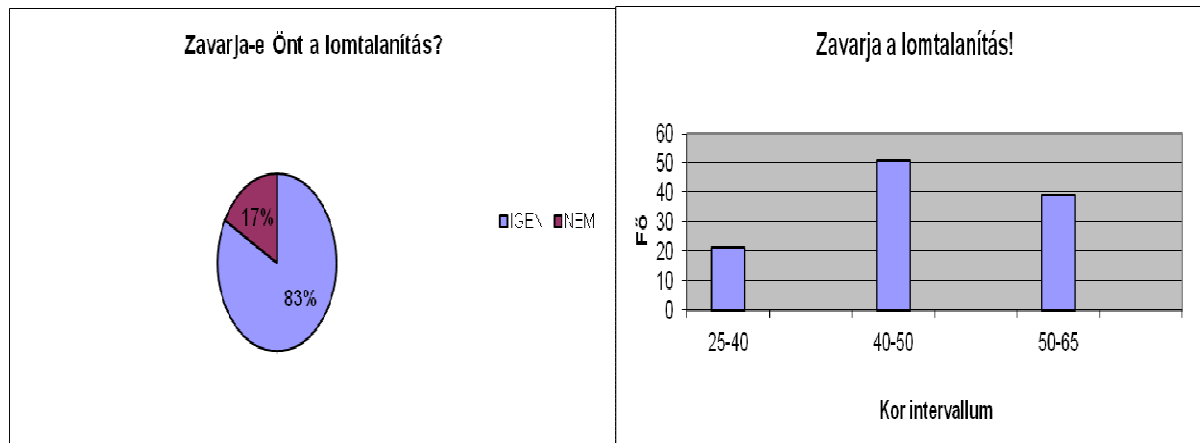
3. A válaszadók több mint 90%-a rendszeresen lomtalanít, a megkérdezett hölgyek kivétel nélkül mindegyike.

3. kérdés:	Lomtalanít-e rendszeresen?									
	18-25		25-40		40-50		50-65		65+	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő	Férfi	Nő
Igen	0	0	9	12	21	30	18	12	0	0
Nem	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0

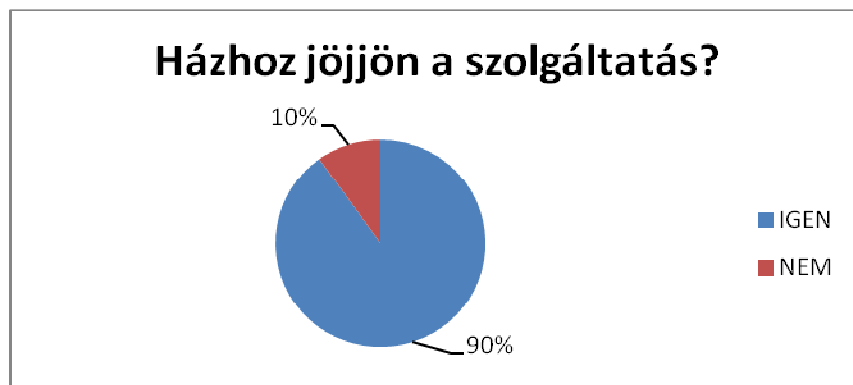
Megjegyzés: A lomtalanításról elmondható az egész kistérség kapcsán, hogy **a lakosok jól informáltak a pontos időpont tekintetében. Ez többek közt annak köszönhető, hogy a hulladékszolgáltatási díjfizetés díjbeszedők által történik.** A személyközi kapcsolat nagyobb kihasználtsághoz vezet, **illetve a lakosok beszámoltak arról is (főként az 50 évnél idősebb hölgyek elmondása alapján), hogy szomszédaiktól, családjuktól segítséget kapnak a cipekedésben. Mindemellett a kihelyezett hulladékok mennyisége is csökken elajándékozással.**

4. A válaszadók 4/5-ét zavarja a lomtalanítás jelenlegi menete:

Megjegyzés: Az elmondások alapján: „idegen alakok szervezett csoportokban” végzik a hasznosanyagok kinyerését a lomkupacokból. **Az idősebb korosztályhoz tartozó válaszadók közül többen emelték ki, hogy félnek kimenni az utcára a lomtalanításkor, illetve a mintasokaság több tagja is az elhúzódó takarításra és a lomhulladékok nem időben történő elszállítására panaszkodott.**

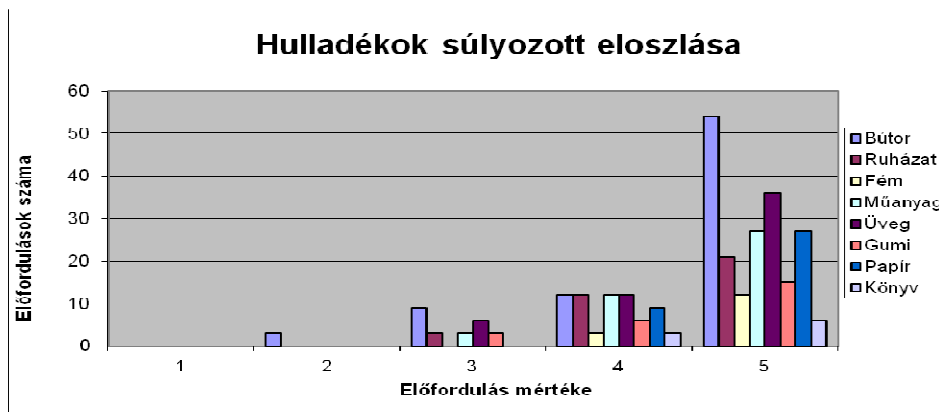
5. A háhozmenő új lomtalanítási rendszer lehetőségével, a rendszeresen lomtalanító válaszadók 90%-a élne.

Megjegyzés: azon válaszadók, **akik nem lomtalanítanak rendszeresen** (a teljes minta 8%-a) **kivétel nélkül nemmel válaszoltak** a kérdésre. A **rendszeresen lomtalanító nemmel válaszolók** (lásd bordóval felül:

10%) döntő hányada nem rendelkezik vezetékes, vagy mobil telefonnal, ha pedig rendelkezik nehezen kezelhetőnek és költségesnek tartja a használatát.

6. Hulladék összetétel tekintetében Szécsény válaszadói bútoroktól, ruháktól és papír hulladéktól szabadulnak meg elsődlegesen, mindazonáltal a válaszadók saját bevallása szerint elektronikai hulladékoktól egyáltalán nem váltak meg az elmúlt két lomtalanítás alkalmával.

Megjegyzés: jelentős a műanyag, üveg és gumi hulladék lomtalanítása is a válaszadók feleletei alapján. A válaszok komplex értékelése kapcsán tehát a Szécsényben tapasztalt eddigi megállapításokkal összhangban azonban kijelenthető, hogy a műanyag és üveg hulladékok nem rendszeres gyűjtése, a szelektív szigetek hiányának ténye és a helyi sajátosságok (lásd fentebb: 2-es és 3-mas pontok megállapításai) magyarázatot adnak a statisztikai adatok torzóságára. Mindemellett a gumiabroncsok kihelyezése is igen jelentős a megkérdezettek körében (főként a 25 és 50 közötti férfiak körében, illetve a tiltás ellenére), de az elmondások alapján ezek elszállításával egy helyi vállalkozó foglalkozik, így nem kerül lerakóra, hanem újrahasznosítják (ez a megállapítás a

szécsényi hulladéklerakón általunk tapasztalt fényében megkérdőjelezhető).

7. A szécsényi válaszadók használtcikkekhöz való viszonya leginkább a személyes válaszaik alapján határozható meg. A mintasokaság több mint fele beszámolt a helyi „bolhapiac” remek lehetőségeiről (cserebere, saját pult), és a lehetőség kihasználásáról. Több mint 2/3-uk már vásárolt a piacon és **statisztikai hibahatáron belüli nulla azok száma, akik nem vásárolnának jó minőségű használt terméket.**

→ **Konklúziók:**

- A szécsényi lakosok országos viszonylatban átlagos hulladékgazdálkodóknak mondhatók. **A jelenlegi szelektív gyűjtési rendszer nem megfelelő, illetve a szécsényi válaszadók a lomtalanítás jelenlegi menetével elégedetlenek.**
- **A válaszadók kihasználják a lomtalanítási közszolgáltatást, illetve ha lehetőségük lenne igénybe vennék az új házhozmenő rendszert** (itt gondolni kell a betelefonálás okozta elvi nehézségek tényére).
- Helyi sajátosságok közül **külön kiemelendő a kölcsönös segítségnyújtás nem intézményesült, de tetten érhető jelenléte** (díjbeszedő, család, szomszédok, stb.), **illetve a helyi bolhapiachoz való pozitív viszonyulás.**

5.3.3. Összegzés

Kérdőívezésünknek köszönhetően **közel 1400 fős válaszadói tömböt** realizáltunk. A kutatás két felületen (online és személyes), 3 mintaterületen és országosan, illetve 4 különböző kikérdezési és vizsgálati módszer alkalmazásával történt.

Az alábbi táblázat objektív adatai szemléltetik a kutatás azon eredményeit, melyek az intelligens lomtalanítási rendszerű Újrahasználati Központok kapcsán relevánsnak tekinthetők.

<i>kutatás helyszíne/válasz</i>	Webes (% a mintában)	Érd (% a mintában)	Tatabánya (% a mintában)	Szécsény (% a mintában)
Szelektíven gyűjt!	87	89,5	64,04	72,97
Lomtalanít rendszeresen!	72	84,3	85,22	90
Zavarja-e a lomtalanítás!	81	79,9	75,86	83
Kihasználná, ha házhoz menne!	90	85,2	75,36	90
Legjellemzőbb lomtalanított frakciók!	papír, textil	bútor, elektronika	bútor, textil, elektronika	bútor, ruha, papír
Használt cikket vásárol!	90	73,8	77	100

A webes válaszadók (környezettudatos válaszadók) feleleteit összehasonlítva a mintaterületeken lakókéval **több fontos megállapítás** tehető:

- **a szelektív hulladékgyűjtés tekintetében kijelenthető, hogy a környezettudatos válaszadók (online) és az átlagnál jobb módú réteghez tartozó, családi házas övezetekben (Érd és Tatabánya családi házak) élők körében, ahol a szelektív gyűjtés rendszere működőképes és kiépített, kimagasló a szelektív hulladékgyűjtési hajlandóság.** (Érd tekintetében a legmeggyőzőbb a megoszlási arány – 89,5% -, mindazonáltal ezen területről kaptuk a teljes válaszadói tömb feleletének közel felét – 648 fő),

- **a környezettudatos válaszadók kimutathatóan kisebb százalékban használják ki a lomtalanítási közszolgáltatást, viszont a teljes minta tekintetében elmondható, hogy a díjfizető és eddig rendszeresen lomtalanítók körében a legoptimálisabb az évenkénti 2 lomtalanítási alkalom lenne** (a teljes mintára vetítve 52% lenne elégedett a kétszeri és további 37% az egyszeri gyakorisággal),
- **a teljes minta válaszadóinak 4/5-ét zavarja a lomtalanítás jelenlegi menete, illetve a feleletadók több mint 4/5-e kihasználná a többletköltséggel nem járó házhoz menő szolgáltatást és eséllyel bővülne a lomtalanítók köre is. A kistérségben és a családi házas övezetekben élők, illetve a környezettudatos válaszadói tömb tekintetében ez a két arány még magasabb,**
- a személyes kérdőívek válaszadói leginkább a bútoroktól szabadulnak meg, a városok tekintetében az elektronikai és a textil hulladékok nagyarányú leselejtezéséről beszélhetünk még. Az online és kistérségi felmérés alapján a papír és ruhanemű lomtalanítása jelentős, viszont az kijelenthető, hogy **egy Újrahasználati Központ input oldalának pontosabb felméréséhez nem elegendő a kérdőíves megkeresés** (személyes kérdezés torzító hatása, online kérdés nem megfelelő értelmezése, stb.), **további kísérleti módszerek alkalmazására van szükség.**

Megállapítható, hogy a használtcikk vásárlása tekintetében a válaszadók $\frac{3}{4}$ -e tekinthető potenciális vásárlónak egy Újrahasználati Központban. Mindazonáltal a környezettudatos, a kistérségi és az 50 év feletti hölgyek esetében a sokasági minta penetrációja 90% fölötti.

5.4. Lomhulladékmutató-index

2012. március 25-29. között Tatabánya mintaterületen (Bánhida lakótelep, Bánhida családi házak, Erőmű lakótelep) az „Újrahasználati Központok magyarországi megvalósíthatósági tanulmánya” részeként, az Óbudai Egyetem Biotekt Hallgatói Szervezete (ÓE-BHSZ), a HUMUSZ Recycling Kft. és a tatabányai Klíma Kör közös terepbejárást tartott és lomtalanítási kísérletet végzett a mintaterület célterületeit érintő tavaszi lomtalanítás alkalmával.

5.4.1. A kutatás célja

Mint az **a kérdőíves kutatásból kiderült, a lomtalanítás alkalmával a háztartások lomtermék-összetételének meghatározásához nem elegendő a lomtalanítók kikérdezése** (kognitív disszonancia, emberi attitűdök, stb.).

Ezért Tatabánya mintaterület célterületein (mindösszesen közel 3000 háztartás), melyek különböző paraméterekkel bírnak (Bánhida lakótelep: panellakások és társasházak, Bánhida családi házas övezet: újjépítésű családi házak, Erőmű lakótelep: tömbházak és kimondottan idősek lakta családi házak), **terepbejárást és lomtalanítási kísérletet végeztünk.**

A kutatás célja, hogy személyes tapasztalataink (terepbejárást) **és a tavaszi lomtalanításon a gyűjtőjáratok lekövetésével** (lomtalanítási kísérlet) **kidolgozzunk egy olyan módszertant,** mely a szubjektív tapasztalások, illetve az objektív minőségi és mennyiségi ismérvek alapján a reális prognózisát vetítheti előre egy Újrahasználati Központ input

oldalának, így **jobban tervezhetővé válhat a humán/anyag/berendezés szükséglet is. Cél továbbá egy olyan mutatószám kidolgozása (lomhulladékmutató-index), mely csoportosíthatóvá teszi a „lomkupacok” hasznosanyag frakcióinak várható minőségi és mennyiségi összetételét, és támpontot nyújt a költséghatékony szállítmányozás-tervezéshez.**

5.4.2. Terepbejárás

Tatabánya mintaterület kijelölt célterületein közel 3000 háztartás lakójának lomtalanítási szokásait szemrevételeztük a 2012. évi tavaszi lomtalanítás alkalmával és a kihirdetett időpontot megelőző napokban: **Bánhidán és az Erőmű telep** területen 1836 db magánházas, 298 db társasházi egyedi és 41 db társasházi szerződése van a helyi közszolgáltatónak (+230 db közület), összesen tehát 2405 szerződés. Lakossági partnerek (háztartások) száma (Bánhida társasházak: 1073 lakás, Bánhida családi ház: 1836, Erőműi telep: 34 lakás) **2943 háztartás.**

A terepbejárást a lomtalanítást megelőző 3 napban a tatabányai Klímakör 5 fős csapata vállalta.

→ *Klímakör felmérőinek tapasztalatai:*

1. számú felmérő tapasztalatai

Három napon át jártam a területen, március **25- 26-án még nem rakták ki a lomokat, március 27-én már találkoztam jelentős mennyiségű lommal.**

A március 27-i tapasztalatok:

- A kihelyezett lomok **jelentős része csomagolóanyag, kartondoboz, ágybetét, vegyes műanyag hulladék.** Továbbá háztartási maradék, zöld hulladék. Ezek nem újrahasznosíthatóak. **Újrahasználhatónak** találtam az **elektronikai termékek** közül a kihelyezett hűtők, televíziók porszívók, monitorok egy részét (kb. 30%), más részük anyagában hasznosítható. Újrahasználhatónak találtam a **legtöbb ruhát, többi pedig anyagában hasznosítható. Újrahasználhatónak találtam a bútorok közül a székek, szekrények, állványok egy részét (kb. 30%), más részét anyagában.**
- Összegezve elmondható, hogy a kihelyezett anyagok kb. 30-40%-a hasznosítható, ennek nagyjából fele, tehát a teljes anyag kb. 15-20%-a újrahasználható.
- A kihelyezett lomokat nagyrészt Bánhida családi házas övezetében az Árpád u. és Szelim közötti részen helyezték ki.
- A kihelyezett lomokat gyorsan elvitték a lomizók illetve az AVE Tatabánya Zrt. is sokszor pont előttem szedte össze a kihelyezett anyagokat.

2. számú felmérő tapasztalatai

2012. március 25-én vasárnap délután jártuk be a terület nagy részét, illetve 26-án este 10 óráig végeztük a tájbejárást, 2-2 fős csapatban. Mivel a lomtalanításig még volt pár nap hátra, ezért nem sok kirakott lomkupacot találtunk. Valószínűleg csak azokét, akik hétvégén értek rá kipakolni. Volt néhány hasznosítható dolog a kitett holmik között: például **több heverő, amiknek nem volt semmi különösebb problémája.**

Azonban a kis szám miatt semmiféle következtetést nem tudtunk levonni. Talán csak annyit, hogy **a lakótelepen még semmiféle dolog nem volt kirakva.** Erre azonban magyarázatot kaphattunk, amikor azt láttuk, hogy egy úr a teljesen jó állapotú ágybetétet és műanyag asztalt rögtön a „lomizók” teherautójába rakta, ahogy lehozta az emeletről. Így arra lehet következtetni, hogy a jobb állapotú holmik egy részét a felmérés nem tudta számba venni, így a felkutatott állománynál talán nagyobb mennyiségekre lehet számítani.

26-án este, a kihirdetett lomtalanítási napot megelőző estén, több lomkupacra leltünk, mint előző nap. A lomkupacokban rengeteg azonnal újrahasználható, vagy némi átalakítás után használható bútor, ruha játék, könyv stb. volt megtalálható, így a megvalósítandó telepnek mindenképp van létjogosultsága véleményünk szerint.

3. számú felmérő tapasztalatai

Az előzetes megbeszélés alapján azt gondoltuk, - a tavalyi és a régebbi tapasztalatok alapján- hogy a lomtalanítás hivatalos időpontja előtti hétvégén rakják ki a lakosok a feleslegessé váló lomjaikat. Éppen ezért, az előző napokon is tartottunk egy kis helyszíni szemlét, amely alapján a következőket tapasztaltam:

A bejárás időpontja: **2012. 03. 26. du. 15h – 18h.**

- helyszíne: Bánhida, családi házas rész 1.2.3- Paradicsomkert, Bánhida Itp.
- Paradicsomkert: az évek alatt teljesen átalakult, a régi korszerűtlen, alacsony komfort fokozatú házak többségét új, modern, a legújabb technológiával épült családi házak alkotják, a gondozott, tisztántartott utcán semmi nemű **lomot nem találtunk kirakva.**

- családi házas rész 2.: ez a rész is igen rendezett, a lakosok rendben tartják, ápolják a lakókörnyezetüket, de itt már – inkább a régebben épült házak előtt- **több helyen is találtunk** a fényképek is mutatják (lásd: Melléklet) - **kihelyezett lomot: kerti alkatrész, egyéb műanyagok, ágyak, székek, fotelek elemeit, rossz szőnyeget és még rossz autógumit is.**
- A Szelim, a Jókai, a Vértes, a Madách utcában.
- családi házas rész 1.: itt is tapasztaltuk a lakosok környezet szeretetét, igen ápolt, gondozott utcákon mentünk, de kitéve nem találtunk semmi lomot.
- Bánhidai ltp.: a lakótelep házai között nem találtunk kitéve semmi lomot, egy lakó elmondása szerint, **volt kitéve rossz TV, s egyebek, de ahogy kitétték, azon nyomban megjelent két férfi és egy kis teherautóra tették.**

Talán mégse tették ki hétvégén, de az is lehet, hogy az emberek jobban meggondolják, mit dobjanak ki, mit tároljanak, esetleg később még felhasználhatják.

Ezeken a szépen gondozott területeken, lehet, hogy csak az utolsó pillanatban teszik ki, pontosan azért, hogy ne szedhessék széjjel, ne legyen egy hatalmas szemétkupac a gyönyörű fűvön, ne fújja szét a szél, stb.

A rossz elektromos berendezéseket már elszállítják visszafuvarban, amikor kihozzák az új készüléket, más berendezéseket pedig az új vásárláskor a bolt kötelezően átveszi, s ezzel élni is szoktak a lakosok.

5.4.3. Lomtalanítási kísérlet

2012. március 28-29-ig tartott Tatabánya mintaterület célterületein a tavaszi lomtalanítás. 4 fős csapatunk az AVE Tatabánya Zrt. (mint hulladék közszolgáltató) engedélyével és segítségével végezte el a lomtalanítási kísérletet.

Összeállítottunk egy „Lomi Jegyzőkönyvet” annak érdekében, hogy a lomtalanítást végző tömörítő gépek lekötése közben, a gépre felrakásra kerülő nagydarabos háztartási hulladékokat minőségi (újrahasználatra alkalmas, anyagában hasznosítható, nem hasznosítható, stb.) és mennyiségi (m³ és kg) ismérvek alapján tudjuk kategorizálni és felmérni:

LOMI JEGYZŐKÖNYV

Észlelés időpontja:
Helyszín leírása:

Városrész	Utca, esetleg házszám

Kihelyezett lom beazonosítása:

Típus	Megjelölés, ha ebbe a fajtába tartozik, darabszám	Becsült tömege (kg) és becsült térfogata (m ³)
Hűtőgép, vagy alkatrésze		
Mosógép, vagy alkatrésze		
Televízió, vagy alkatrésze		
Rádió, vagy alkatrésze		
DVD lejátszó, vagy alkatrésze		
Billentyűzet		
Monitor		
Számítógép doboza, vagy alkatrésze		
Videó lejátszó, vagy alkatrésze		
Kazetták, CD-k, DVD-k		
Egyéb elektronikus hulladék		
Asztal, vagy elemei		
Székek, vagy elemei		
Szekrény, vagy elemei		
Ágyak, vagy elemeik		
Fotelek, vagy elemeik		
Egyéb bútor		
Ruházat		
Pet-palack		

Vegyszeres, olajos anyag		
Gyógyszeres dobozok		
Fémhulladék		
Játékok		
Telefonok		
Hordók		
Kerti alkatrész, szerszám		
Egyéb műanyag		
Építési törmelék (beton, tégl, sít)		
Papír (újság, szórólap)		
Könyv		
Zöldhulladék		

Készült:

Készítette:

Fontosnak tartottuk továbbá a pontosan beazonosítható helyszínek megjelölését annak érdekében, hogy a fogyasztói szokásokról és a lomtalanítás általános menetéről (hová helyezték ki a lomokat) is célterület-specifikus képet alkothassunk az adatok összegzésénél.

A felmérést két csapatban, két-két fővel kezdtük el. A csapattagokkal - még a begyűjtést végző gépek elindulása és lekövetése előtt -, **több lomkupac vizsgálatát végeztük el közösen annak érdekében, hogy a Lomi Jegyzőkönyvek kiértékelésénél ne találkozzunk különböző megjelölésekkel, azaz az adatok jól összegezhetőek legyenek.**

A kétfős csapatok tagjai külön-külön dolgoztak és dokumentáltak, illetve az „extrém” vagy nehezen eldönthető lomkupacok vagy lomtárgyak tekintetében fotót is készítettek - ennek tényét a jegyzőkönyvön is rögzítették-, **hogy a kiértékelésnél biztosabban eldönthető legyen a kategóriai és mennyiségi tipizálás.**

Megállapítottuk az általánosan fellelhető és a kísérlet alkalmával valószínűsíthetően előkerülő hulladék-termékpalettához

kapcsolódó tárgyak egyezményes tömeg és térfogat adatait.

Például egy kárpitos, rugós ágybetét súlyát 15 kg-ban és a ponyvás autón elfoglalandó helyszükséglete alapján 0,5 m³-ben állapítottuk meg, feltételezve a maximális helykihasználást (azaz állított helyzetben való szállítását) egy jövőbeli ponyvás szállítás alkalmával.

Továbbá egy TV helyszükséglete 0,5 m³, de a súlya tekintetében 5-15 kg intervallumot határoztunk meg attól függően, hogy milyen állapotban van a kihelyezett elektronikai hulladék – értsd: van-e benne képcső, kondenzátor, tranzisztor, stb.).

5.4.3.1. A lomhulladék mutató meghatározása

→ A lomtalanítási kísérlet alapadatai:

- **a díjfizető háztartások 35-40%-a használta ki a lomtalanítás lehetőségét a tavaszi lomtalanítás alkalmával** (ez megfelel a többéves tendenciának);

- **a kihelyezett lomhulladék mennyisége az előző évekhez képest csökkent** (tendencia nem mutatható ki, de a tapasztalatok egyértelműen arra mutatnak, hogy a lomtalanítók anyagi jólléte befolyásolja elsődlegesen a „felesleges holmik” utcára helyezését), **a hídmérleg adatok alapján a mintaterületen begyűjtött lom mennyisége: 27,4 tonna;**

- **saját kutatásunk kvantitatívai az összes lomhulladék százalékos megoszlása tekintetében a következők:**

13%-a ténylegesen kommunális hulladék, közel 22% kisebb felújítással (értsd: tisztítás, lakkozás, kézi szerelés, stb.) azonnal újraértékesíthető, több mint 60%-a anyagában hasznosítható (összetétel: 41% műanyag, 23% faanyag, 11% üveg, 7% textil, 7% fém, kb. 10% kevert anyag).

Megjegyzés: a „lomizók” tevékenysége nehezen megbecsülhetővé teszi a fémek mennyiségnövekedését egy házhozmenő gyűjtőrendszer bevezetését követően, illetve a lomhulladék összetételében várható a kommunális hulladék mennyiségének csökkenése (az eddig bezsákozott hulladékok nem elszállítása, és illegális telepek nem felszámolása folyományaként).

- kijelenthető, hogy a lomtalanítási szokások lakókörnyezetenként változnak és nagyban függenek a lakosok anyagi jólététől, szociális helyzetétől, vásárlási szokásaitól, illetve aktuális szükségleteitől,

- A begyűjtő autók nem szállították el a veszélyes hulladékot és gumiabroncsot, illetve zöldhulladékot, de voltak olyan bezsákozott hulladékcsomagok, melyek tartalma nem volt egyértelműen megállapítva és mégis felrakásra került a tömörítő gépre.

*Megjegyzés: két illegális lerakón is végzett hulladékelszállítást a közszolgáltató (Műjégpálya és Berecska utca) a lomtalanítási közszolgáltatás részeként, melynek mikéntje és hogyanja nem tartozik a tanulmány hatáskörébe, viszont említést érdemel, mert jelentősen torzítja a kapott hídmérleg adatok lakosságra vonatkoztatható mennyiségi mutatóit **(több mint 3 tonna „nemlakossági” hulladék került a tömörítő gépekre).***

→ Alapfogalmak és jelölések:

1. Korrigált lakossági lomtömeg

(KLT – kg)

KLT= A lomtalanítást végző tömörítő gép(ek) hídmérlegadatai – a lomtalanítási kísérleten felmért és elszállított nemlakossági hulladékmennyiség

2. Lomtalanítást igénybe vevő háztartások darabszáma

(LH – háztartás /ht/ LHmin és LHmax)

LHmin és LHmax= Kommunális hulladékszállításért díjat fizető háztartások darabszáma * a lomtalanítást ténylegesen igénybe vevők kihasználási rátája (intervallum alsó vagy felső határa)

3. Egy háztartásra jutó lomtömeg (HLT – kg)

$$\text{HLT} = \text{KLT/LHmin}$$

4. Lomtalanítási kísérlet lomkupac-összetétele

(LÖSSZ = kg/m³ = 100%)

- $LÖSSZ^1$ Ténylegesen megállapítható kommunális hulladék a minta összes lomtalanított mennyiségében - %

- $LÖSSZ^2$ Újrahasználatra alkalmas(vagy azzá tehető) hulladék-termék - %

- $LÖSSZ^3$ Anyagában hasznosítható frakciók összessége - %
 1. $LÖSSZ^3(m)$ - műanyag - %
 2. $LÖSSZ^3(fa)$ - faanyag - %
 3. $LÖSSZ^3(ü)$ - üveganyag - %
 4. $LÖSSZ^3(fém)$ - fémek - %
 5. $LÖSSZ^3(tex)$ - textil és ruhanemű - %
 6. $LÖSSZ^3(kev)$ - kevert anyag - %

$$\underline{LÖSSZ^3 = LÖSSZ^3(m) + LÖSSZ^3(fa) + LÖSSZ^3(ü) + LÖSSZ^3(fém) + LÖSSZ^3(tex) + LÖSSZ^3(kev)}$$

$$\underline{LÖSSZ = LÖSSZ^1 + LÖSSZ^2 + LÖSSZ^3 + X\%*}$$

* nem megállapítható lomösszetétel hibahatára

- $LÖSSZ^*$ Lomkupac összetétel összes kommunális hulladék tartalma - %

$$\underline{LÖSSZ^* = LÖSSZ^1 + LÖSSZ^3(kev) + X\%}$$

5. Kíméletes elszállítási anyagkategória

(KEA – kg)

- KEA^1 Újrahasználatra alkalmas hulladék-termék (újrahasználható és/vagy újrahasználatra alkalmassá tehető) – kg
- KEA^2 Anyagába hasznosítható műanyag – kg
- KEA^3 Anyagában hasznosítható faanyag – kg
- KEA^4 Anyagában hasznosítható üveganyag – kg
- KEA^5 Anyagában hasznosítható textilanyag – kg
- KEA^6 Anyagában hasznosítható fémanyag – kg

$$\underline{KEA = KLT \times (LÖSSZ - LÖSSZ^*) = KEA^1 + \dots + KEA^6}$$

6. Egy háztartásra jutó KEA tömegszám

(KEA^t - kg/ht)

$$\underline{KEA^t = KEA/LHmax}$$

7. Lomhulladék mutató

(LM – kg/ht)

$$\underline{LM = HLT - KEA^t}$$

8. Lomtérfogató közelítő értéke

(LTF – m³/ht)

$$\underline{LTF = KLT/\text{tapasztalati mutató}/LH_{\min}}$$

9. Lomhulladékmutató- index

(LMX - %)

$$\underline{LMX = (LTF/LM) \times 100}$$

5.4.3.2. A mintaterület lomhulladék mutatója

1. A közszolgáltatótól kapott hídmérleg adatokat korigáljuk a lomtalanítási kísérleten felmért „nemlakossági” szállítás súlyadatával (ez a mintaterület tavaszi lomtalanításán: 27,4 – 3,04= 24,36 tonna, 24360 kg → a korigált lakossági lomtömeg – **(KLT)**)

2. Kiszámoljuk a lomtalanítást igénybevevő háztartások (LH) darabszámának minimumát (LH_{min}) és maximumát (LH_{max}) (→ 2943 háztartás, 35-40%-ban használták ki a lomtalanítást → LH_{min}=2943 X 0,35 (35%)= 1030ht; LH_{max}=2943X0,4 =1177ht).

3. A lomtalanítási kísérlet lomkupac-összetételre (LÖSSZ) vonatkozó felmérési adatokat kategorizáljuk. Jelen esetben: az összes lomhulladék 13%-a ténylegesen kommunális hulladék – LÖSSZ¹ kategória, közel 22% újrahasználatos és/vagy kisebb felújítással azonnal újraértékesíthető – LÖSSZ² kategória, több mint 60%-a anyagában

hasznosítható LÖSSZ³ kategória (LÖSSZ³ összetétel: 41% műanyag, 23% faanyag, 11% üveg, 7% textil, 7% fém, kb. 11% kevert anyag → $LÖSSZ \cdot (kg) = KLT \cdot X(LÖSSZ^1 + LÖSSZ^3(kev) + X\%) = 24360 \cdot X(0,13 + 0,6 \cdot 0,11 + 0,05) = 5992,56 \text{ kg}$).

4. A LÖSSZ-t a korrigált lakossági lomtömeghez viszonyítjuk és kéméletes elszállítási anyagkategóriákba (KEA) soroljuk.

1. kategória:

újrahasználatra alkalmas hulladék-termék → $KEA^1 = KLT \cdot X \cdot LÖSSZ^2 = 24360 \cdot X \cdot 0,22 = 5359,2 \text{ kg}$,

2. kategória:

anyagában hasznosítható műanyag → $5992,56 \text{ kg}$ ($24360 \cdot X \cdot 0,6 \cdot 0,41 = KLT \cdot X \cdot LÖSSZ^3(\text{műanyag})$),

3. kategória: anyagában hasznosítható faanyag → $3361,68 \text{ kg}$,

4. kategória: anyagában hasznosítható üveg → $1607,76 \text{ kg}$,

5. kategória: anyagában hasznosítható textil → $1023,12 \text{ kg}$, 6. kategória: anyagában hasznosítható fém → $1023,12 \text{ kg}$ → $KEA = 18367,44 \text{ kg}$)

6. Meghatározzuk az egy háztartásra jutó lomkibocsájtás tömegszámát (HLT) (→ $HLT = KLT/LH_{min} = 23,65 \text{ kg/ht}$), illetve az egy háztartásra jutó KEA tömegszámát (→ $KEA^t = KEA/LH_{max} = 15,61 \text{ kg/ht}$), a kettő különözete a mintaháztartás lomhulladék mutatója (LM) (→ $HLT - KEA^t = 8,04 \text{ kg/ht}$).

A lomhulladék mutató megmutatja, hogy a lomtalanítási kísérlet alá vont mintaterületen - a közszolgáltatást igénybevevő háztartások

lomösszetételében -, átlagosan mekkora az egy háztartásra jutó tényleges kommunális hulladék mennyisége.

5.4.3.3. A mintaterület lomhulladékmutató-indexe

→ Alapvetések Bánhida családi házas célterületével kapcsolatban:

A lomkupacok összetételében megfigyelhető volt a lakókörnyezeti különbség:

- **a kihelyezett bútorok, ruhaneműk és könyvek döntő hányadát azonnal újraértékesíthetőnek találtuk, viszont jellemzően csak anyagában hasznosítható e-hulladékokról beszélhetünk a célterület kapcsán** a tavaszi lomtalanítási időpont alkalmával. Mindazonáltal a többi célterületen csak anyagában hasznosítható e-cikkeket azonosítottunk be, illetve a kihelyezett bútorokat is felújításra szorulóknak ítéltük meg a mintaterület más részein.

- a kihelyezett lomkupacok elhelyezkedését figyelembe véve megállapítható, hogy **a célterületen élők megszokott lomtalanítási helyeket használnak, és figyelemmel vannak a közlekedési és környezeti szempontokra** (szemben a többi célterületen rendre tapasztalt úttestre és fák tövébe helyezett lomkupacokkal).

- **a lomtalanítási attitűdök tekintetében tudatosság figyelhető meg a célterületeken** (elenyésző volt azon lomtalanító háztartások száma, akik több nappal a lomtalanítás előtt kihelyezték volna a megunt

„holmikat”, a családi házas övezetek jelentős számban portán belül tárolták a lomokat és csak a begyűjtő autó érkezésekor helyezték ki).

Az alábbi táblázat foglalja össze azon megunt termékek listáját, melyeket a célterület családi házas övezetében találtunk. **Az összegző táblázatban csak azon terméktípusokat összegeztük, melyek minőségi állapotuk szerint 1-es és 2-es használhatósági szintet képviselnek** (azaz azonnal újrahasználatok/újraértékesíthetők, vagy újrahasználatra való előkészítésük nem igényel szakértelmet, azaz csak tisztítást és/vagy apró javítást igényel és újraértékesíthető, de nem fedile a teljes LÖSSZ² kategóriát). A megnevezett kategóriákhoz rendelt tömeg és térfogat adatok megállapításánál segítségünkre voltak a rakodást végző tapasztalt munkások is. (öm3: összes köbméter mennyiség, az adott találkozási ponton)

Helyszín	Rudolf utca	Időpont (óra:perc)	28. 9:00
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	179
			öm3: 7
vérnyomásmérő	1	0,5	
1 matrac	1	15	
szánkó	2	2	
műanyag szék 2 db	1	4	
5 zsák ruházat	2	29	
1 bőrtáska	1	2	
egyéb műanyag	2	18	
papír	2	79	
párna 2 db+ takaró	1	2	
gumicső+ gumibelső	2	1	
csiszolópapír	2	0,5	
Wc csésze	2	20	
akvárium	2	5	
vasdrót+kábel	2	1	
Helyszín	Tökör csin utca	Időpont (óra:perc)	28. 10:05
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	20
			öm3: 1
Nyomtató+billentyűzet	2	2	
egyéb műanyag	2	3	

papír	2	10	
üveg	2	5	

Helyszín	Banyi János utca	Időpont (óra:perc)	28. 11:05
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	111
			öm3: 10
4 szék	1	8	
1 szekrény (kicsi)	1	5	
ruházat	2	1	
ruházat	1	1	
rézcsap+cső	2	1	
lemez	2	10	
alumínium	2	5	
egyéb műanyag	2	55	
papír	2	5	
ágybetét	1	20	
Helyszín	Kossuth utca	Időpont (óra:perc)	28. 12:15
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	133
			öm3: 7
báránybőr	2	1	
fahulladék	2	20	
matrac	1	40	
szőnyeg	1	10	
párna	2	1	
bicikli	2	9	
vödör	2	1	
billentyűzet	2	0,5	
nyomtató	2	4,5	
egyéb műanyag	2	30	
papír	2	7	
100 db cd dvd	1	3	
gumi	1	5	
porcelán és üveg	2	1	
Helyszín	Liliom utca	Időpont (óra:perc)	28. 13:20
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	45
			öm3: 2
kanapé	1	40	
játék	1	5	

Helyszín	Banyi János utca	Időpont (óra:perc)	28. 13:40
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	122
			öm3: 4
4 szék	1	5	
szék	1	1	
elektronikai vegyes	2	5	
2 szék bőrből	2	10	
egyéb műanyag	2	25	
fémhulladék (vas)	2	5	
műanyag hordó	1	3	
egyéb műanyag	2	33	
papír	2	10	
könyv	1	10	
wc csésze	2	15	
Helyszín	Banyi János utca	Időpont (óra:perc)	28. 13:50
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	28
			öm3:2
ruházat	2	10	
egyéb műanyag	2	8	
papír	2	7	
1 nagy szivacs	2	3	
Helyszín	Paszinka köz	Időpont (óra:perc)	29. 6:41
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	45
			öm3: 3
kerti szék	1	5	
kerti ernyő	2	1	
virágtartó (fából)	2	10	
egyéb műanyag	2	19	
papír	2	10	
Helyszín	Fűz utca	Időpont (óra:perc)	29. 7:52
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	4
			öm3: 1
ruházat	2	2	
papír	2	2	

Helyszín	Fürdő utca	Időpont (óra:perc)	29. 7:55
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	52,5
			öm3: 1
fahulladék	2	2	
ruházat	2	2	
egyéb műanyag	2	16	
papír	2	15,5	
porcelán	2	15	
2 tekercs nád	2	2	
Helyszín	Jókai Mór utca	Időpont (óra:perc)	29. 8:30
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	162
			öm3: 6
szék	1	3	
játék labda	1		
kés	1	1	
2 fiók	2	5	
ágybetét	1	5	
ágy	1	25	
ruházat	2	19	
szivacs	2	5	
egyéb műanyag	2	36	
papír	2	41	
szőnyeg	1	13	
üveg	2	3	
paplan	1	5	
2 szövet zsák	1	1	
Helyszín	Völgy utca	Időpont (óra:perc)	29. 9:35
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	103
			öm3: 6
2 kanapé	1	40	
2 fotel	1	10	
szivacs	2	5	
üveg	2	5	
műanyag	2	3	
fa	2	15	
wc csésze (porcelán)	2	15	
hordó (fából)	1	10	

Helyszín	Vértess utca	Időpont (óra:perc)	29. 9:42
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	28
			öm3: 1
ruházat	2	10	
műanyag	2	8	
papír	2	10	
Helyszín	Árpádházi Szt. Erzsébet	Időpont (óra:perc)	29. 10:22
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	141
			öm3: 3
csempe, cserép	2	10	
szivacs	2	5	
ruházat	2	23	
műanyag	2	25	
papír	2	30	
üveg	2	25	
linóleum	1	20	
gumicső és külső	2	3	
Helyszín	Madách Imre utca	Időpont (óra:perc)	29. 11:16
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	62
			öm3: 1
rádió	2	5	
faanyag	2	14	
ruházat	2	10	
műanyag	2	13	
kerámia	2	20	
Helyszín	Madách kert	Időpont (óra:perc)	29. 14:01
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	31
			öm3: 2
2 szék	1	5	
falapok	2	3	
ruházat	2	5	
műanyag	2	10	
üveg	2	5	
gumicső	1	3	

Helyszín	Klapka György utca	Időpont (óra:perc)	29. 14:05
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	42
			öm3: 2
fotel	1	20	
műanyag	2	13	
szőnyeg	2	9	
Helyszín	Jókai Mór utca	Időpont (óra:perc)	29. 14:07
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	28
			öm3: 1
ruházat	2	5	
műanyag	2	3	
papír	2	20	
Helyszín	Jókai Mór utca	Időpont (óra:perc)	29. 14:20
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	125
			öm3: 6
ágy	2	20	
2 matrac+párna	1	10	
ablakkeret	2	10	
ruházat	2	15	
fémhulladék	2	5	
műanyag	2	30	
papír	2	10	
linóleum 2 tekercs	1	5	
gipszkarton	1	20	nem vitték el
Helyszín	Bajcsy-Zslinszky utca	Időpont (óra:perc)	29. 14:24
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	210
			öm3: 8
TV	2	15	
2fotel+kanapé+ágy	1	60	
bőrkanapé	1	25	
ágybetét	1	10	
szőnyeg	1	50	
fa láda	2	20	
műanyag	2	10	
papír	2	15	
szivacs	2	5	

Helyszín	Skrován Imre utca	Időpont (óra:perc)	29. 14:35
Kihelyezett lom típus	Használhatóság (1-5)	Becsült tömeg (kg)	136
			öm3: 3
fotel+ülőke	1	30	
ablak	2	3	
TV	2	10	
faanyag	2	3	
ruházat	2	15	
műanyag	2	30	
papír	2	20	
szőnyeg	2	15	
üveg	2	10	

Megjegyzés: a táblázatban található kategóriák nem fedik le a lomkupacok teljes és tényleges összetételét. Az 1-es és 2-es használhatósági szintű fogalmak tekintetében például a „papír” gyűjtőfogalom alatt könyveket, magazinokat és kartondobozokat a „műanyag” alatt hordókat, vödröket, tárolóedényeket, stb., az „üveg” alatt csak nem törött befőttes, lombik, stb., a „faanyag” alatt csak kerítéselemeket, karókat, raklapokat, a „gumi” alatt pedig csak hibátlan gumicsöveket, bicikli, autó és traktorbelsőket értettünk.

Az összegző tábla tehát csak azon hulladék-termékeket szemlélteti Bánhida családi házas területe kapcsán, melyek az értékesítés szempontjából a legkevesebb idő, szaktudás és energiaráfordítással járnának, vagyis a hulladékstátuszuk megszüntetésével szinte azonnal továbbértékesíthetők.

Bánhida családi házas övezetben újrahasználatra alkalmas „top” hulladék-termékek (újrahasználatra alkalmassá tehető és/vagy újrahasználatos, de nem lefedve a teljes LÖSSZ² kategóriát) általunk **becsült össztömege: 1807,5 kg és a hozzá kapcsolódó térfogat: 77m³ volt. Ez 1m³ háztartási nagydarabos hulladéokra vetítve, köbméterenként 23,5 kg elszállítandó tömeget jelent.**

→ Bánhida családi házas célterület felmérési adatait alapul véve a lakossági lomhulladékmutató- indexet a következőképpen állapíthatjuk meg:

1. Meghatározzuk Bánhida családi házas célterületen a lomtalanítást ténylegesen igénybevevő háztartások számát ($LH(ct)=1836 \times 0.35=643ht$ – közszolgáltatótól kapott érintett háztartások száma szorozva a minimális kihasználtsággal (35%), hiszen láthatóan kevesebben vették igénybe a lomtalanítást ezen a célterületen, mint a mintaterület többi részén, ezért jelen esetben $LH(ct)=LH(ct)_{min}=LH(ct)_{max}$);

2. A mintaterület egészére kapott lomkibocsájtás tömegszámot standardnak tekintjük ($HLT(ct)=HLT$) **és ezt használjuk a célterület korrigált lakossági tömegszáma meghatározására.**

($KLT(ct)=HLT(ct) \times LH(ct)=23,65 \times 643=15206,95 \text{ kg}$)

3. Megállapítjuk a célterületről elszállítandó lomtérfogat közelítő értékét (LTF(ct)). Reális feltételezésnek tekintjük, hogy a mintaterület lomtalanítás kísérletében felmért és a célterület összegző táblázatban szereplő nagydarabos háztartási hulladékok térfogata, a teljes minta tekintetében a maximális térfogati arányt tükrözi. Azaz egy köbméter térfogathoz rendelt háztartási lom kíméletes (ponyvás) elszállítása, minimum 23,5 kg tömeggel terheli a tehergépkocsit → tapasztalati mutatószám= $23,5 \text{ kg/m}^3$), a célterület vonatkozásában tehát, az egy háztartásra jutó maximálisan elszállítandó lomtérfogat: $LTF(ct)=KLT(ct)/23,5/LH(ct)= 1,0064 \text{ m}^3/ht$

Egy ténylegesen lomtalanítási közszolgáltatást igénybevevő háztartás, egységnyi lomkibocsájtásának maximálisan

elszállítandó térfogatmutatóját, a lomtérfogát közelítő értékének nevezzük. Jele: LTF

Kiszámítása: $LTF = \text{korrigált lakossági lomtömeg/kíméletes elszállítás tapasztalati, térfogat mutatószáma/ténylegesen lomtalanító háztartások darabszáma}$

Megjegyzés: természetesen pontosabb LTF számot kaphatunk a pontos hídmérlegadatok, tömörítési arányok, anyagsűrűségi és anyag-összetételi adatokból, de ezen adatok nagy része nem állt rendelkezésre, ezért csak a tapasztalati mutatószámot ($23,5 \text{ kg/m}^3$) tudtuk meghatározni, mely ebben az esetben az LTF maximumát jelenti.

4. Az egy háztartásra vonatkoztatott elszállítandó lomtérfogát közelítő értékéből és a mintaterület lomhulladék mutatójából meghatározzuk a lomhulladékmutató-indexet (LMX)
 $LTF(ct) = LTF = 1,0064 \text{ m}^3/\text{ht}$; $LM = 8,04 \text{ kg}/\text{ht}$ \rightarrow $LMX = (LTF/LM) \times 100 = 12,52\%$.

A lomtalanítási kísérlet mintaterületén lomtalanítási közszolgáltatást igénybevevő háztartások egységnyi lomkibocsájtás maximális térfogatértékének (LTF), és a hozzá tartozó tényleges kommunális hulladéktartalma tömegmennyiségének (LM) hányadosa, az adott mintaterület lomhulladékmutató- indexe.

Az index megmutatja, hogy a mintaterületen egy lomtalanító háztartás összes nagydarabos háztartási hulladékának mekkora az a maximális hányada, mely ténylegesen hulladéklerakóba kerülhet.

Jele: LMX

Kiszámítása: $LMX = (\text{lomtérfogát közelítő értéke} / \text{lomhulladék mutató}) \times 100$

Megjegyzés: Amennyiben a mintaterület összes célterületén elvégezzük a pontos hulladék-termék felmérést, abban az esetben $LM = (LM(ct)^1 + \dots + LM(ct)^n) / n$ (jelen esetben $n=3$) és az LFT minimumát, illetve maximumát egyaránt meghatározhatjuk. Ebben az esetben $LMX = (((LFT_{max} - LFT_{min}) / 2) \times 100) / ((LM(ct)^1 + \dots + LM(ct)^n) / n)$ a mintaterület lomhulladékmutató- indexe.

5.4.4. Összegzés

A lomtalanítási kísérlet adatainak racionalizálása érdekében kidolgozott mutatószámrendszerünk segítségével lehet a logisztikai szállítmányozás- tervezés és az értékesítéspolitikai kialakításában az adott pilot területen.

Tatabánya mintaterületen végzett kutatásunk **hasznosanyag összetételre vonatkozó adatai hozzásegítenek az Újrahasználati Központ működési feltételeinek kialakításához**, (milyen szakember gárdára van szükség, milyen munkaeszközök és munkafeltételek meglétére elengedhetetlen, stb.), illetve **az értékesítéshez szükséges anyagok várható minőségi és mennyiségi összetételéről is árnyaltabb képet kaphattunk.**

A mutatórendszerünk lomhulladékmutató- indexéből kiindulva pedig meghatározhatjuk a lakosságtól térítésmentesen elszállítható lomtalanítási mennyiséget, továbbá a szállítási költségek (üzemanyagár, fuvarozó és rakodó munkabére, tehergépkocsi fenntartási költsége, stb.) ismeretében kiszámolhatjuk a lomtalanítási mennyiségen felül keletkező és elszállításra kért

szállítási költség térfogatra, vagy súlyra vonatkoztatott ellenértékét. (Példát minderre a következő fejezetben lesz).

5.5. Értékesítési lehetőségek

Rongy és textilhulladék

Magyarországon igen nagy mennyiségű pamut és poliészter tartalmú ruhanemű kerül az utcára nap, mint nap. A textil hulladékok **értékét több szempont alapján kell meghatározni**. Ezek például a következők: az anyag **milyen specifikációkkal rendelkezik**, milyen színű, milyen tisztaságú, mely anyagcsoportból származik, milyen eredetű az adott darab (növényi, állati...). A használtruha feldolgozása a következőképpen zajlik: először szelektálni kell azon ruhadarabokat, amelyeket értékesíteni lehet, mivel állapotuk, tisztaságuk megfelelő. Az értékesítésre nem alkalmas darabokat megint csak külön kell válogatni anyag szerint. **Külön a magas szövegtartalmú anyagokat**, amiket újra lehet értékesíteni, hogy pl. fonalat készítsenek belőle. **A maradék ruhát aprítani kell majd bálázni. Ezek egy részéből lehet újrahasznosított termékeket készíteni és továbbértékesíteni.**

A legnagyobb potenciállal a 30.000 főt meghaladó lélekszámú települések rendelkeznek textilhulladékok terén. Eddigi mutatószámok alapján a települési szilárd hulladékok 4-5 százaléka textil hulladék. Az innen származó textil darabok leginkább csak darálék formában hasznosíthatók, megfelelő szortírozást követően. Darálékról abban az esetben beszélhetünk, ha újrahasznosítási folyamaton megy keresztül az adott textil hulladék, ennek előkövetelménye a szakszerű

szétválogatás. Ezután újra textil alapanyag lesz belőle, vagy alacsonyabb költségekkel előállítható géprongy).

A másik **alternatíva a forgalmas központok mellett kihelyezett ruhagyűjtők**. Az elmúlt években egyre gyakrabban alkalmazzák ezeket a pontokat a nem használt ruhadarabok kidobására. A gyűjtőket heti 2-3 alkalommal is üríthetik a nagy igénybevétel miatt. Az itt felhalmozódott textíliák, amelyek nagy százalékban teljesen alkalmasak a további mindennapi használatra, több helyre kerülnek. Elsősorban a Vöröskereszthez, hajléktalan otthonokba, rászorulókhöz, esetleg turkálókba. A gyakorlatban e ruháknak a szállítását, válogatását és értékesítését a fővárosban például a G.L.H. Kft. végzi a Vöröskereszt megbízásából, mivel a Vöröskereszt nem rendelkezik ekkora gyűjtőkapacitással (a mintaterületek tekintetében lehetséges partnereket lásd melléklet).

A kezelés nélkül nem használható ruhadarabok pedig géprongyként kerülnek felhasználásra. Érdemes lehet a válogatást minél előbb elvégezni, mivel így kevesebb lehet a szállítási költség, minthogy több hasznos anyagot tudunk célba juttatni.

Ezen kívül a préselés is egy fontos feladat, mivel a ruhát préselés nélkül a nagyobb térfogata miatt költségesebb szállítani. Ezekre számos cég kínál rendkívül nagy választékban bálázó gépeket különböző kapacitásokkal (*orwak.hu, hunduna.hu*).

A mai piaci környezetben nehéz meghatározni a konkrét piaci árat a textíliáknak. A felvásárlásnak legtöbb esetben vannak előkövetelményei: általában meghatároznak specifikációkat, például a kívánt textil típust annak megfelelően, hogy a felvásárolt „hulladékból” fonalat és ipari vattát, vagy pamut kéztörölt, illetve ipari géprongyot

kívánnak előállítani. A textíliákban érdekelt felvásárló cégek, illetve akik textil hulladék újrahasznosítással foglalkoznak, regionális szinten helyezkednek el. Ezáltal a szállítási költségek pontos kalkulációja elengedhetetlen, ami a raktározási lehetőségek, és magának a szállítás kihasználtságának az elemzésével párosul (a szállítási költség nagyban függ az elszállítandó ruha mennyiségétől, valamint hogy hány helyről és milyen körzetben kell begyűjteni, szállítani. A szállítást vállaló cégek kilométerdíját, valamint a sofőr óradíját számolják, illetve a szállítási költségen kívül fontos a meglévő bálák, alapanyagok tárolása).

A mintaterületek kapcsán elengedhetetlen a megfelelő partnerhálózat kialakítása, azaz az értékesítés és a versenyképes árú beszállítói partnerség megteremtése a lokális térben (partnereket lásd: melléklet).

A rongyfeldolgozáshoz szükséges berendezések beszerzése is többletbevételt jelenthet az értékesítés kapcsán stratégiai távon. Például présseléssel, vagyis a préseléshez szükséges géppark beszerzésével a begyűjtéshez szükséges létszámigény kevesebb, csökken a helyfoglalás, kisebb a hulladék mennyiség, kevesebb a szállítási költség, lehetőség nyílik az energia újrafelhasználására, csökken a tűz keletkezés esélye, nagyobb terület marad tisztán és még az egerek sem tudják befészkelni olyan könnyen magukat a bálák közé.

Fém- és elektronikai hulladékok

Átvevőhelyek az ország egész területén találhatóak, azonban nem mindegyik átvevőhely tud befogadni mindenféle vas és színesfém hulladékot. Az átvételi mennyiség nagysága is partnerenként eltérő. Egyedi esetekben függhet a hulladék anyagtisztaságától, illetve egyedi

megállapodások is léteznek. Legtöbb esetben **a minimális átvételi mennyiség 100-500 kg-os intervallumban mozog.**

A felvásárlási árak folyamatosan változnak, úgy ahogy a világpiacon is. A tőzsdén az elmúlt időszakban igen ingadozó volt a színesfémek ára különösen a rézé, ami miatt az ebből származó bevétel nagysága hónapról hónapra változik, így nehezen kalkulálható. **A mintaterületek kiskereskedői körében a következő felvásárlási árak tükrözik leginkább a piaci helyzetet:**

Vas felvásárlási árak:

Vegyes Hulladék	55 Ft/kg
Lemez (0-4mm)	51 Ft/kg
Betonacél, gubanc	50 Ft/kg
Vasforgács	40 Ft/kg

Csoport	Cikkszám	Megnevezés	Ft/kg
Alu	01011	alumínium nyúzott kábel	320
Alu	01016	alumínium tiszta, festetlen lemez, cső, profil	300
Alu	01014	alumínium festett, alumíniumhűtő	270
Alu	01021	alumínium öntvény MAX 2% vastartalom	270
Alu	01023	alumínium forgács	130
Alu	01019	alumínium háztartási	50
Alu	01033	alumínium italosdoboz	200
Cu	02011	vörösréz nyúzott fényes kábel	1450

Csoport	Cikkszám	Megnevezés	Ft/kg
Cu	02015	vörösréz finomítási	1350
Cu	02017	vörösréz háztartási	1300
Cu	03017	sárgaréz tiszta, háztartási, forgács	850
Bronz	03015	bronz vegyes forgács	470
Hűtők	03018	rézhűtő	620
Hűtők	01026	alumíniumos rézhűtő	470
Horgany	07011	horgany kátrány és vasmentes	230
Akku	07013	akkumulátor	70
Ólom	08012	ólom	260
Saválló	09010	saválló	320
Saválló	09012	saválló forgács	210

Forrás: <http://www.intermetal.hu/arlistak/nagykereskedelmi-arak>

Mindazonáltal nem szabad figyelmen kívül hagyni a bevételtervezésnél, hogy az elektronikai hulladékok esetében a hulladék birtokosát ártalmatlanítási díjak terhelik. (például: háztartási kisgépek, információ technológiai, irodatechnikai és számítástechnikai eszközök, a képcsöves berendezések kivételével: 30 Ft/kg Monitorok, TV-k, képcsövet tartalmazó berendezések: 80 Ft/kg. Képcsövet nem tartalmazó szórakoztató elektronikai eszközök (rádiók, magnók, videók, lemezjátszók, stb.), valamint orvosi és egyéb műszerek: 30 Ft/kg).

A mintaterületeken begyűjtésre kerülő fém és elektronikai hulladék piacképes értékesítése csak dinamikus rendszerű partnerhálózat bevonásával (lehetséges partnereket ld. Melléklet) és

szakképzett munkaerő alkalmazásával valósulhat meg az újrahasználati központokban.

Papírhulladék

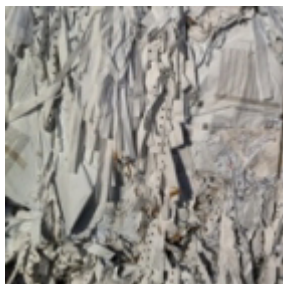
Kutatási eredményeink alapján a tiszta papírhulladék (csak szortírozást igénylő és azonnal továbbértékesíthető) **mennyisége az összes beáramló papírhulladék 65%-a. Ennek körülbelül tizedét könyvek és magazinok képezik, melyek továbbértékesítése „bolhapiacos ármeghatározással” történhet, a fennmaradó hányadot eladásra alkalmas frakciókra kell válogatni:**

Famentes fehér nyomatlan

Fehér, nyomtatás nélküli, famentes papír vágási szélhulladéka és ívei (ragasztó nélkül)

Átvételi ár: **53-57** Ft/kg

Famentes feketével nyomott

Irodai irattározásból származó válogatott fehér, famentes írópapírok, üzleti űrlapok, számítógépes leporellók, fénymásolt papírok.

Átvételi ár: **43-47** Ft/kg

Fatartalmú nyomatlan

Átvételi ár: **35-39** Ft/kg

Fekete-fehér újság

Háztartásokból begyűjtött újságok, folyóiratok, szórólapok, magazinok (kötöző zsinór nélkül!).

Átvételi ár: **18-22** Ft/kg

Hullámpapír, hullámkarton

Használt hullámpapír dobozok, lemezek, barna csomagolópapír.

Átvételi ár: **15-19** Ft/kg

Irattári

Átvételi ár: **10-14** Ft/kg

Iromány

Irodai, irattározásból válogatott famentes, fatartalmú (sárgás színű) írópapírok, önátírós vegykezelt papírok keveréke, nyomdai fatartalmú szélvágatok, gerinces könyvek, szállítólevelek, borítékok.

Átvételi ár: **18-22** Ft/kg

Iskolai gyűjtés, szelektív gyűjtés

Vegyes papír, hullámpapír, újság, szórólap, könyvek keveréke.

Átvételi ár: **15-22** Ft/kg

Nyomdai vegyes

Író- nyomópapírok vegyes vágási szélhulladéka , ragasztott, nyomtatott ívek fatartalmú, famentes ofszet, műnyomó papírok keveréke.

Átvételi ár: **22-26** Ft/kg

Színes újság

Háztartásokból begyűjtött újságok, folyóiratok, szórólapok, magazinok (kötöző zsinór nélkül!!)

Átvételi ár: **18-22** Ft/kg

Vegyes papír

Különféle kategóriájú papír és karton keveréke.

Átvételi ár: **9-13** Ft/kg

Ezek az árak tájékoztató jellegűek és a mennyiségtől és az összetételtől függően partnerenként változnak.

A mintaterületek közül Érden és Szécsény kistérségben a papírhulladékot érdemes lehet műanyag hulladékokkal együtt gyűjteni és továbbértékesíteni, mivel az átvevőhelyek nagy része foglalkozik műanyag átvétellel is. Tatabányán a tervezett telephely és a kiemelt partner műanyagprofilja ezt nem indokolja.

5.5.1. Összegzés

A kutatási eredmények alapján az Újrahasználati Központokba beáramló „hulladékok” közül, értékesítési szempontból **a legnagyobb piaci potenciált a használt bútorok hordozzák.** Ezért a mintaterületek mindegyikén már a próbaüzem időszaka alatt is érdemes a bútorértékesítési profilt kialakítani.

Üzleti szempontból megalapozott a textilhulladék kezelésével, esetleges újrafeldolgozásával is már a Központok nyitásától kezdve foglalkozni, azonban hogy milyen pozíció lenne a legmegfelelőbb egy új belépő számára, illetve hogy mekkora géppark és szakképzett bázis garantálná leginkább a működési költségek nagyobb arányú csökkentését, az bármely Központ tekintetében finansiális és stratégiai kérdés.

A fém, elektronikai, műanyag és papír hulladékok értékesítési és bevételi lehetőségei már nem tekinthetők egyértelműnek, hiszen minden célterület más és más adottságokkal, szükségletekkel, partneri lehetőségekkel és elvárásokkal van felvértezve. Nem lehet egy egységes sablonban meghatározni az értékesítési lehetőségeket és küszöbszámait, hiszen a beáramló anyagok mennyiségi és minőségi összetétele folyamatosan változik, a lakossági és piaci igények nem tekinthetők standardnak.

Mindemellett **a kötelező kiadások** (engedélyek, rezsiköltség, bérköltség, stb.) **és befektetett tőke** (pályázati és forprofit) **nagysága határozza meg elsődlegesen az értékesítési-háló kialakítását egy Újrahasználati Központnál.** Fontos tehát a mintaterületek partnereivel minden részletre kitérő, és minden lehetséges cselekvési alternatívát tartalmazó stratégiai távú tervben megállapodni, továbbá elengedhetetlen az egységes arculat és üzenet eljuttatása minden érintetthez.

Összességében egyértelműen megállapítható, hogy egy intelligens lomtalanítás rendszerű Újrahasználati Központ értékesítési bevételeinek meghatározása bonyolult. Csak dinamikus rendszerű, folyamatos gazdaságossági vizsgálatok elvégzésével, lakossági és piaci igényfelmérésekkel, illetve csak területspecifikusan prognosztizálható. Kiemelten fontos továbbá az értékesítési-háló lokális kialakítása a partnerszervezetekkel, illetve a helyi lakosság bevonása és megfelelő tájékoztatása a rendszer működtetése, pozitív megítélése és a bevételek generálása érdekében.

5.6. SWOT analízis

Az intelligens lomtalanítás rendszerű Újrahasználati Központok magyarországi megvalósítása érdekében kiemelt mintaterületeinken végzett **marketing és piackutatás tapasztalatainak összegzésére szolgál az alábbi SWOT-táblázat:**

Az újrahasználati rendszer bevezetésének	
gyengesége	erőssége
<p>Lakosság:</p> <ul style="list-style-type: none"> - új és még nem jól ismert rendszer (információhiány, pozitív attitűd kialakításának nehézsége, stb.) - emberi tulajdonságok (szégyenérzet - a lomtalanított termékek személyhez köthetősége, előítéletesség, rossz berögződések, stb.) - többletköltséget jelent egy bizonyos mennyiség fölött <p>Önkormányzat:</p>	<p>Lakosság:</p> <ul style="list-style-type: none"> - személyes szolgáltatás a lomképződés optimális időpontjában (közterületi lomtalanítás kiváltása, folyamatos szolgáltatást nyújtva) - a lomtalanítás nehézségeinek megszűnése (cipekedés, időponthoz kötöttség, stb.) - a közterületi lomtalanítással járó környezeti, társadalmi, közlekedési és vagyonbiztonsági problémák megszűnése - jó minőségű hasznáلتcikkekhöz jutás elérhető áron

- alulmotiváltság (pl.: humán többletenergia ráfordítás, a fenntartásból eredő plusz költségek, stb.)
- új rendszerekkel kapcsolatos félelmek és rossz tapasztalatok megléte

Közszolgáltató:

- a fenntartásból eredő plusz költségek (informatikai, benzin és egyéb működési költségek, stb.) továbbháríthatatlansága
- többletfeladatok elvégzése (adminisztráció – callcenter)

A környezet és társadalom számára:

- a levegőbe jutó CO₂ mennyiségének növekedése a tehergépkocsi szállítás miatt

- társadalmi segítségnyújtás, mint közösségi élmény

Önkormányzat:

- a közterületi lomtalanítással járó környezeti, társadalmi, közlekedési és vagyonbiztonsági problémák megszűnése
- illegális hulladéklerakás csökkenése
- az Önkormányzat társadalmi megítélésének kedvező alakulása
- a foglalkoztatás jelentős bővülése

Közszolgáltató:

- az átvételre kerülő lomok szállításának és kezelésének jobb tervezhetősége
- a lomok átvételének ellenőrizhetősége, mennyiség regisztrálhatósága
- a nem oda illő anyagok (autóalkatrész, veszélyes hulladék, építési törmelék, stb.) átvételének elkerülési lehetősége
- a lomtalanítást követő jelentős takarítási költségek megszűnése
- magasabb hasznosítási arányok elérése (a hulladéklerakóban csökken a lerakott anyagok mennyisége)
- a közterületi lomtalanítással járó környezeti, társadalmi, közlekedési és vagyonbiztonsági problémák megszűnése
- a közszolgáltató társadalmi megítélésének kedvező alakulása

A környezet és társadalom számára:

- a közterületi lomtalanítással járó társadalmi és környezeti problémák megszűnése
- magasabb hasznosítási aránnyal a hulladék környezetterhelésének

	csökkentése
lehetőségek	veszélyek
<p>Lakosság:</p> <ul style="list-style-type: none"> - új rendszer megismerése és megkedvelése, az újrahasználat trendivé válása - praktikák és ötletek adaptálása a mindennapi életbe (pl.: megunt szekrényéből otthon kutyaházat csinál a házi kedvencnek, mert látta az Újrahasználati Központban és megtetszett neki, stb.) - közösséghez való csatlakozás lehetősége (pl.: lomi kedvezményklub, kuponok, stb.) - csere-bere piac, karácsonyi vásár, stb. - célzott segítségnyújtás rászorulóknak számára <p>Önkormányzat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - munkahelyteremtés (irodai alkalmazottak, beszállítók, értékesítők, munkalehetőség csökkent munkaképességűeknek, stb.) - képzési központ kialakítása (csökkent munkaképességűek és munkanélküliek képzése, visszaforgatás a munkaerőpiacra) <p>Közzolgáltató:</p> <ul style="list-style-type: none"> - másodnyersanyagok 	<p>Lakosság:</p> <ul style="list-style-type: none"> - visszaélések (a rendszert működtető szervezet nevében elkövetett csalások, trükkös lopások, stb.) - lomizók és a lomokat felvásárlók megélhetésének veszélyeztetése <p>Önkormányzat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fenntarthatósági / megtérülési kérdések nyitottak - visszaélések (pl.: pályázati források nem megfelelő felhasználása, stb.) <p>Közzolgáltató:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fenntarthatósági / megtérülési kérdések nyitottak - visszaélések (pl.: rakodást végzők „öntevékeny haszonszerzési akciói”, stb.)

<p>értékesítése révén bevételi lehetőségek bővítése</p> <ul style="list-style-type: none">- piaci előny: a Közzolgáltató számára magasabb színvonalú kommunális szolgáltatás útján- a Közzolgáltató társadalmi megítélésének kedvező fejlődése- a Közzolgáltató társadalmi kapcsolatainak fejlődése a szolgáltatás színvonalának és partnerhálózata bővülésének köszönhetően	
--	--

A tanulmány eddigi megállapításait figyelembe véve (hazai és nemzetközi jó példák) és a SWOT analízis összegzését szem előtt tartva, a következő fejezetben a megvalósítás általános lehetőségeinek szabványosítását határozzuk meg.

6. A megvalósítás lehetőségei

6.1. Az újrahasználati központok általános peremfeltételei

A) **Anyagforrás** - fontos, hogy legyen **kellő mennyiségű alapanyag** (lomtalanítás, adományok, házhoz menő folyamatos gyűjtőrendszer gépparkkal, felügyelettel, telefonszámmal).

→*Lehetséges anyagforrások:*

- hulladékudvar – konténerpark (telephely): A meglévő és az újonnan kialakítandó, a lakossági szelektív hulladékgyűjtésben fontos szerepet játszó hulladékudvarokban összegyűjtött anyagok. Ehhez fedett és nyitvatartási időn túli időszakban zárt tároló szükséges.

- adományfogadás, adománybolt – a hasznáلتcikk értékesítő pontokon, hálózatban, lehetővé kell tenni a kétirányú anyagforgalmat is. A hasznáلتcikkét átvevő új tulajdonos, vagy átvételben éppen nem érintett lakos számára könnyen hozzáférhetővé kell tenni a számára szükségtelenné vált, újrahasználati értékkel bíró cikkek leadási, adományozási lehetőségét. Az anyagforrások tekintetében ez az elem képezi a minőségi forrást, mivel a termékek megkímélt állapotban és ellenőrzött körülmények között kerülnek begyűjtésre.

- intelligens lomtalanítás: Az intelligens lomtalanítás nem más, mint a lomtalanítási szolgáltatás fokozatos átalakítása révén, a közterületi

lomtalanítás megszűnése, ezzel bejövő anyagáram biztosítása az (újra)hasznosítás és (újra)használat tevékenységekhez. Kiemelt szerepe van továbbá a szociális háló erősítésében, hiszen jelentős mennyiségű hasznáلتcikk válhat elérhető feltételekkel hozzáférhetővé - nehéz anyagi és szociális helyzetben élő társadalmi rétegek számára -, illetve szakképzettséget igénylő és még inkább nem igénylő munkahelyeket teremt.

→ *Lehetséges anyagkategóriák:*

- faanyag - bútorok: szekrény, asztal, ágy, szék, szoba - konyhabútorok, egyéb háztartási bútor, kerti bútorok (pad, hintaágy, kerti asztal, stb.), fajták, stb.,
- vas- és fémanyag: fémalatrészek, fém használati eszközök, fémbútorok, szerszámok, konyhai és kerti eszközök, stb.,
- műanyag és elektronikai termékek: TV, rádió, telefon, mosógép, mosogatógép, hűtőgép, tűzhely, műanyag bútorok, játékok, stb.,
- papír: könyvek, újságok, kartondobozok, stb.,
- textil: ruhaneműk (alsó- és felsőruházat, nadrágok, ingek, kabátok, téli ruhák), cipők, géprongy, stb.

B) Fenntarthatóság – az Újrahasználati Központ fenntartása **finansziális szempontból támogatást igénylő. Megfelelő értékesítési politikával a költségek jelentősen csökkenthetőek, illetve a nullás szaldójú működéshez országos lefedettségű** (és nemzetközi hálózatokkal együttműködő) **értékesítési rendszer kiépítése szükséges** (pl.: értékesítő áruház, központok, webáruház, stb).

C) **Humánerőforrás** - **állandó munkaerőre** (közfoglalkoztatottak, sofőr, irodai alkalmazottak, stb.) **opcionális szakembergárdára** (asztalosok, műszerészek, szabók, stb. – szükségességük a tervezett Központ adottságaitól függ), és **felügyeleti munkaerőre** (hulladékkezelésben és/vagy piaci értékesítésben jártas vezetők – menedzsment) van szükség.

D) **Közösségi - szociális aspektusok**: fontos a **kiválasztás** folyamata (az eddigi „lomizó” tevékenységek legális kereteinek meghatározása, stb.), a **munkahelyteremtés** (munkaerőpiacra visszaforgatás, pl.: csökkent munkaképességűek), illetve a megfelelő és jövőbe mutató **képzési rendszer** kialakítása (pl.: olyan akkreditált képzések indítása, mint az elektronikai hulladék szétszerelő, vagy egyéb az Unióban már létező hulladékgazdálkodással kapcsolatos képzési tematika adaptálása, mely vélhetően hazánkban is bevezetésre kerül).

E) **Ismertség - megismertetés**: az új lomtalanítási rendszer, illetve Újrahasználati Központok érthető üzenetének eljuttatása érdekében népszerűsítő kiadványokra, fórumok tartására, elektronikus és személyközi PR kampányok lebonyolítására, egyszóval **brend-stratégiára** van szükség.

F) **Közkedveltség** – kiemelten fontos a „**lakossági pozitív visszhang**”, legyen elfogadott, megbecsült, sőt inkább megkedvelt (trendi) a rendszer működése és annak elemei az érintett lakosság körében.

G) **Értékesítés** - fontos olyan **fogyasztói réteg**, mely készletét érez a használt cikkekkel való gondos bánásmódra és továbbadásukra. Az **értékesítő központ** olyan használtcikk felvevő és árusító hely, mely nagy hatékonysággal tudja elősegíteni a használt cikkek eladását, használatba adását, újrahasználatra történő átadását. A cikkek használatba adásának menetét nagyban segítheti egy bemutató hely a világhálón vagy egy **web-áruház**, ahol a termékek e-kereskedelmére is sor kerülhet.

Az intelligens lomtalanítás rendszerű újrahasználati központok létesítésének alapvető célja hármas. Egyrészt fokozatosan megszüntetni a közterületi lomtalanítás minden kedvezőtlen környezeti, társadalmi és szociális problémáját, másrészt a lakosság számára egy rugalmasabban elérhető szolgáltatást kínálni, valamint növelni a lomtalanítási hulladékból kinyerhető (újra)hasznosítható és (újra)használható anyagok részarányát, mely révén foglalkoztatás bővülés, illetve a szakképzett munkaerő növekedése realizálható.

6.2. Intelligens lomtalanítás rendszerű Újrahasználati Központok működtetésének gyakorlati módszertana

A program fontos eleme, hogy a közterületi lomtalanítás a mintaterületek kiterjesztésével fokozatosan megszűnik.

Ennek lényege, hogy az évenként egyszeri-kétszeri, a település egyes részeit eltérő időpontokban érintő közterületen a házak előtt lezajló lomtalanítást folyamatosan, szolgáltatásszerűen szervezett, egy háztartás

számára évenként egy alkalommal díjmentesen igénybe vehető, egyeztetett időpontban történő, egyénileg szervezett gyűjtőrendszer üzemeltetése váltja ki.

Bejelentkezés:

A házhoz menő rendszer fontos elem, hogy **a lakos évente egy alkalommal a lomtalanítási koordinációs központban kér számára megfelelő, egyeztetett időpontot.** A regisztrációs számmal való bejelentkezés útján, díjmentesen igényelheti a lomtalanítást háztól való elszállítás formájában.

Optimális helyzetet feltételezve a **„Lominfo Centrumban (LC)”** naponta 6 órás időszakban van szállítási rendelésvétel és egyeztetés, telefonon - hangpostafiókon és/vagy elektronikus úton a hét minden napján az új lomtalanítási időszakban (március 31-november 1-ig).

LC feltételezi:

- a **regisztrációs számok** alapján történő beazonosítást, a szolgáltatási jogviszonyok és díjfizetési fegyelem ellenőrzését,
- a **rendszeres** háztartási-kommunális tartályürítő tömörítő gépvel végzett **gyűjtőjárat menetrendjét és kapacitását,**
- valamint az adott napokra már korábban szervezett **szállítások listáját.**

Amennyiben rendezett a szolgáltatási viszony, úgy időpont-egyeztetés és a lomtalanításra szánt termékek, cikkek mennyiségi és minőségi lekérdezése zajlik.

Az egyeztetett időpontban **a lakos** kertes lakóingatlan esetében elsősorban az ingatlan kapujában, társasház esetében a bejárati ajtajához, **minden esetben lehetőleg az ingatlanon belül készíti ki a lomtalanításra szánt termékeket.**

Kertes házi övezetekben, az egyéni lakásoknál és családi házaknál **egyéni**, a tömbházas és társasházi lakásoknál **közösségi** lomtalanítást végez a mintaterületeken az adott város Közszolgáltatója.

Egyéni lomtalanítás esetén lomtalanítási igényüket **személyesen, telefonon vagy elektronikus úton** adhatják le a díjfizető lakosok a Lominfó Centrumban, **közösségi lomtalanítás** esetén a társasház lakói egy általuk meghatározott napra kikészítik a lomhulladékot, melynek mennyiségét a Szolgáltató határozza meg. Utóbbi esetben a **társasház közös képviselője** felveszi a kapcsolatot a Lominfó Centrummal a lomtalanítási igény miatt, majd a Közszolgáltató leellenőrzi a lakók fennálló számlaegyenlegét és az alapján meghatározza a maximálisan kihelyezhető lommennyiséget.

LC feladata kettős:

I. szállításszervezés – lekérdezés elemei:

- regisztrációs szám
- lomtétel felsorolása

- ingatlanon belüli kikészítés lehetősége
- elérhetőség a visszahívás és időpont egyeztetés érdekében
- elektronikus úton: honlapon szereplő kérdőíven keresztül ugyanez
- szállítás besorolás és időpont egyeztetés

II. telefonos tájékoztatás a program működéséről (elektronikusan a honlapról, hangpostafiókon, stb.)

A gyűjtés menete:

A Közszolgáltató a rendszeres háztartási-kommunális gyűjtéshez használt **tartályürítő-tömörítő célgéppel végzett, ponyvás gyűjtőjárat** kombinált begyűjtési rendszert alkalmazza optimális esetben.

Az **LC** a mennyiségi és minőségi jellemzők függvényében **dönt** az egyeztetett időpontban történő **elszállítás módjáról:**

I. újrahasználatra nagyrészt alkalmas termék esetében: platós-ponyvás hasznáلتcikk-szállító jármű rakodóval (ponyvás szállítás),

II. részben újrahasználatra alkalmas vagy nagyrészt hulladékként újrahasznosítható termékek esetében: platós hasznáلت-cikkszállító rakodóval és tömörítő kommunális gyűjtőjárat (ponyvás és tömörítő szállítás),

III. újrahasználatra és hasznosításra alkalmatlan hulladék elszállítása a kommunális gyűjtőjárat (tömörítő szállítás).

A tömörítős szállítás célállomása ártalmatlanítás, így az anyagok további sorsával nem foglalkozunk, az a vegyes háztartási hulladékokkal együtt kerül kezelésre. **A ponyvás szállítással begyűjtött anyagok szétválogatása telephelyen történik.**

Telephely (Újrahasználati Központ):

A telephelyen történő kezelés teljes körű hasznos anyaggá való bontást és meghatározott frakciókra való szétválasztást jelent:

0. újrahasználatra alkalmas vagy azzá tehető használt cikk
 1. tiszta faanyag
 2. egyéb faárú
 3. vas és fémhulladék
 4. elektronikai hulladék
 5. papír csomagolóanyag
 6. habosított műanyag csomagolóanyag
 7. egyéb műanyag csomagolóanyag
 8. egyéb műanyag
 9. textil
 10. autógumi
 11. egyéb maradékhulladék

A kezelési arány cél a platós szállítás anyagára vonatkozóan: 8-10 % újrahasználat, 70-85 %-ban előkészítés újrahasználatra és anyagában való hasznosítás, 10-15 %-ban szakszerű ártalmatlanítás.

Az intelligens lomtalanítás - a közszolgáltatás részeként - felöleli a háztartásban keletkező lomok teljes hulladékskáláját, **továbbá a ponyvás szállítással autógumi és adomány célú használtcikk** (ruha, könyv, játékok stb.) **kíméletes elszállítása is lehetővé válik.**

Az elektronikai készülékek átvétele használt tartós fogyasztási cikként vagy adományként történik, a telephelyre történő beszállítást követően történik meg a minősítés, a használt cikk karbantartása, javítása.

6.3. Környezetvédelem és logisztika kapcsolata az újrahasználati rendszerben

A termelési folyamatok melléktermékeként keletkező, illetve egyéb, az eredeti funkciójukban, a továbbiakban fel nem használható anyagok gazdasági és környezetvédelmi szempontok figyelembe vételével történő gyűjtése és szállítása, illetve újrahasználatában, újrahasznosításában, kezelésében történő közreműködés, **kiemelt jelentőséggel bír** egy Újrahasználati Központ működtetésében.

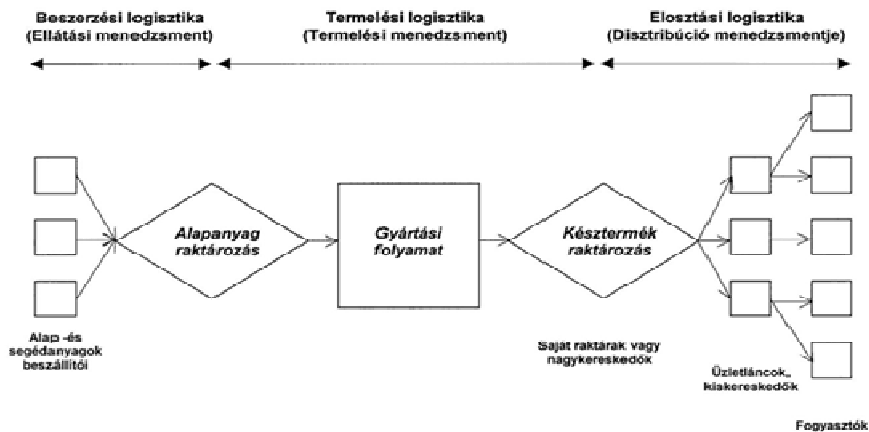
Napjainkban a logisztika rendkívül összetett jelentéstartalommal bír. Integrálja az összes mozgatással és tárolással kapcsolatos tevékenységet, amelyek elősegítik a termékek áramlását a nyersanyagok keletkezési helyeitől a végső felhasználásig – az információáramlással, koordinálással –, amelyek biztosítják a szállítási és raktározási költségek minimalizálását.

Több tényező figyelembevételével nem egyes gazdasági tényezők kizárólagos csökkentésére, hanem egységek, folyamatok optimális

összehangolására helyez hangsúlyt. A logisztikai szemléletű optimalizáló gondolkodást fejezi ki az úgynevezett „7 M-elv” melyben a legfontosabb elvárások fogalmazódnak meg, de egyre inkább jellemző a 9M elvet felsorakoztató struktúra, vagyis hogy:

- a megfelelő információ;
- a megfelelő anyag;
- a megfelelő energia;
- a megfelelő személyek jussanak el;
- a megfelelő mennyiségben;
- a megfelelő minőségben;
- a megfelelő időpontban;
- a megfelelő helyre;
- a megfelelő költséggel.

A logisztikai folyamatok által kiváltott környezeti hatások a logisztikai lánc különböző pontjain eltérően jelentkeznek. A potenciális környezeti hatások az egyes láncelemeken a következők:

Szállítás - az áruszállítási rendszerek feladata az alap, -segéd, - és nyersanyagok, félkész -és késztermékek, valamint az alapfolyamatok melléktermékeként keletkező anyagok helyváltoztatásának biztosítása a termelés (források) és a felhasználás (nyelők) illetőleg a hulladékkeletkezés –és feldolgozás (ártalmatlanítás) helye között.

→ *Kiküszöbölendő/csökkentendő környezeti hatások:*

- füstgáz emissziók a belsőégésű motorokból,
- zajhatás,
- energiafogyasztás.

Raktározás - a beszerzés és a termelés, valamint a termelés és a fogyasztás közötti időbeli (ütembeli) eltérés kiegyenlítését szolgáló logisztikai funkció.

→ *Kiküszöbölendő/csökkentendő környezeti hatások:*

- füstgáz emissziók a belsőégésű motorral szerelt anyagmozgató eszközökből,
- egyéb emissziók, pl. savkibocsátás elektromos hajtású motorral szerelt anyagmozgató eszközök esetén,
- zajhatás,
- energiafogyasztás.

Csomagolás - a csomagolás feladata az alapanyagok, félkész -és késztermékek piaci és használati értékének megóvása, esetlegesen növelése (marketing funkció), valamint azok alkalmassá tétele logisztikai folyamatokban (raktározás, szállítás, tárolás) történő részvételre (egységgrakomány-képzés).

→ *Kiküszöbölendő/csökkentendő környezeti hatások:*

- egyutas csomagolóanyagok (fa, karton, papír, műanyagok),
- kiegészítő csomagolások (köztes elválasztók, védőfóliák stb.),
- ragasztóanyagok,
- árukísérő nyomtatványok keletkezése,
- energiafogyasztás.

Termelés - a termék-előállítás során a technológiai folyamattól függő mértékű környezetterheléssel kell számolnunk.

→ *Kiküszöbölendő/csökkentendő környezeti hatások:*

- hulladékok, szennyvizek keletkezése,
- emissziók,
- zajhatás,
- energiafogyasztás.

Fentiek figyelembe vételével megvalósulhatnak az alábbi, a gyakorlat szempontjából fontos, **a rendszer hatékony működését támogató célkitűzések:**

A szállítás tekintetében

- korszerű, gazdaságos, környezetkímélő szállítóeszközök alkalmazása,
- vasúti áruszállítás volumenének növelése,
- kombinált áruszállítás volumenének növelése,
- szállítási útvonalak (járatok) optimalizálása,
- szállítási kapacitások minél jobb kihasználása.

A raktározás tekintetében

- elektromos hajtású motorral szerelt anyagmozgató eszközök alkalmazása,
- anyagmozgató eszközök megfelelő karbantartása, ellenőrzése,
- fáradt akkumulátorok elhelyezésének környezetbarát megvalósítása.

A termelési rendszerek tekintetében

- többutas (többször felhasználható) csomagolóanyagok, egységrakományképző eszközök előnyben részesítése,
- egyutas csomagolóanyagok környezetbarát anyagválasztása,
- környezetbarát gyártási technológia kialakítása a környezetterhelés csökkentése érdekében,
- korszerű minőségbiztosítási rendszer bevezetése a kisebb hulladék –és selejtarány elérése érdekében.

→ Két megoldás megvalósítása optimális egy Újrahasználati Központban:

1. az üres göngyölegok gyűjtésére és szortírozására kijelölt területen a hulladékok anyagtartókból történő eltávolítása –és szelektív gyűjtése, illetve maguknak az egyutas csomagolóanyagok kezelésének megoldása,

2. a mindenkori keletkezés helyén (tehát ebben az esetben a gyártóterületeken is) megoldani a hulladékok szelektív gyűjtését (az anyagtartókból történő eltávolítását), valamint az önálló elszállítását.

Az ellátó –és a hulladékkezelő folyamatok szétválasztásával a gyártóterület mellett, valamint az Újrahasználati Központ egyéb területein keletkező különböző eredetű és összetételű hulladékok, illetve selejtanyagok típusok szerint szétválasztva gyűjthetők már a keletkezés helyén, speciálisan erre a célra kifejlesztett eszközökben.

Természetesen nem szabad megfeledkeznünk a logisztika egy másik fontos alapvetéséről, a rendszerszemléletű gondolkodásmódról sem. Ennek megfelelően **mindig meg kell vizsgálni a részrendszerek kapcsolódási pontjait, a felépített rendszer működését,** mert végső soron a komplex rendszer hatékony működése a cél és nem a szuboptimumok keresése.

A környezetbarát külső- és belső logisztikai rendszerének kialakítása a gyakorlati módszertan fontos eleme, mindazonáltal **a működtetéshez** (folyamatos anyagáram biztosítása, kiegyensúlyozott tájékoztatás, termékelvevő piac, stb.) **elengedhetetlen az érintettek megfelelő tájékoztatása, bevonása.**

6.4. Brand-építés stratégia

Amikor valaki találkozik a branddel – legyen az reklám, márkabolt, csomagolás, terméktulajdonság, ügyfélszolgálat, blogbejegyzés, vagy esemény – érzéki, intellektuális, és érzelmi benyomások sora éri. Ez a márkaélmény.

A brandépítés az a márkaélményt befolyásoló tevékenység, amelynek **célja a célcsoport érzelmi elkötelezése** a márka iránt. Egy cég, egy ország, egy intézmény, egy focicsapat, de még egy ember is brand. A márka az emberek fejében létezik: egy termékkel, szolgáltatással, vagy akár egy személlyel kapcsolatban megtapasztalt élmények és asszociációk összessége.

A márkaépítés alapja a pozicionálás. **A pozicionálás a brand elhelyezése a fogyasztó észlelési térképén. A pozicionáláshoz nélkülözhetetlen, hogy a márkánk által képviselt értékek világosak és a versenytársaktól jól megkülönböztethetők legyenek.** Ha sikerült kialakítani egy egyedi márkaidentitást, jó eséllyel indulunk a célcsoport szívében elfoglalt kiemelt helyért. A branding segítségével elérhetjük, hogy márkánk „szeretetmárkává” váljon, **bizalmat ébresszen és stabil ügyfélkört** biztosítva hozza az elvárt forgalmi eredményeket.

Ha készen van márkastratégia, **a design segítségével a kapcsolódási pontokon érzékelhetővé tesszük mindazt, amit a márka képviselni hivatott.** Ebben a fázisban születik meg vagy születik újjá egy márka vizuális és verbális formában. Létrehozunk, vagy újragondoljuk azt a márkanévet, arculatot, nyomtatott és digitális megjelenést, termékcsomagolást, valamint márkakörnyezetet, amely a stratégiában meghatározott, **a márkához köthető pozitív asszociációkhoz** vezet.

A márka alapjait a márkanév, logó, színskála és a tipográfia alkotják. Alapvető feladatuk a márkaértékek közvetítése és a márkaszemélyiség megjelenítése.

Ezek a következők lehetnek: névjegy, levélpapír, boríték, termékcsomagolás, termékbemutató vagy szolgáltatás ismertető brosúra, termékkatalógus, szórólap, nyomtatott hirdetés, banner, óriásplakát, cégtábla, belsőépítészeti megoldások, termékcímke, árcédula, in-store

kommunikációs elemek, munkaruházat, autódekor, és a sor még folytatható.

A márkaarculat következetes alkalmazásával minden kapcsolódási ponton a célcsoport a márkát jó ismerősnek érzékeli és pozitív márkaélményt társít a brandhez.

A márka arculatát és alkalmazásait egy átfogó útmutatóban, az arculati kézikönyvben (BrandBook) rögzítjük.

Az intelligens lomtalanítás rendszerű újrahasználati központok BrandBook-unkhöz, olyan komplex grafikai megjelenést dolgoztunk ki, mely egyrésztől egységbe foglalja a programhoz kapcsolódó tevékenységeket (kvantitatív és kvalitatív kutatások – LOMIZÁS, környezetbarát logisztikai rendszer alkalmazása – LOMISZTIKA, márkahűség kialakítása – LOMIMÁZS, lomtalanítási koordinációs központ és helpdesk – LOMINFOCENTRUM, hulladékdesign – LOMART, stb.), **másrésztől megteremti és összefoglalja a vállalati megjelenést a rendszerhez kapcsolódóan** (platós szállító autó és személyzete – LOMTÜNDÉR, Újrahasználati Központ – LOMEXPO, illetve a rendszerek bevezetéséhez tanácsadó és értékesítési partner – 7R CONSULTING KFT.).

A 10 logó grafikai megjelenése színhatásban és üzenetében egységet sugall (a szelektív hulladékgyűjtés színeivel és a lomtalanításhoz köthető játékos mondanivalóval), **illetve a termelő, értékesítő és szállítmányozó szegmensben láttatja az adott részlegnek többterű megjelenését, a praktikum és vonzóság elvárásainak megfelelően** (pl.: a 7R CONSULTING KFT. esetében: a névjegykártyán, borítékon, levelezőlapon, bélyegzőn, reklámanyagokon való megjelenést, míg a LOMEXPO tekintetében: a garancialevélen, matricán, posztereken, cégtáblán, munkaruhán, illetve a LOMTÜNDÉR-ek

grafikai megjelenése elsődlegesen a ponyvás szállítóautókon, kamionokon és repi termékeken tartottuk kiemelten fontosnak, bevésődőnek).

A logók felhasználásán és megjelenésükön túlmutatva, weblapokon is megjelenítésre kerülnek az intelligens lomtalanítás rendszerű Újrahasználati Központok elmélete és gyakorlata (www.7r.hu, www.re-use.hu, www.lomtündér.hu, www.lomtunder.hu, www.lomexpo.hu, www.e-cseri.hu, www.ujrahasznalat.hu, www.ujrahasznalat.hu).

6.4.1. Az újrahasználati rendszer brand- kommunikációjának alapvető célja

- a lakosság minél nagyobb arányú bevonása az intelligens lomtalanítás rendszerébe;
- az önkormányzatok ösztönzése az intelligens lomtalanítási rendszer és az újrahasználati központok kialakításának, lehetőségének megteremtésére;
- az iskolák bevonásával a gyerekek jó példákat sajátítsanak el a környezetvédelem és hulladékgazdálkodás vonatkozásában;
- a lakosság ökológiai intelligenciájának növelésével fokozni a globális problémák iránti érzékenységet, ezzel ösztönözve az embereket, hogy mindenki a saját környezetében megtegyen minden tőle telhetőt Földünk és környezetünk ökológiai tehermentesítéséhez;

- az értékesítési és adományozói tevékenység pozitív üzenetének eljuttatása érdekében minél nagyobb aktív elérés indikálása elsődlegesen a célterületeken, majd a területek fokozatos kiterjesztésével regionálisan, majd országos szinten.

6.4.2. Célcsoportok

Az intelligens lomtalanítás mintaprogramok célcsoportjai jellemzően **az önkormányzatok, a lakosság, illetve a lakossági és civil szervezetek** – ezek magas potenciállal rendelkeznek a környezetvédelem és a jelentős lakossági csoportok mozgósítása tekintetében.

→ *önkormányzatok* - az önkormányzat alakítsa ki, illetve tegye hatékonyabbá a lomtalanítás működését, és ebbe minél **szélesebb körben vonja be a lakosságot** már a próbaüzemek ideje alatt, legalább egy 1 éves időtartamú PR kampány segítségével.

→ *lakossági és civil szervezetek* – az együttműködés elsődleges célja, hogy a civil szervezetek és öntevékeny lakossági közösségek között **meginduljon az összehangolódás** lehetősége, ami hosszabb távon országos ökológiai **lakossági hálózat kiépítését** teszi lehetővé.

→ *lakosság* – az érintett célcsoportot általánosan Magyarország teljes lakosságában határozzuk meg. Ebbe beleszámít minden olyan személy, aki vásárol és hulladékot termel a fogyasztása által, hiszen a hulladék további útja a szemétermelő felelőssége. De elsődlegesen az új

lomtalanítási rendszerben közvetlenül érintett, **díjfizető lakosok** elérése áll fókuszban. Korosztályonként **más és más kommunikációs módszerek** alkalmazása a célravezető:

-> a **fiatal felnőttek** esetében a **hangulat és a tények** kommunikációjának jól egyensúlyozott arányával érdemes a kommunikációs anyagokat kialakítani. Részükre fiatalos és lendületes kommunikáció kidolgozása javasolt, mely a lomtalanítás jelenlegi metódusát kiemeli a „kötelező” kategóriájából, és érdelemes tevékenységgé formálja számukra, amely kreativitást és pozitív jövőképet táplál. Célszerű olyan **animációk, hang és videó installációk készítése**, amelyek közvetlenül megérintik a korosztályt megmutatva, hogy a hulladék útja mindannyiunk felelőssége és mindenkire tartozó “közös ügyünk”.

-> a **felnőttek** esetében az **érvek, tények** és folyamatok tiszta és profi szemléltetése vezet sikerhez. Kommunikációs anyagainkkal megelégedezünk a tiszta értelmet és pozitív hozzáállást minden felnőtt esetében, ezzel **irányítottan** alakítjuk ki a **befogadást**, azaz jó helyzetből indítjuk a kommunikációt. A felnőttek esetében érdemes a lomtalanítás – gazdálkodás – újrahasználat/újrahasznosítás elemeit olyan helyzeteken bemutatni, amelyekkel ők maguk a mindennapi életben találkoznak, így pontos kapcsolódási pontok támasztják alá a szokások megváltoztatásának folyamatát és szükségességét.

A célcsoportokat a korosztályos megkülönböztetésen kívül **területi megközelítés**ben is vizsgálunk kell. Más metódusok zajlanak a főváros kerületein belül és járasonként, kistérségenként is igen eltérő lomtalanítási gyakorlatokat és eljárásokat találunk. Ezért fontos a célcsoportokat **az intelligens lomtalanítás és újrahasználat általános**

tudnivalóin felül speciálisan és az adott körülményekhez igazodó anyagokkal tájékoztatni, ellátni és oktatni.

→ *partnerek* – cél: olyan **partnerhálózat** kialakítása a mintaterületeken (és országos, illetve nemzetközi viszonylatban is), melyek közvetlenül érintettek a hulladékgazdálkodásban, a használt cikkek értékesítésében, a szállítmányozásban, a munkaerő közvetítésben, a felnőttképzésben, oktatásban, illetve minden lehetséges forprofit és nonprofit üzleti partnerség kiaknázása előrelépést jelenthet az új lomtalanítási rendszer társadalmi gyakorlattá válásához és az Újrahasználati Központok (LomExpok) pozitív üzenetének eljuttatásához.

→ *Például:*

- az **elektronikai cikkeket értékesítő áruházláncokkal** célszerű olyan szerződést kötni, amely lehetővé teszi, hogy egy PR kampány keretében, a helyszínére érkező lakosság személyesen adhassa le az elavult és feleslegessé vált elektronikai eszközeit, amelyet a szerződött vállalatoknál kedvezményre vagy adott értékű kuponokra válthat be,

- együttműködési megállapodást lehet kötni olyan **cégekkel, melyek újrahasznosított anyagokból termékeket állítanak elő** (pl. TerraCycle), vagy környezetbarát megoldásokkal állítanak elő használati tárgyakat, bútorokat (pl. kartonbútor),

- az **iskolákat** megkérhetjük plakátjaink elhelyezése mellett arra, hogy minden lehetséges eszközzel segítsék a tanulók tájékoztatását és iskolai foglalkozások keretében **népszerűsítsék** az újrahasználatot, mint tevékenységet,

- a lakosság pontos és korrekt tájékoztatása érdekében fel kell venni a kapcsolatot a **helyi közszolgáltatókkal**. A **kommunikációs**

kiadványokat és az időszakos nyomtatott anyagokat az intelligens lomtalanításról a közreműködésükkel kell elkészíteni, **kifejezetten az adott városra és környezetére szabva,**

- **üzleti partnereknek viszonthirdetési lehetőséget, közös rendezvények megtartását és közös pályázatban való részvételt lehetőségét is lehet megállapodás formájában rögzíteni.**

6.4.3. Kulcsüzenetek

Az üzenetek segítik megérteni a vezérgondolatokat. Nevesül, hogy **az újrahasználat fontosságára ráébredjenek az emberek,** felismerjék a felelősségüket mindennapi cselekedeteikben és ráismerjenek a szokásaikban rejlő hibákra.

Az üzenetek megjelenítése **szlogenekben és életképekben** célszerű. Az újrahasználat, mint életstílus, a jó és érdekes élet velejárója és napi rutinjaként jelenik meg. Az üzenetek **képpárokkal** is dolgozhatnak, ahol az ellentétek szembeállításával véleményalkotási helyzetbe kerül a befogadó. Ezek kommunikálása egyszerű tények segítségével alakítható ki.

6.4.4. Kommunikációs eszközök

A kommunikációs feladatok **offline** (óriásplakát, helyi sajtóhirdetés, citylight, tájékoztatófüzet) **és online** (animációk, kampány weboldal, facebook landingpage és application, youtube kampány chanel) médiákon keresztül valósulhatnak meg.

A kampányokat médiakommunikáció előzi meg, amely a kampány tervezett indulása előtt egy – másfél hónappal reklámhírveréssel készíti elő a kommunikáció sikerességét. A figyelemfelkeltést különböző platformokon kell megjeleníteni.

Készül egy kreatív kiadvány, mely egyszerűsített összegzője ezen tanulmánynak. Célunk, hogy megismertessük a célcsoportok minél szélesebb körét az intelligens lomtalanítás rendszerével és az újrahasználat, mint tevékenységgel, továbbá elősegítsük az Újrahasználati Központok „gombamód elszaporodását”.

A kampánykommunikáció nyomtatott elemei tehát a kampányt megelőző ötletes újsághirdetések, tájékoztató füzetek, amely egyben oktatáshoz alkalmas kiadvány, ebbe alkalmakhoz illő csatolmányok illeszthetőek. Nyomtatott anyagok megjelenhetnek még a köztereken (citylight, óriásplakát és egyéb tájékoztató plakátok közintézményekben).

Külön kommunikációs sémákat lehet kiépíteni az iskolákban való hirdetés és a média egyéb területein való megjelenő **reklámok** számára, **amelyeket irányítottan, az adott célközönséget megszólítva formálhatunk meg.** (Pl.: az óvodásoknak és kisiskolásoknak **Lomtündér rajzversenyt** írhatunk ki, ahol a plakáton egy Lomtündér logója díszelleg és buzdítja részvételre a gyermekeket, míg a **TV spotokban** tényekkel és az intelligens lomtalanítás rendszerének, illetve újrahasználat lehetőségeinek érdekességeivel, megoldásaival ismertethetjük meg a célcsoportot).

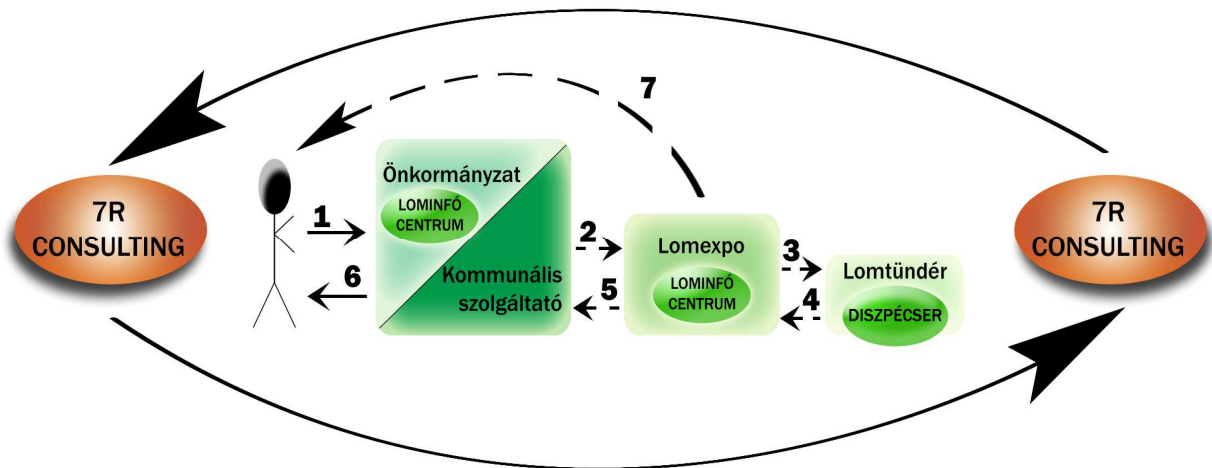
ATL, BTL, és TTL eszközök, vírusmarketing, gerillamarketing, közösségi marketing, eseménymarketing bevetésével a cél a vásárlói bizalom és hűség kialakítása, ezáltal egy márka életképessé és nyereségessé tétele.

A kommunikáció céljától és az eszközöktől függően rengeteg lehetőség van a brand megerősítésére és a forgalomnövelésre. Ez az a része a márkaépítésnek, amely az arculattervezéssel ellentétben - amely egy lezárt fázisa a brandingnek - egy, **a márka életét végigkísérő, folyamatos tevékenység.**

6.4.5. Kommunikáció az üzemeltetésben

Az újrahazsnálati rendszer pontos működésének egyik sarokköve a kommunikáció. Nem csupán az előzőekben taglalt kommunikációs peremfeltételek (brend pozitív értelmezésének elérése, kommunikációs csatornák, stb.) meghatározása bír jelentőséggel, de **a kommunikáció mindinkább a rendszer üzemeltetőinek - a rendszer üzemeltetésében kiemelten fontos.** Az intelligens Iomtalanítás rendszerű Újrahazsnálati Központok **kommunikációs folyamat révén gyakorolhatják vezetői funkcióikat** (szervezés, tervezés, ellenőrzés, stb.), valamint a kommunikáció segítségével tudják érvényesíteni vezetői kapcsolatukat beosztottjaik, környezetük, illetve partnereik felé.

Belső és külső kommunikációs köröket határozhatunk meg. A külső kommunikációs kör egyben a vállalat külső kapcsolatait jelenti, mely megpróbálja a szervezetet mind kedvezőbb piaci helyzetbe hozni azáltal, hogy kedvező kapcsolatokat alakít ki a gazdaság többi szereplőjével. **A belső kommunikáció a szervezeten belüli kapcsolatok kialakítására törekszik, ezáltal hat a szervezeti működés koordinálására:**

Az ábrán látható **horizontális kommunikáció**, a szervezet különböző egységeiben dolgozó vezetők, alkalmazottak között zajlik. Elsősorban **a szervezet egyedi tevékenységeinek összehangolásában van jelentős szerepe** - valamint az egymástól függő feladatok koordinálása érdekében is szükséges az oldalirányú kommunikáció.

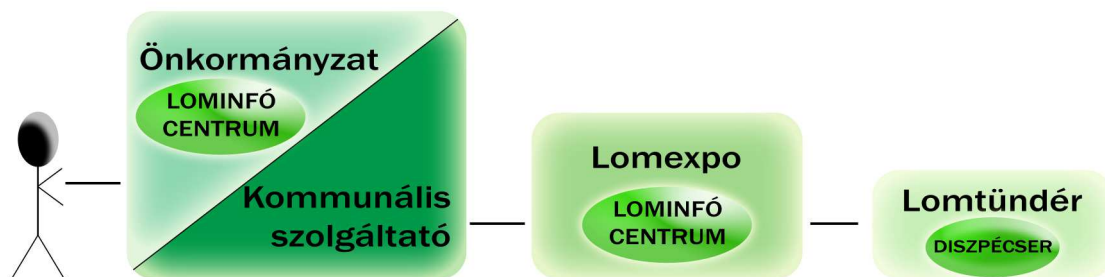
Mint az a példából jól látszik a kommunális szolgáltatásért díjat fizető lakos (1. számú nyíl) betelefonál, és jelzi igényét háztartási nagydarabos hulladékai elszállítására. A LominfóCentrum diszpécser ellenőrzi a díjfizetési fegyelmet, majd felméri a lomtalanításra szánt termékek listáját (kikérdező-ív segítségével, melyet előzetesen a lakos is megkapott többek közt a közszolgáltató felhívásával együtt → mintát ld. melléklet), majd a LomExpo felé leadja a „terméklistát” és a lakos kért időpontját (2).

A LomExpo-n dolgozó diszpécser **a telephely szabad kapacitásait, az éppen zajló munkafolyamatokat és a terméklistát tudva és megismerve dönt a kért szállítási időpont költséghatékony teljesíthetőségéről**. Amennyiben a „termékek” befogadása a kért időpontban lehetséges, a ponyvás szállításért felelős LomTündér felé leadja a LomExpo a megrendelést (3), melyről a LomTündér

visszaigazolást ad (4), majd az Expo ezt iktatja és megerősíti a rendelést a LominfoCentrum felé (5), végül az LC dolgozó teljes körűen tájékoztatja a lakost (6) és véglegesíti a rendelés felvételt az adatbázisban.

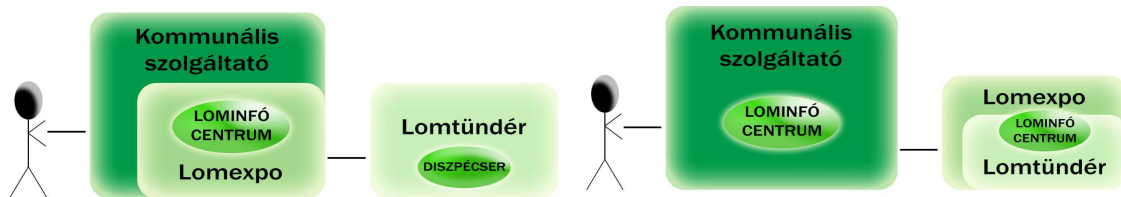
Amennyiben a LomExpo a lakos által kért időpontot nem tudja teljesíteni, személyesen (telefonon) felveszi a kapcsolatot az intelligens lomtalanítást igénylővel (7). Konszenzusra jutásuk eredményeként kapott új időpont meglétét követően, Tündér-Expo-LC-lakos (3-4-5-6) a kommunikációs sorrend.

Természetesen ebben a példában az intelligens lomtalanítás rendszerű Újrahasználati Központok legbonyolultabb megvalósulásából indultunk ki, nevesül: mikor a kommunális közszolgáltató, a telephely és a ponyvás szállítást végző partner mind területi elhelyezkedését tekintve, mind szervezetileg nem egy irányítás alá tartoznak, vagyis csak különálló, együttműködő és szerződött partnerek:

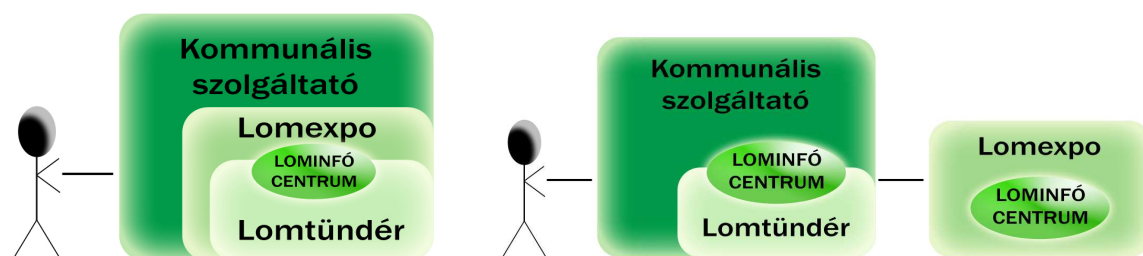
Bár elméleti lehetősége van egy ilyesfajta együttműködésnek, de több jogharmonizációs problémát is felvet (pl.: személyes adatok közölhetősége), illetve a kommunikációs rendszer bonyolultsága (sok szereplő, hosszú várakozási idő, stb.) miatt a költségek nőhetnek és a megelégedettség mutatók könnyen progresszív esést jelezhetnek.

A működtetésben kommunikációs hatékonyságát növelő (mindazonáltal költséghatékony) **megoldás lehet olyan szervezeti és partneri struktúra kialakítása, melyben az újrahasználati rendszer tevékenységei jobban koncentráltak, kevesebb szereplősek:**

Ezen esetekben a horizontális kommunikáció lépései leegyszerűsödnek (1-3-4-6vagy7, illetve 1-2-5-6vagy7), a dokumentatív terhek és működési költségek csökkennek, mindazonáltal a felelősségi körök nőnek. Megjegyzés: ez a két elméleti struktúra az új Hgt. megkötései miatt jelenleg nem tekinthető szabályszerűen megvalósíthatónak.

A „legjogszerűbb” és leoptimálisabb megoldási alternatíva a működtetést érintő kommunikációs és költséghatékonysági oldalról, ha az intelligens lomtalanítás rendszerű Újrahasználati Központok kialakítása a közszolgáltatók szolgáltatásfejlesztésével valósul meg:

Ezen lehetséges struktúrákban, a közszolgáltató saját üzemeltetésben tartja fenn az újrahasználati rendszert. Saját telephelyén kialakítja a LominfóCentrumot, beszerzi/üzemelteti a szükséges ponyvás járműveket, illetve megfelelő gyártóiparral és értékesítési lerakattal bővíti meglévő telephelyét, vagy létesít újat.

6.4.6. A szervezeti kultúra kialakításának gyakorlata

A szervezeti kultúra a szervezet egyediségét jeleníti meg, s egyedi értékrendje megkülönbözteti más szervezetektől. A szervezetelmélet szakirodalma szerint **a szervezetek olyan belső intézmények kialakítására törekszenek, amelyek csak rájuk jellemzők, megadják a szervezet egyediségét, ugyanakkor elősegítik a szervezeti tagok közös értelmezését a kívánatos és helyénvaló viselkedésről.**

A szervezeti kultúra a szervezet tagjai által elfogadott, közösen értelmezett előfeltevések, értékek, meggyőződések, hiedelmek rendszere. Ezeket a szervezet tagjai érvényesnek fogadják el, követik és az új tagoknak is átadják, mint a problémák megoldásának követendő mintáit, és mint kívánatos gondolkodási és magatartásmódot.

A megfelelő magatartásmód megfogalmazása minden szervezetnél más és más eszközökkel történik. A magyar gazdasági és jogi környezetet és az újrahasználati rendszer sajátosságait alapul véve, az alábbiakban az Újrahasználati Központokra vonatkoztatható szükséges jogi és lehetséges szervezeti standardizáló dokumentumainak formáját határozzuk meg.

6.4.7. Számviteli politika

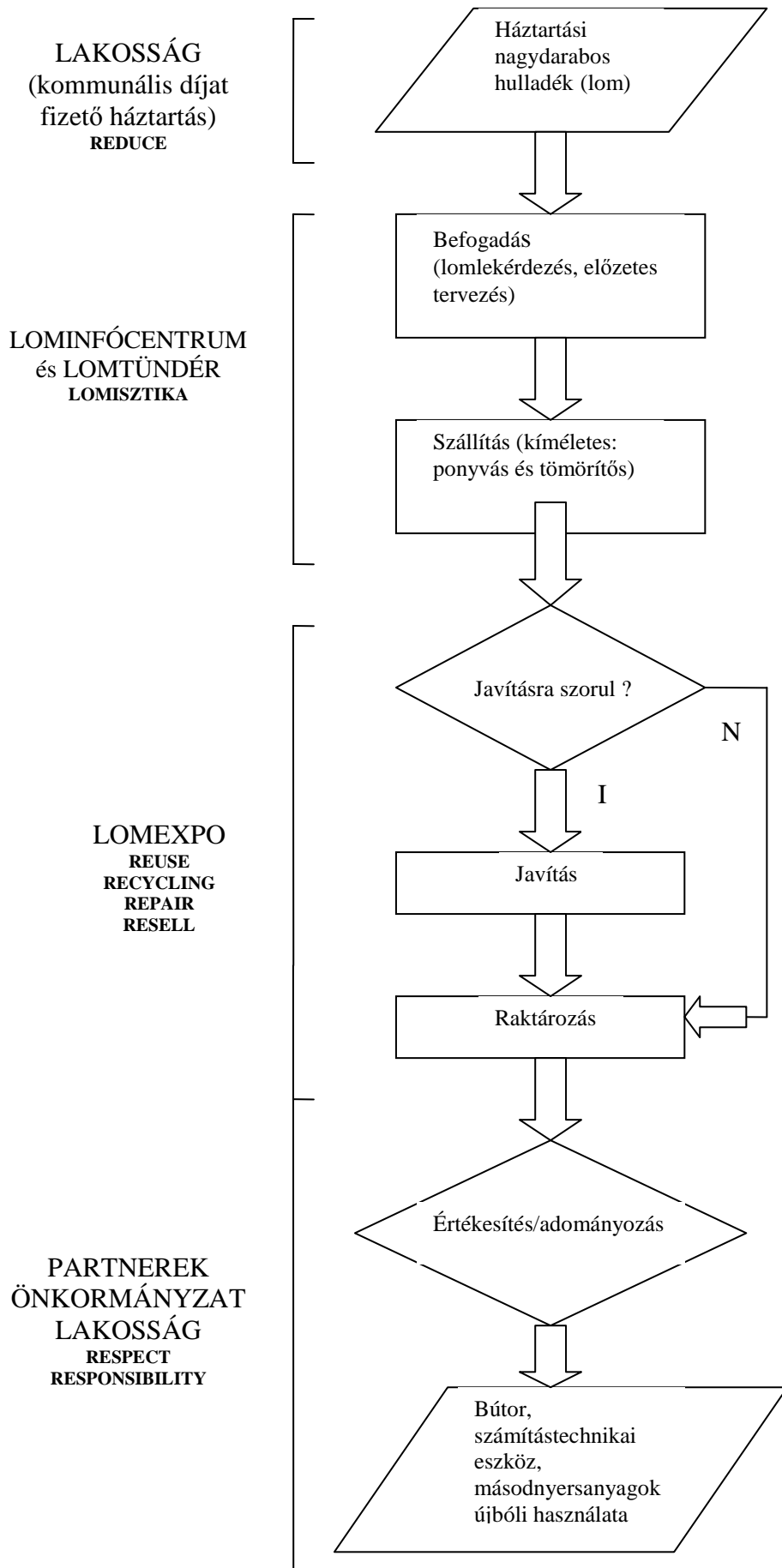
A számviteli politika a számviteli törvény előírásainak gyakorlati végrehajtásához szükséges módszerek és eljárások összessége, amely a vállalkozás adottságainak, körülményeinek leginkább megfelelő számviteli rendszer kialakítását alapozza meg. **Egy jól összeállított számviteli politika - a kapcsolódó szabályzatokkal - az alapja annak, hogy a vállalkozásnál olyan számviteli rendszer funkcionáljon, amelynek alapján megbízható és valós információt tartalmazó éves beszámoló állítható össze és amely számviteli rendszer egyidejűleg a vezetői döntések számára is alkalmas információs bázisul szolgálhat.**

A szervezeti kultúra kialakulása társas tanulási folyamat eredménye. Kialakulása a szervezet megalapításakor kezdődik. Ekkor ugyanis a tagoknak olyan együttműködési és cselekvési mintákat kell kialakítaniuk, amelyek révén sikeresen meg tudnak birkózni a kihívásokkal, problémákkal. Az így kialakult értékrend, a rendszeresen eredményesnek bizonyuló eljárások sztenderd működési szabályosságokká, rutinokká alakulnak, s ezeket mindenki a szervezeti szocializáció folyamatában sajátítja el. Ennek pozitív következményei vannak a szervezet, de az egyén számára is: a szervezet számára kiszámíthatóvá válnak a viselkedések, a tagok számára pedig kapaszkodót, biztonságot nyújt.

6.4.8. Fejezetösszegzés

Az újrahasználati központok tevékenységei

Tevékenység	Technológia
Befogadás	Call center
	Internet
Szállítás	Teherautó
	Adományozók szállítanak be
Javítás	Felszerelt asztalos, kárpitos, számítástechnikai (hardware és software) műhely
	Szétszerelő műhely
Raktározás	Eszközraktár
	Hulladékok

Együttműködő fél	Meghatározott részfeladat
Önkormányzat	Az Újrahasználati Központtal kapcsolatos szakmai alapkövetel-mények meghatározása, telephelyen végzendő munkák besorolása
	Az Újrahasználati központban Közmunkások foglalkoztatásának lehetőségét megvizsgálni
	Konzorcium alakítás jogi feltételeinek meghatározása, konzorciumi tagok feladatainak meghatározása
	Pályázati források felkutatása
	Népszerűsítő kampányhoz háttéranyag terjesztése
Közzolgáltató	A Központ létrehozásához szükséges peremfeltételek kidolgozása (anyagáram, begyűjtési mód, eszközpark, munkaerőigény)
	Finanszírozási, fenntarthatósági kérdések tisztázása
Tanácsadó és know - how tulajdonos	Az Újrahasználati Központtal kapcsolatos szakmai alapkövetel-mények meghatározása, telephelyen végzendő munkák besorolása
	A Központ létrehozásához szükséges peremfeltételek kidolgozása (anyagáram, begyűjtési mód, eszközpark, munkaerőigény)
	Üzleti és pénzügyi terv készítése (input, output, pénzügyi fenntarthatóság, finanszírozás, információs

	központ, megtérülés, stb.)
	Munkaerőigény, alkalmazási feltételek
	Pályázati források felkutatása
	Népszerűsítő kampányhoz háttéranyag készítése
Telephely tulajdonos	Finanszírozási, fenntarthatósági kérdések tisztázása
	A Központ létrehozásához szükséges peremfeltételek biztosítása, kidolgozása (anyagáram, begyűjtési mód, eszközpark, munkaerőigény)
	Telephely megfeleltetése

Újrahasználati Központ megfeleltetése

→ Előkészületek

- átalakítás (akadálymentesítés, vizes blokkok, öltözők, stb.)
- beszerzés (munkavédelmi ruházat, szerszámok, forgó eszközök, stb.)
- LC (számítógép, számlázási és nyilvántartási szoftverek, forgóeszköz, stb.)
- helyi kapcsolati hálózat kialakítása (viszonteladók, beszállítók, civilek)
- toborzás (LC dolgozó(k), szakképzettek, álláskereső, stb.)

fogyatékkal élők, stb.)

- üzleti terv készítés (cash-flow, branding, kockázatelemzés, stb.)
- propaganda (hirdetés, reklám, PR)

→ Intelligens lomtalanítás bevezetése a kijelölt pilot területen

- dokumentációs rendszer tökéletesítése
- a Központba beáramló termékek besorolása, kezelése
- értékesítési- és szociális háló működtetése
- költség-haszon elemzés készítése
- tanulmánykészítés
- csatlakozás nemzetközi hálózathoz (pl. RREUSE)

→ Képzés, inkubáció, készletmentesítés

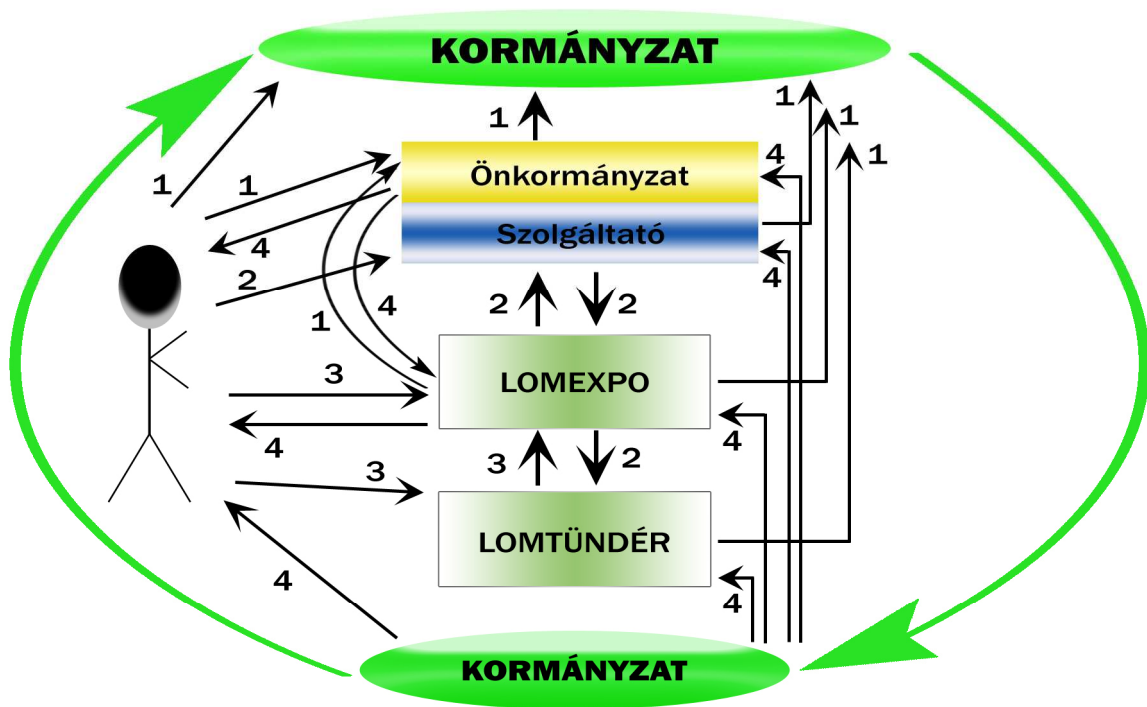
- akkreditált képzési programok indítása (hulladékkezelő, asztalos, stb.)
- gyakornoki programok (helyi fiatalok, pályakezdők bevonása)
- vásárok, bolhapiac (pl.: Karácsonyi Vásár)

- toborzás (eddiggi „lomizók” foglalkoztatása)
- telephelybővítés (kiviteli tervek készítése, raktár optimalizálás, stb.)

→ Intelligens lomtalanítása kiterjesztése

- promóciós kampány (újrahasználat jó gyakorlatának megismertetése, stb.)
- hatékonyság növelése (optimalizált dinamikus logisztikai rendszer tökéletesítése, értékesítési lehetőségek kiszélesítése, statisztikai létszám növelése, stb.)
- üzleti terv készítése (tartós brake-even point meghatározása, nullás saldo optimalizálás, stb.)
- hazai és nemzetközi pályázati lehetőségek felkutatása, befektetők keresése
- géppark fejlesztése (termelő gépek megfeleltetése fogyatékkal élő munkavállalók számára, stb.)
- partnerszervezetek, viszontértékesítők (együttműködési megállapodások, szándéknyilatkozatok)

→ **Finanszírozás megoldása**

- 1:** Adók, járulékok
2: Szolgáltatói/szolgáltatási díj
3: Termékvásárlás értéke
4: Támogatás, juttatás, stb.

→ Befektetett eszközszükséglet:

- potenciális telephely bérlése/megvásárlása, átalakítása a célnak megfelelően (műhelyek, válogató/szelektáló részlegek, stb. kialakítása),
- kiszolgáló létesítmények kialakítása (öltöző, mosdó, stb.), jogszabályi megfeleltetése,
- utak, rámpák, parkolók a beszállító teherautóknak,
- platós-ponyvás teherautó, egyéb szállító gépek,

- szakmunkák gépei, berendezései,
- immateriális javak (arculat, webshop, softwear, stb.)

→ Forgóeszköz szükséglet és működési költségek:

- kézi javítóeszközök, illetve a technológia járulékos költségei (amortizáció, áram, víz, kenőfolyadék, lakkozás, stb.),
- anyagköltségek (javítás, szerelés, iroda, stb.),
- bérköltségek (szakképzett és szakképzetlen munkaerő bére és járulékai),
- bankköltség, hatósági díjak, stb.,
- reklám, értékesítés, tájékoztatás, web-felület karbantartása, stb.

→ **Folyamatos költséghaszon számítás elvégzése**

Jellemző	Példák a jellemzővel arányos költségekre	Példa a költségnormára	Példa a mutatókra	Jelölések
Munkaidőegység (gépóra, kalapácsóra, présóra, stb.)	<ul style="list-style-type: none"> - Hatóenergia - Kenőanyag - Forgácsolószerszám - Sűrített levegő 	$H_f = \frac{K_f}{(e+1) \left(t \left(1 - \frac{e}{100} \right) \right)}$		K_f gépóra eső forgácsolószerszám- költség H_f a szerszám egységének beszerzési ára e lehetséges újraélezések száma

				t_{ei} éltartam órában c véletlen törések várható százaléka k_f forgácsolószer- szám- költség t_g^h gépóra
--	--	--	--	--

Súlyegység (1 t öntvény, folyékony fém, kovácsdara b, hőkezelt alkatrész, stb.	- Öntödei formahomok - Kovácsüzemi gőz - Hőkezelő kemence gázszükséglet - Betétedzés szóda-, anyag-, homok- stb. szükséglete	$k'_h = g'H_h$	$\frac{k_h}{g_h}$	H_h 1 t jó öntvényre eső homokköltség g'_h 1 t jó öntvényhez szükséges homokmennyi- ség H_h a homok egységára k_h homokköltség g_h jó öntvények tömege
---	---	----------------	-------------------	--

Termelőber- endezések bonyolultsági egysége	- karbantartás	k'_{carb}	$\frac{k_{carb}}{b}$	k'_{carb} egységnyi bonyolultságra eső karbantartási költség k_{carb}
--	----------------	-------------	----------------------	---

				karbantartási költség b bonyolultsági fog
--	--	--	--	---

Köbtartalom egysége (1 m³ üzemterefogat , termék stb.)	<ul style="list-style-type: none"> - Helyiségek fűtése - Festett termékek szárításához szükséges gőz - Faszárításhoz szükséges gőz stb. 	$k_{fűt} = G H_{fűt}$	$\frac{k_{fűt}}{GVN (t \cdot C_k - t_k) k_{fűt}}$	$k_{fűt} \cdot 1 \text{ m}^3$ helyiség 1 °C- kal 1 napra való hőmérséklet- emeléséhez szükséges fűtőanyag költsége G= feltételes hőfejlesztőképes- ségű fűtőanyag- szükséglet kg- ban 1 m ³ helyiség 1 °C- kal 1 napra való hőmérsékleteme- léshez $H_{fűt} =$ feltételezett fűtőanyag egységára (Ft/kg) $k_{fűt}$ fűtési költség V a helyiség köbtartalma N fűtési napok tényleges száma az időszakban a helyiség fűtött
--	--	-----------------------	---	--

hőmérséklete
a külső átlagos
hőmérséklet

Munkaerő (1 dolgozó vagy 1 kiszolgált munkaerő)	<ul style="list-style-type: none"> - Kiszolgáló segédmunkáso k bére - Munkaruha stb. - Proporciónális munkavédelmi ráfordítások (pl. védőételek) 	$k'_b = k_b L$	$\frac{k_b}{L_{prod}}$	<p>k'_b 1 kiszolgált szakmunkásra eső segédmunkások bére</p> <p>k_b 1 segédmunkás bére L kiszolgáló segédmunkások szakmunkásonkén- ti átlagléttszáma</p> <p>L_{prod} a közvetlen termelő munkások léttszáma</p>
Alapterület egysége (m^2 alapter ület, termelési terület, kemence alapterülete stb.)	<ul style="list-style-type: none"> - Padlózat karbantartás, (takarítási anyagok, takarítási bérek) - Felső világítás 	$k_{vil} = e_n t_{vil} v_{vil}$	$\frac{k_{vil}}{k'_{vil} A}$	<p>k'_{vil} $1 m^2$ - re és 1 napra eső segédmunkások bére</p> <p>e_n $1 m^2$ - re eső világítótestek száma</p> <p>t_{vil} a világítás napi átlagos időtartama v 1 világítótest időegységre eső fogyasztása W- ban</p> <p>H_{vil} az energia egységára</p> <p>k_{vil} világítási költség</p> <p>A alapterület (m^2)</p>

Bevételek tekintetében a mintaprogram nem tervezhető, feltételezzük a rezszi és a munkavégzéshez szükséges anyagköltségek megtérülését, ezért ezek a tételek nem szerepelnek a költségkimutatásban!

Megoldandó kérdések

- szükséges engedélyek beszerzése (kereskedelmi jogszabályok, új hulladékgazdálkodási törvény)
- értékesítési hálózat kiépítése
- garanciális kérdések (felújított használtcikként max. néhány hónapra célszerű)
- ki alkalmazza, foglalkoztatja a munkaerőt? (Lehetőségek: közszolgáltató, önkormányzat, telephely üzemeltetője)
- ki számláz az értékesítésnél? (Lehetőségek: közszolgáltató, önkormányzat, telephely üzemeltetője)
- fenntarthatósági kérdések
- pályázati forrás esetén projektmenedzser, stb. személyének kérdései + együttműködő felek, kik legyenek

Egyéb lehetőségek:

- Szervízszolgáltatás, javítóműhely munkalehetőség lehet csökkent munkaképességűek és teljes munkaképességűek számára is. Előbbire plusz támogatás kapható.
- képzési központ (csökkent munkaképességűek és munkanélküliek képzése, visszaforgatás a munkaerőpiacra) – lehet együtt az újrahasznosító állomással, vagy külön is.

A rendszer „több szintes” lehet, akár lehet a későbbiekben szintén ide tervezett külön hulladékudvar és újrahasznosító állomás, vagy egyben a kettő, kiegészítve javítóműhellyel, értékesítő hellyel és képzési központtal, a megvalósításhoz a pályázati és egyéb források igénybevétele ajánlott.

Ideológiák a működtetésben

Tény: Egyre több hulladék keletkezik, amelynek elhelyezése egyre nehezebb, és ennek terhét az önkormányzatok viselik. Ugyanakkor az Európai Unióban az a törekvés, hogy a hulladékgazdálkodás a megelőzés felé mozduljon el. 2013 végére minden tagállamnak külön hulladék-megelőzési tervet kell készítenie, amelyhez majd igazodniuk kell a települési terveknek is. Mára nyilvánvaló, hogy nem a lerakók és az égetők számának növelése jelenti a megoldást. Ehelyett a keletkező hulladék mennyiségének csökkentésére kell helyezni a hangsúlyt.

Válasz: **Reduce** – a beáramló hulladékmennyiség csökkentése az új lomtalanítási rendszer bevezetésének köszönhetően.

Megjegyzés: A fenntarthatóság alapvető kritériuma a természeti környezet megóvása, a káros hatások csökkentése, valamint a szűkösen

rendelkezésre álló természetes erőforrásokkal történő hatékony, takarékos gazdálkodás, úgy, hogy mindemellett az emberi társadalom és az élővilág további fejlődése biztosított legyen.

Tény: Fontos lépés a fenntarthatóság irányába, ha a fogyasztás egy szakaszából kikerülő termékek egy másik helyen más személyt, közösséget még kielégíthetnek.

Válasz: **Reuse** – az újrahasználat a termékek élettartamát növeli meg. A LOMEXPO-n, a valójában hulladéknak nem minősülő terméket vagy alkatrészét újrahasználik eredeti használati, vagy más használati célokra.

Megjegyzés: Az egyes felhasználóknak a termékek szolgáltatása iránti igénye eltérő. Például egy számítógép, amely kiszolgált egy kutatóintézetben, még jól szolgálhat egy középiskolában, majd végül egy óvodában. Persze ehhez az kellene, hogy e gépeket gazdaságosan lehessen javítani, és az újabb és újabb programok futtathatók legyenek a régebbi gépeken is.

Válasz: **Repair** – a LOMEXPO-n a beáramló lomok közül, amit lehet előkészítenek újrahasználatra: tisztítással, javítással, valamint ellenőrzéssel végzett hasznosítási művelet zajlik, amelynek során a hulladékká vált terméket vagy alkatrészét előkészítik arra, hogy bármilyen egyéb előkezelés nélkül újrahasználható legyen.

Tény: Az anyagok újrahasznosítása azt jelenti, hogy a használati értékét veszített anyag nem a hulladéktelepre kerül, hanem vissza a termelési láncba. A társadalmi anyagáram nyíltságát vagy zártságát határozza meg, hogy az elhasznált termékek milyen arányban kerülnek vissza a termelési láncba. Anyaggazdálkodási szempontból jelentős, hogy az újrahasznosítás

egyenlő mértékben csökkenti mind a termelt hulladékokat, mind a felhasznált nyersanyagok mennyiségét.

Válasz: **Recycling** – *a lomok elszállítását követően nem kerülnek azonnal lerakásra/égetésre, a LOMEXPO-kon végzett hasznosanyag frakciókra való bontás, anyagában történő hasznosításra alkalmassá teszi a másodnyersanyagokat.*

Megjegyzés: Gyakran találkozni olyan érveléssel, amely az alapján minősíti az újrahasznosítást, hogy az elhasznált termékből ugyanolyan célú és minőségű termék készül-e vagy másvalami. Ebből a nézőpontból aztán kedvezőbbnek ítélik, ha például egy PVC-palackból „újra palack” készül, s nem kerti pad. Ugyan gazdasági szempontból nyilván van értékülönbözőség a két újrahasznosítással előállított termék között, anyaggazdálkodási (így nyersanyag-megtakarítási és hulladékmegelőzési) szempontból csupán annak a tényezőnek van fontossága, hogy az újrahasznosítással milyen időtartamra marad az anyag a társadalmi-gazdasági anyagáramban, meddig használhatjuk, míg végül hulladékká nem tesszük. Így például kedvezőbb a kerti pad az új palacknál, hisz élettartama jóval hosszabb.

Válasz: **Resell** – *újraértékesítés: a recycling, reuse és repair tevékenységek, széles spektrumú célcsoport nyersanyag, alkatrész és termék szükségletét elégíti ki.*

Megjegyzés: Amikor a termelés-fejlesztés-hulladéktermelés folyamatosan és a gazdasági célt tekintve fokozott GDP-növekedés mellett folyik, akkor az újrahasznosítás egy idő után komoly korlátokba ütközik. Gazdasági fenntarthatóság szempontjából nagyobb hangsúlyt kell fektetni a reuse és repair tevékenységekre, ugyanis nem lehet mindent újrahasznosítani

(különösen nem ugyanolyan minőségű terméké). Hibásan működő lenne az az Újrahasználati Központ, mely csak a recyclingre koncentrálna.

Tény: **Responsibility** – felelősséggel: a közterületi lomtalanítás megszüntetése veszélyezteti a lakosság egy részének megélhetését. Szociális inkubációra van szükség, mely - megfelelő foglalkoztatási-képzési háló kialakításával - legális keretek közt képes segíteni az eddigi „lomizók” élethelyzetén.

Megjegyzés: A hulladékkezelési közszolgáltatás részeként évente 1-2 alkalommal közterületi lomtalanítás zajlik. Magyarország polgárait zavarja a lomtalanítással járó zaj, környezetszennyezés, vagyonvédelmi és forgalmi rend megváltozása, illetőleg hatásai.

Válasz: **Respect** – tiszteletben tartás: ha a közterületi lomtalanítás hagyománya megváltozik - ezt el kell fogadtatni a közvéleménnyel, és a rendszer üzemeltetőinek is folyamatosan figyelembe kell vennie a változó lakossági igényeket. Kiemelten fontos, hogy minden díjfizetőhöz eljusson az új rendszerrel kapcsolatos input és output vonzatok üzenete, és minél szélesebb kör bevonásával - egységben tegye meg a közszolgáltató a rendszer tökéletesítéséhez szükséges lépéseket, mindazonáltal a lakos maradéktalanul tartsa be az új elvárásokat és segítse a lomtalanítás új formájának meghonosulását.

7. Szociális és foglalkoztatási modellek az újrahasználati központokban

7.1. Újrahasználatához kapcsolódó szolgáltatásokban foglalkoztatási lehetőségek

1. Rendezvényeken, partykon (az eldobható műanyag eszközök helyett) kemény-műanyag poharakat és tányérokat elmosó berendezés működtetése (bérbeadása).
2. Használt sütőolajból ökodiesel előállítás.
3. Fáradt olaj eltávolítás – lefejtése az olajnak (gépekből) tárolás, majd veszélyes hulladék gyűjtőkbe juttatás.
4. Veszélyes hulladék gyűjtő, az itt gyűjtött hulladékot 90%-ban anyagában használják. főbb frakciók: neoncsövek, üveg, építési törmelék, elektronikai hulladék.
5. Idénymunkák magánszemélyek, önkormányzatok számára. Kertészeti munkák, fűnyírás, rotálás, parkfenntartás, hólapátolás. Takarítás.
6. PC shop. Műszerészek, számítógépes szakemberek összerakják az anyagokat – áramkörjavítást is végeznek.
7. Szórakoztató elektronikai javítóműhely: televízió, számítástechnika, DVD, videó – képzés is folyik.

8. Alkatrészraktár - regisztrált, külön csomagolt, tesztelt alkatrészek (motorok, relék, egyéb..), internetes is megrendelhető, használt alkatrész ára az új 40%-a

9. Kerti bútorok (asztalok, székek) kölcsönzése.

10. Lakások hagyatéki felszámolása - hasznosítható és hulladék elkülönítése, hasznosítás megszervezése. Költöztetés.

11. Asztalosüzem, piacképes anyagok előállítása a javítható régi bútorokból, felújítás, képzés

12. Értékesítő bolt - TV, DVD, monitorok, javított, tesztelt mosógép, videó, DVD, számítástechnikai eszközök 1 év jótállással.

13. Adománybolt - bútor, képek, evőeszközök, edények, könyv, ruha, festmények, ruhák, használati tárgyak, műtárgyak, dísz tárgy, játék, háztartási gépek, táskát, ruhaneműt szortírozzák (alsó, felsőruha, alkalmi ruha, egyes rendezvényre (esküvő, halloween, karácsony, farsang), strand, stb). Porcelán és üvegárut mossák és árazzák. (minden terméket színekkel osztályoznak - sárga, piros, kék, zöld - napi szinten, egy hét várakozás után minden bútortól az elektronikai termékig, a ruhán át exportra megy (USA, Oregon állam)

14. Másodnyersanyag hasznosítás: fólia, karton – bálázás, eladás.

15. Hulladékudvar működtetése díjmentesen. Fogadják a lakosság lomhulladékát, plusz a cégek (termékdíjat) fizetnek a karton, fóliahulladék után. A karton és fólia bálázott, a pet-palack előválogatva, fém és alumínium hulladék elkülönítése (mágneses ajtó).

16.Lakatosműhely – bicikli javítás

17.Szétszerelő üzem - elektronikai és fémtárgyak szétszerelése, fémhulladékból dísz tárgykészítés. Javításra alkalmas gépek és alkalmatlanok elkülönítése – porszívók, mosógép, hűtőgép 5% újrahasználat, 90% anyagában hasznosítás (fémanyagot géppel összepréselik és bálázzák)

18.Hungarocell daráló – utána zacskózó

19.Iratmegsemmisítés.

7.2. A támogatott foglalkoztatási formák (munkanélküliek, megváltozott munkaképességűek, fogyatékkal élők foglalkoztatási) jellemzői

Az Újrahasználati Központok gazdaságilag és társadalmilag fenntartható működése abban a formában valósítható meg, ha az állam fel- és elismerve a környezeti fenntarthatóság fontosságát, a támogatott foglalkoztatáson keresztül hozzájárul az Újrahasználati Központok működéséhez. Az Újrahasználati Központok önfenntartó működése akkor valósítható meg, ha a finanszírozás, működés több lábon áll. Az államnak (önkormányzatnak) a termékdíjakból egy alapfinanszírozást kellene biztosítania a menedzsment, a termelést irányító szakemberek bérére, illetve az ingatlanfenntartás, géppark működtetésére.

Az Újrahasználati Központok saját bevételei lennének a termékek, újrahasznosított anyagokból történő értékesítésből származó és a képzési bevételek. A harmadik finanszírozási elem az Újrahasználati Központokban az, hogy a munkatársak nagyobb része támogatott foglalkoztatási formában dolgozna.

Az alábbiakban bemutatjuk 2012. évben a támogatott foglalkoztatási formák típusait és sajátosságait, feltételrendszerét.

7.2.1. Rehabilitációs ellátás

2012. január elsejével a rokkantsági nyugdíj, a rendszeres szociális járadék, az átmeneti járadék, mint ellátástípusok megszűntek. Helyettük új, egységes ellátások kerültek bevezetésre:

- **a rehabilitációs ellátás:** foglalkoztatásra, rehabilitációra javasolt személyek jövedelempótló ellátása,
- **a rokkantsági ellátás:** a foglalkoztatásra, rehabilitációra nem javasolt személyek jövedelempótló ellátása.

Az irányadó nyugdíjkorhatár betöltése előtt álló I. és II. csoportos rokkantsági nyugdíjban részesülők a továbbiakban rokkantsági ellátást kapnak, változatlan összegben, a jogosultsági feltételek fennállásáig. Az irányadó öregségi nyugdíjkorhatár elérésekor a nyugellátás jogosultsági feltételek fennállása esetén megállapítható.

Az ellátás mellett kereső tevékenységet a rokkantsági ellátásra vonatkozó szabályok szerint végezhetnek. Így az ellátás folyósítása megszűnik, ha az ellátásban részesülő jövedelme 3 egymást követő hónapra vonatkozó havi átlagban meghaladja a minimálbér 150 százalékát (139.500,- Ft). E tekintetben, első ízben a 2012. július 1-jétől szerzett jövedelmet kell figyelembe venni. Addig a 2011. december 31-én érvény hatályos szabályok szerint végezhető a kereső tevékenység.

Ha a vizsgálat alapján foglalkoztathatónak, rehabilitálhatónak minősül, rehabilitációs ellátást állapítanak meg részére, melynek összege megegyezik a közfoglalkoztatási bér (2012-ben 71.800 forint) 40 százalékaival (28.720 forint).

Ha a vizsgálat alapján a jogosult tartós foglalkozási rehabilitációt igényel a számára megállapított rehabilitációs ellátás összege a közfoglalkoztatási bér 80 százalékaival (57.440 forint) azonos összeg.

Amennyiben az érintettek a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság (NYUFIG) által küldött értesítés alapján nem kérik állapotuk felülvizsgálatát, az ellátás folyósítása 2012. május 1-jével megszűnik, ezt követően pedig a nyílt munkaerőpiacon helyezkedhetnek el.

Rehabilitációs járadékban részesülő személyek:

Külön értesítés és felülvizsgálat nélkül a 2011. december 31-én rehabilitációs járadékban részesülő személyeknek az ellátása hatósági döntésben megállapított időtartamig továbbfolyósításra kerül. Az irányadó jogszabályok rendelkezéseit továbbra is alkalmazni kell azzal, hogy – a meghosszabbítás iránt 2011. december 31-én folyamatban lévő ügyek kivételével – az ellátást meghosszabbítani nem lehet.

Az a megváltozott munkaképességű személy jogosult a rehabilitációs ellátásra, aki rehabilitálható, ezen belül foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, vagy tartós foglalkozási rehabilitációt igényel. a megváltozott munkaképességű személy jogosult a rehabilitáció sikeres megvalósulása érdekében szükséges rehabilitációs szolgáltatásra, valamint rehabilitációs pénzbeli ellátásra. A rehabilitációs szolgáltatások keretében biztosítják a megváltozott munkaképességű személy megfelelő munkahelyen történő munkavégzésre való felkészítéséhez szükséges

szolgáltatásokat és a megfelelő munkahelyen történő elhelyezkedése érdekében a rehabilitációs célú munkaközvetítést.

A rehabilitációs javaslat tartalmazza a rehabilitáció lehetséges irányát, a rehabilitációs szükségleteket, továbbá a rehabilitációhoz szükséges időtartamot. A rehabilitációs hatóság a rehabilitáció lehetséges irányaként meghatározza azokat a foglalkozásokat, foglalkozási alcsoportokat, foglalkozási csoportokat, amelyek ellátására az érintett személy alkalmas, vagy a rehabilitációs szolgáltatások igénybevételét követően – a rehabilitációs hatóság által meghatározott feltételek fennállása esetén – alkalmas lehet. A rehabilitációs ellátásra jogosult személy számára a rehabilitációs szolgáltatásokat a munkaügyi központnak a jogosult lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes kirendeltsége biztosítja.

A rehabilitációs pénzbeli ellátás havi összege annak a rehabilitációs ellátásban részesülő személynek, akinek foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, a havi átlagjövedelem 35 százaléka, de legalább a minimálbér 30 százaléka (27.900,- Ft) és legfeljebb a minimálbér 40 százaléka (37.200,- Ft); aki tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, a havi átlagjövedelem 45 százaléka, de legalább a minimálbér 40 százaléka (37.200,- Ft) és legfeljebb a minimálbér 50 százaléka (46.500,- Ft).

A rehabilitációs ellátásban részesülő személy a munkaügyi központnak a lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes kirendeltségével történő együttműködésre köteles, amelynek keretében teljesítenie kell a rehabilitációs tervben foglalt kötelezettségeket. A rehabilitációs ellátásban részesülő személy köteles a rehabilitációs tervben meghatározott időpontban a munkaügyi központnak az illetékes kirendeltségén megjelenni, értesítési kötelezettségét teljesíteni, aktívan munkahelyet keresni, a felajánlott rehabilitációs szolgáltatást, valamint a támogatott

képzési lehetőséget elfogadni, megfelelő munkahelyhez jutást elősegítő munkaerő-piaci programban részt venni, és megfelelő munkahelyre szóló állásajánlatot elfogadni, ide értve a közfoglalkoztatás keretében történő foglalkoztatást is.

Amennyiben az ellátásban részesülő személy kereső tevékenységet folytat, ellátását a kereső tevékenység fennállásáig szüneteltetik, majd annak megszűnésével ismét folyósítják. Ha a munkaviszony megszűnését követően a szakhatósági állásfoglalása érvényes (azaz megváltozott munkaképességű személynek minősül), a komplex felülvizsgálatra természetesen nem kell jelentkezni.

A rehabilitációs ellátás, a rehabilitációhoz szükséges időtartamra állapítható meg, legfeljebb azonban a folyósítás kezdetétől számított 3 évre.

A rehabilitációs ellátás akkor szűnik meg, ha a rehabilitációs ellátásban részesülő kérte, ellátásának időtartama eltelt, más rendszeres pénzellátásban részesül, ide nem értve a keresőképtelenségre tekintettel folyósított táppénzt, baleseti táppénzt, egészségi állapotában olyan tartós rosszabbodás következett be, amely a rehabilitációt lehetetlenné teszi, egészségi állapotában olyan tartós javulás következett be, amely alapján már nem minősül megváltozott munkaképességű személynek, az együttműködési, értesítési vagy a rehabilitációs tervben foglalt kötelezettségét neki felróható okból nem teljesíti, a felülvizsgálat során neki felróható okból nem működik együtt, vagy foglalkoztatására a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozat hiányában került sor.

A rehabilitációs ellátásban részesülő személynek bejelentési kötelezettsége van. A rehabilitációs ellátásban részesülő személynek

tizenöt napon belül értesítenie kell a munkaügyi központnak a lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes kirendeltségét, ha az egészségi állapotában tartós javulás vagy rosszabbodás következett be, keresőtevékenységet folytat, vagy keresőtevékenysége megszűnt.

A megváltozott munkaképességű személyek munkavégzésére vonatkozóan a betölthető munkakör, minden esetben csak egyénre szabottan határozható meg, ami a komplex minősítés során történik meg, azt követően a foglalkozási rehabilitációs eljárás során kerül sor – többek között - a munkakörnek megfelelő munkahely kiválasztására tekintettel az adott térség munkaerőpiaca által nyújtott lehetőségekre.

7.2.2. A rövid időtartamú közfoglalkoztatás

A kérelmet kötelező és önként vállalt, törvény által előírt közfeladat, illetve közhasznú tevékenység körébe tartozó feladat ellátására lehet benyújtani. (2011. évi CVI. törvény 1. § (2) bekezdése)

Támogatás a közfoglalkoztatási bér, a közfoglalkoztatási garantált bér, teljesítménybér és az ahhoz kapcsolódó járulékok legfeljebb 95 százalékának mértékéig nyújtható. További támogatás állapítható meg a közvetlen költségek finanszírozására, amely legfeljebb a ténylegesen foglalkoztatottak közfoglalkoztatási bére és ezek járulékaihoz nyújtott támogatási összeg 5%-a lehet.

A kérelemmel összefüggő tennivalók és eljárások tekintetében a közigazgatási hatósági eljárásról szóló 2004. évi CXL. törvény szabályai szerint kell eljárni.

A kérelem támogatásáról a munkaügyi központ kirendeltsége mérlegelési jogkörben dönt a kérelem beérkezését követő 8 munkanapon belül. Abban az esetben, ha a kirendeltség nem tudja biztosítani a kérelem teljes támogatását, minimum egy esetben egyeztetnie kell a pályázóval a döntést megelőzően.

7.2.3. Támogatott Foglalkoztatás fogyatékkal élők számára

A Támogatott Foglalkoztatás (Supported Employment) rendszerét az Amerikai Egyesült Államokban dolgozták ki az 1970-es évek végén, ahol a diszkrimináció elleni küzdelemnek nagy hagyománya van. Szemléletváltás indult meg a fogyatékkal élőket érintő ügyekben, mely befolyással volt a törvényi szabályozásra is. Az amerikai tapasztalatok alapján a 80-as évek közepétől kezdve jöttek létre Európában is Támogatott Foglalkoztatást nyújtó szervezetek. Magyarországon az ezredforduló körül kezdtek szerveződni az első TF szolgáltatások.

Ezt nagyban segítette az esélyegyenlőség szempontjainak egyre szélesebb körű elterjedése, és ezzel összhangban a fogyatékkal élők jogairól szóló törvényi szabályzás változása (1998-ban fogadta el az Országgyűlés a XXVI. sz. törvényt „A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról”). 2006-ban nyolc magyar szervezet működtet TF szolgáltatást hazánkban.

Alapelvei:

Egyénre szabott, ügyfélközpontú működés. A szolgáltatás teljes időtartamát (felkészítéstől a betanításon keresztül az utókövetésig) az adott ügyfél szükségleteinek és igényeinek megfelelően építjük fel.

Első a munkahely feltárása, ezt követi a betanítás. Vagyis az ügyfelek nem egy általános képzésben, felkészítésben vesznek részt, hanem a konkrét munkahely elvárásainak és az adott munkakörnek megfelelő, a munkahelyen megvalósuló betanításban és felkészítésben.

A job coach (a munkahelyi kísérő) az ügyfél és a munkáltató érdekeit egyaránt figyelembe veszi. A sikeres nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedés érdekében legalább olyan fontos a munkáltató elvárásainak megismerése és elfogadása, mint az ügyfeleink érdekeinek és lehetőségeinek képviselete. Csak e kettő összehangolásakor lesz valóban sikeres és tartós az elhelyezkedés.

Az utánpótlásnak és támasznyújtásnak a szükséges ideig kell tartania. A betanítást és felkészítést mindig az adott ügyfél és munkáltató igényeinek megfelelő ideig kell biztosítani. Ugyanakkor a legharmonikusabb munkahelyi beilleszkedést követően is előfordulhat – akár az ügyfél életében bekövetkezett változás, akár a munkáltató igényeinek módosulása miatt-, hogy ismételten intenzívebb támasznyújtás vagy újbóli betanítás szükséges, melyet a TF szolgáltatásnak biztosítania kell.

A Támogatott Foglalkoztatás elemei:

A hozzánk forduló ügyfelekkel a következő 8 lépésből álló módszer alapján dolgozunk:

1. Kapcsolatfelvétel célja, hogy rövid tájékoztatást adjunk szervezetünkről, a Támogatott Foglalkoztatás programról, a TF célcsoportjáról. Elmondjuk a kapcsolattartás lehetőségeit, elérhetőségeinket. Időpont egyeztetésre van lehetőség.

2. Első beszélgetés alkalmával a személyes adatok felvételét követően szociális munkás készít interjút az ügyféllel. Részletes bemutatásra kerül a szolgáltatás, az általunk kínált lehetőségek, valamint és az ügyféllel szembeni elvárások is megfogalmazásra kerülnek.

3. Felmérés szakaszában az a célunk, hogy minél jobban megismerjük kliensünk személyiségét, élethelyzetét, eddigi tapasztalatait. Ennek megfelelően több részből áll. Minden esetben gyógypedagógus és pszichológus segíti feltárni az ügyfél erősségeit és gyengeségeit, munkaerőpiaci elhelyezkedés szempontjából fontos képességeit. A családlátogatás alkalmat ad arra, hogy ügyfelünk családtagjait jobban megismerjük. Megbeszélésre kerülnek elvárásaik, félelmeik. Fontos mozzanata a felmérés szakaszának az ún. élethelyzetben történő megfigyelés, amikor közös programok, ügyintézés során ismerjük meg viselkedését, kommunikációs képességét, de segít a szociális munkással való bizalmi kapcsolat kiépítésében is. Az anamnézis felvétele során megtudjuk, hogy ügyfelünk milyen előzetes tapasztalatokkal rendelkezik, melyek segíthetik vagy nehezíthetik az elhelyezkedését. Minden ügyféllel készítünk önéletrajzot, mely tartalmaz minden olyan lényeges információt, mely szükséges az elhelyezkedéshez.

4. Egyéni stratégia készítése akkor lehetséges, amikor a felmérés szakaszán túljutva alaposan megismertük ügyfelünket, családi hátterét, közvetlen környezetét. Az egyéni stratégiában rögzítjük azokat a feladatokat, melyek a sikeres elhelyezkedés érdekében szükségesek és időbeli ütemezést és felelőst is rendelünk hozzájuk. A stratégiai tervet az

ügyféllel és a szülővel/gondnokával közösen készítjük el. A folyamat során a stratégiát újra és újra felülvizsgáljuk, korrigáljuk, értékeljük.

5. Felkészítés a munkavállalásra, a szükséges iratok rendezése, foglalkozás egészségügyi vizsgálat, munkaügyi központban történő regisztráció elintézése szociális munkás segítségével. A társadalmilag elvárt, elfogadható megjelenés közös kialakítása rendkívül fontos a későbbi sikeres munkahelyi beillesztéshez. A felkészítés fontos eleme a munkapróba. Ennek keretében néhány órás időtartamban, különböző munkakörökben figyelhetjük meg ügyfelünket. Mindannyian meggyőződhetünk arról, hogy az általa elképzelt munkaidős, tevékenységi kör, stb. valóban megfelel-e képességeinek, adottságainak. A munkapróba segíti ügyfelünk önbizalmának erősítését, önállóságának növelését, tágítja érdeklődési körét.

6. Munkahelyfeltárás, munkaközvetítés: egyénre szabott munkakeresés, figyelembe véve az ügyfél képességeit, előzetes munkatapasztalatait és lehetőségeit. A felkeresett munkáltatóknak tájékoztatást adunk az alapítvány tevékenységéről, a Támogatott Foglalkoztatás programról, a munkáltatók számára kínált szolgáltatásainkról. Olyan fogadó munkahelyek feltárása a cél, ahol lehetőséget biztosítanak a fogyatékkal élő munkavállalók számára munkapróbára, vagy akár tartós munkavégzésre. A munkapróba növeli a munkáltató biztonságát is, mert lehetőséget ad arra, hogy anyagi teher és kötelezettségek vállalása nélkül szerezzon ismereteket a fogyatékkal élő munkavállaló munkavégző képességéről. Sikeres munkapróbát követően a munkaszerződés megkötésében is segítséget vállalunk.

7. Betanítás, beillesztés: konkrét munkakör megtanulásához nyújtott segítség, melynek időtartama az ügyfél és a munkáltató igényeihez igazodik. Fontos, hogy a munkahelyen legyen egy olyan kapcsolattartó

személy, akit megnyerhetünk ügyfelünk számára. A kezdeti időszak tapasztalatai rendkívül meghatározzák az ügyfél teljesítményét, motivációját, együttműködő képességét munkatársaival. Ezt a folyamatot a szociális munkás fokozottan figyelemmel kíséri, segíti, amíg kialakul az ügyfélben egy általános biztonságérzet, és képessé válik eleget tenni a munkahelyi elvárásoknak.

8. Utókövetés: a tartós és sikeres munkában tartás érdekében folyamatos kapcsolattartást biztosítunk az ügyféllel és a munkáltatóval.

7.2.4. Megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatási támogatása a munkaadó részére

A munkaadó részére megváltozott munkaképességű személy munkaviszony keretében történő foglalkoztatásához a munkabér és járuléka, 2012. január 1-jétől a szociális hozzájárulási adó legfeljebb 60%-ának megfelelő összegű támogatás nyújtható legfeljebb egyévi, a legalább huszonnégy hónapja álláskeresőként nyilvántartott személy foglalkoztatásához legfeljebb kétévi időtartamra, *ha a munkaadó*

- köztartozás mentes,
- megfelel a rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményének,
- az Ft 8.§ (6) bekezdés b) pontjában meghatározott kötelezettségének a kérelemben megjelölt munkakörökre vonatkozóan, annak benyújtását megelőző 6 hónapban eleget tett, valamint a munkaügyi központ által közvetített személy foglalkoztatását vállalja továbbá

- a támogatás iránti kérelem benyújtását megelőző 12 hónapban azonos vagy hasonló munkakörben foglalkoztatott munkavállaló munkaviszonyát a működési körében felmerülő okból rendes felmondással nem szüntette meg, és
- kötelezettséget vállal arra, hogy a munkaviszonyt a támogatás folyósításának időtartama alatt az előző pontban meghatározott okból nem szünteti meg,
- a foglalkoztatást legalább 12 hónapig vállalja,
- vagy ennél rövidebb idejű foglalkoztatás esetén azt arányosan kevesebb támogatással vállalja.

7.2.5. Az egyenlő esélyű hozzáférés

Az egyenlő esélyű hozzáférésnek az élet valamennyi területén érvényesülnie kell, így a szolgáltatás egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha igénybevétele - az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal, mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető, az épület egyenlő eséllyel hozzáférhető, ha mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók, az információ egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha az mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára

kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető, az ahhoz való hozzájárulás pedig az igénybe vevő számára akadálymentes.

Az Mmtv. 23. §-a szerint minden 25 főnél több munkavállalót foglalkoztató munkaadó legalább 5 %-ban (kötelező foglalkoztatási szint, kvóta) tartozik megváltozott munkaképességű munkavállalót foglalkoztatni, ennek hiányában rehabilitációs hozzájárulást köteles fizetni a hiányzó létszámra tekintettel. Rehabilitációs hozzájárulás 2012. évi mértéke 964.500 Ft/fő/év.

Tájékoztató a közérdekű munkát felajánló foglalkoztatók részére:

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény az állami foglalkoztatási szervet jelöli ki a közérdekű munka végrehajtására. Az állami foglalkoztatási szervnek a közérdekű munka végrehajtása céljából nyilvántartást kell vezetnie a közérdekű munkára kijelölhető foglalkoztatókról, valamint a közérdekű munkára kötelezett elkövetőkről.

Közérdekű munkára kijelölhető foglalkoztató lehet:

o szociális szövetkezet (a helyi vagy azon túlmutató közösségi - így különösen - egészség megőrzési, szociális, nevelési, oktatási, kulturális, kulturális örökség megóvása, műemlékvédelmi, természet-, környezet- és állatvédelemi, gyermek- és ifjúságvédelemi, a munkaviszonyban és a polgári jogi jogviszony keretében megbízás alapján folytatott sporttevékenység kivételével sport, közrend és közlekedésbiztonsági, ár- és belvízvédelemi célú, közforgalom számára megnyitott út, híd, alagút fejlesztéséhez, fenntartásához és üzemeltetéséhez kapcsolódó szükségletek kielégítését szolgáló feladat ellátása esetén)

7.2.6. Munkahelyvédelmi támogatás

25 ÉV ALATTIAKNAK

Csökken a 25 év alatti munkavállalók foglalkoztatásának költsége. Az intézkedés következtében 25 év alatti fiatalok foglalkoztatása esetén bruttó 100 ezer forintig 14,5 százalékkal csökkennek a munkáltatói terhek. Ezzel a pályakezdő fiatalok számára elérhetőbbé válik a gyors elhelyezkedés.

55 ÉV FELETTIEKNEK

A Munkahelyvédelmi Akció keretén belül munkahelyvédelmi támogatásban részesülnek az 55 év feletti munkavállalók. Szintén bruttó 100 ezer forintig 14,5 százalékkal csökken az 55 év feletti munkavállalókat érintő munkáltatói adóteher.

MUNKANÉLKÜLIEKNEK

Hároméves munkahelyvédelmi támogatás keretén belül, tartósan munkanélküli foglalkoztatása esetén bruttó 100 ezer forintig az első két évben 28,5 százalékos, a harmadik évben 100 ezer forintig 14,5 százalékos adókedvezményben részesül minden munkaadó.

KISGYERMEKES ANYÁKNAK

Munkahelyvédelmi támogatást kapnak a kisgyermekes édesanyák is. Egy hároméves támogatási rendszer keretén belül bruttó 100 ezer forintig az első két évben 28,5 százalékos, a harmadik évben pedig 14,5 százalékos

munkahelyvédelmi támogatás jár a kisgyermekes édesanyákat foglalkoztató munkaadó számára.

KÉPZETTSÉGET NEM IGÉNYLŐ MUNKÁT VÉGZŐKNEK

A 25 és 55 év közötti képzetlen munkavállalók bruttó 100 ezer forintig szintén 14,5 százalékos munkahelyvédelmi támogatást élveznek.

MIKROVÁLLALKOZÁSOKNAK

Több százezer kisadózó számára nyújt munkahelyvédelmi támogatást a Munkahelyvédelmi Akció. Ennek keretében a 6 millió forint alatti árbevételű kisadózók új, tételes adózást választhatnak. Főállású kisadózónál havi 50 ezer forint befizetésével, mellékállású kisadózó esetén pedig havi 25 ezer forint befizetése mellett a kisadózók kiválthatják a társasági adót, a személyi jövedelemadót, illetve a szociális hozzájárulási adót és a különböző járulékokat. Ezzel az intézkedéssel a kisadózók költségei több mint 25 százalékkal csökkennek.

A 25 FŐ ALATTI KISVÁLLALKOZÁSOKNAK

Egyszerűsített adó a kisvállalkozásoknak. Ennek keretében csökken a kisvállalatok adója és egyszerűbbé válik az adózás. A kisvállalkozások új, 16 százalékos adókulcsa kiváltja a vállalkozás profitját terhelő adókat és a bérek után fizetendő közterheket: a társasági adót, a szakképzési hozzájárulást, az osztalék után fizetendő egészségügyi hozzájárulást és a szociális hozzájárulási adót.

ÉVI 500.000 EURÓ BEVÉTEL ALATTI VÁLLALKOZÁSOKNAK

Bevezetésre kerül az úgynevezett pénzforgalmi szemléletű általános forgalmi adózás. Ez azt jelenti, hogy az évi 500.000 eurónál kisebb

árbevételű cégek áfa fizetési kötelezettsége csak akkor keletkezik, amikor az ellenértéket a vevőtől megkapta, vagyis nem kell a forgalmi adót „megelőlegezni” az államnak.

7.3. A lomizó társadalmi csoportok foglalkoztatásának és tevékenységük legalizálásának a lehetőségei a devecseri példa alapján

A devecseri példa jól mutatja, hogy a lomtalanítással kapcsolatos összetett problémákat is meg lehet oldani olyan megközelítéssel, mely az összes érintett fél szempontjait integrálja. A helyi lakosság, a helyi vezetés, a külföldi hatóságok, a használt cikket vásárlók és maguk a lomizók különböző szempontokból látják a kérdést, különbözik az ügyben játszott szerepük, más és más érdekek mozgatják őket. Ha ezen különböző csoportokat egyszerűen „egymásnak eresztjük”, abból konfliktusok, nyertes-vesztes játszmák alakulnak ki, ahol az a résztvevők célja, hogy a saját szempontjaikat érvényesítsék a többi szereplő ellenében – míg ha azt tűzzük ki célul, hogy minden érintett érdekeinek, szempontjainak figyelembe vételével történjenek az átalakulások, akkor meg lehet találni azokat a megoldásokat, ahol mindenki nyer.

Devecser példája sok tekintetben különbözik is attól a feladattól, ami egy Újrahasználati Központ kialakítását jelenti. Egyrészt ott a lomok származási helye különböző (és döntően külföldi területeket jelent) csupán az eladásuk helyszíne azonos, másrészt nem fedi le a Reuse teljes vertikumát, mely képességfejlesztést, a szociális gazdaság erősítését, munkaerő-piaci reintegrációt, szemléletformálást és további elemeket tartalmaz. Az újrahasználat rendszere komplex jelenség, melyben a környezeti fenntarthatósági szempontok, az üzleti, jogi, szociális megközelítés, a közösségi és társadalmi fenntarthatósági szempontok egyaránt jelen vannak.

Egy magyarországi település, vagy kistérség újrahasználati rendszerének kialakításánál lokálisan kell gondolkodni, a helyi problémákra helyi megoldásokat kell találni a lakosság összes csoportjának előnyére. Akkor járunk el felelősen, ha nem esünk abba a hibába, mint sok elhibázott fejlesztési folyamat, ahol azáltal sikerült javítani a mutatókat, hogy a problémát „exportálták”: a problémás embereket (cigányokat, hajléktalanokat, vagy más társadalmilag kirekesztett csoportokat) kiköltöztették, áttelepítették, vagy egyszerűen ellehetetlenítették az adott területen – kerületben, településen. Nem oldódik meg a probléma attól, hogy kikerül a látóterünkől, pusztán a felelősséget toljuk el magunktól.

Az elhivatott helyi döntéshozók és szociális szakemberek számára az az igazi cél és egyben az igazi kihívás, hogy fogást találjanak a problémán és a megoldás felé mozdítsák a helyzetet.

Alapelvként le kell szögeznünk: a jelenlegi lomtalanításban résztvevő, abból – kizárólagosan, vagy egyéb tevékenységek mellett – egzisztenciát teremtő embereket (az úgynevezett „lomisokat”, vagy „lomizókat”) nem problémás csoportként, elhárítandó veszélyként kell kezelni, hanem partnerként, olyan kihagyhatatlan szereplőként, akiknek tudása, munkaereje, kreativitása, sokrétű tapasztalatai elengedhetetlenek egy sikeres és hosszú távon is fenntartható rendszer működtetésében. Arról nem is beszélve, hogy mekkora gazdasági haszna van annak, ha ők stabil, hivatalos munkahelyen dolgozhatnak: egyrészt erősebb szociális biztonságba kerülhetnek, másrészt adófizetőként hozzájárulnak a közterhek viseléséhez.

7.3.1. Kik is a „lomizók”?

Ha valahol lomtalanítást hirdetnek és megjelennek az utcákon a lomok kupacai, ezzel együtt megnő a sürgés-forgás, megjelennek a kupacok körül tevékenykedő emberek. A helyi lakosság döntően a lomoktól való megszabadulásban érdekelt, de akadnak köztük olyanok is, akik keresgélnek is a lomok közt valamilyen jó fogás reményében.

A kifejezetten a lomtalanítás miatt a településre/kerületbe érkezők kisebbik része „kincsvadász”: régiségkereskedő, gyűjtő, valamilyen tárgy-típus iránt érdeklődő személy, aki egy-egy jobb fogás reményében járja az utcákat; a többség az, akit „lomizóknak”, „lomisoknak” hív a köznyelv: a lomtalanításokból (részben, vagy főfoglalkozásként) egzisztenciát teremtő, sokszor csoportosan dolgozó, lomtalanításra specializált emberek, jellemzően szociálisan hátrányos helyzetben. Magas köztük a romák aránya, jellemző a munkanélküliség, az alacsony képzettség és az alacsony érdekérvényesítési képesség. Természetesen nem jelentenek homogén csoportot, van köztük városi és vidéki lakosok, vannak, akik egyedül, párban, vagy kiscsoportban viszonylag önállóan dolgoznak és vannak nagyobb csapatok, összetettebb struktúrával, belső munkamegosztással. Van, aki mindenfélét gyűjt és van, aki valamilyen anyagra, vagy tárgy típusra áll rá és azt gyűjti, ismerve annak egyes fajtáit, az árak változását, a lehetséges értékesítési lehetőségeket.

Vannak, akik kifejezetten a lomtalanításokból és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységből élnek, a többség részmunkaidőben végzi ezt a tevékenységet. Jellemző a fekete-, vagy szürkegazdaság jelenléte, mely a szegény társadalmi rétegek tagjainak sokszor az egyetlen jövedelemszerzési esély. Jellemző példák: nem hivatalosan alkalmazott emberek, számla nélkül gazdát cserélt javak, engedély nélkül forgalmazott anyagok, stb.

Azok közül, akiknek egyébként van munkájuk, többen a lomtalanításhoz kapcsolódó területen (pl. vastelepen, használtcikk-kereskedelemben) dolgoznak egyébként, nekik van szakirányú jártasságuk a hulladékok kezelésében.. Természetesen a lomizók közt vannak teljesen szakképzetlenek is. A tapasztaltabbak nagyon jól meg tudják becsülni a tárgyak értékét, – hogy hány forintot lehet „kiszedni” belőlük – és azt, hogy milyen módszerekkel milyen érték teremthető egy-egy darabból.

Általában minél jobban szét tudják szerelni anyagaira a lomokat, annál több pénzt tudnak kapni értük: egy villanymotor például egyben vegyes fém hulladéknak számít, de szétszedve, mint vas, réz, alumínium jóval többet ér. Az, hogy ennek a ténynek tudatában vannak, nem jelenti azt, hogy rendelkeznek a szükséges ismeretekkel, szerszámokkal ahhoz, hogy szétbontsák a lomokat. Ha mégis szétszedik, nem szempont a szakszerű szétbontás, ahol az egyes alkatrészek még használhatók maradhatnak, illetve nem történik környezetszennyezés, hanem pusztán az értékesebb anyagok kibányászása a cél. Nem éri meg azért az 1-2 ezer forintért, – ami például egy mosógépben, vagy hűtőszekrényben lévő színes fém értéke – fél órával-órával többet dolgozni, csak azért, hogy épen maradjanak az alkatrészek, melyeknek egyébként sincs piaci értékük, mivel például a műszaki cikkek javítása egyre hanyatló ágazat, nincs nagy kereslet a jó állapotú használt alkatrészek iránt. Az újrahasználati rendszer fontos eleme kell hogy legyen a javító szolgáltatások megerősítése, vagy kiépítése.

A környezetvédelem szempontjait a kutatások szerint inkább a középosztály tagjai tartják fontosnak, akik nem a mindennapi megélhetés biztosításával vannak elfoglalva, hanem mivel ezt biztosítottnak látják, kinyílik a perspektívájuk olyan távlatibb szempontok iránt, amilyen életformájuk hosszabb távú fenntarthatóságának kérdése. Az „underclass” rétegek időszemlélete és problémáik természete egész más, sokkal inkább

az aktuális, a megélhetést veszélyeztető helyzetek megoldása van a fókuszban, a megoldások, stratégiák megválasztásánál nem játszik szerepet ezek hosszú távú hatása a természetre, a helyi közösség és gazdaság állapotára, globális kérdésekre.

A lomizók szubkultúrájának belső hierarchiában elfoglalt pozíció is különböző élethelyzetet jelent, más-más lehetőségeket teremt az egyes emberek számára, attól függően, hogy milyen tudással, eszközökkel, járművekkel rendelkezik a lomizó, hogy mit gyűjt, milyen mennyiséget képes mozgatni, milyen kapcsolatokkal rendelkezik a „lomis társadalmon” belül, vagy kívül. A nagyobb csoportok, vállalkozások több embert is foglalkoztatnak, nagyobb területeket tartanak ellenőrzésük alatt. Ezen „elit” ellentétét a ranglétra alját a lomok őrzői képviselik, akik sokszor napokig őrzik a lomokat a szabad ég alatt, élő birtok-jelzésként egy nagyobb formátumú vállalkozó számára, aki van, hogy mikrobuszal szállítja őket a lomtalanításokra. Ők számítanak az egyik legkiszolgáltatottabb csoportnak.

A lomizók az újrahasználat témájához nemcsak úgy kapcsolódnak, mint akik jelenleg ezen a területen mozognak, jövedelmet szereznek, hanem mint a reuse központok boltjainak, és más konstrukcióban működő adományboltok potenciális vásárlóközönsége, ezenkívül munkavállalók, akár a képzésekben, képessé tételben részt vevő oktatók válhatnak belőlük. Egyaránt lehet köztük olyan személy, aki az újrahasználatához kapcsolódó munkahelyteremtés és egyéb társadalmi reintegrációs projektek célcsoportjába tartozik és olyan, aki megvalósítóként, partnerként kapcsolódik a reuse rendszerek létrehozásához, működtetéséhez.

7.3.2. A jelenlegi lomtalanítási rendszer problémái

A lomtalanítás mostani rendszerének működése több problémát is felvet. Fontos hangsúlyozni azonban, hogy ezek a problémák a **rendszer** problémái és nem a lomizók által okozott problémák. A jelenlegi előírások, lehetőségek, struktúra által megszabott folyamat leglátványosabb aktusa maga a köztéri lomtalanítás, ahol maguk a lomtalanítók végzik a – sok szempontból problémás – tevékenységet, viszont az ő munkamódszereik, stratégiáik abban a mozgástérben fejlődtek ki és azon alapulnak, melyet a jelenlegi keretfeltételek megszabnak. Ők tehát a pusztán a „megjelenítői” – és, tegyük hozzá, sok esetben szenvedő alanyai – egy problémás rendszernek és nem az okozói. Ők azok, akik jelenleg az újrahasználathoz legközelebb álló tevékenységek egyikét végzik, megtalálva az utakat, lehetőségeket, melyeket a mostani rendszer meghagy. (Ez akkor is érvényes kijelentés, ha más szempontból éppen az újrahasználat bizonyos lehetőségeit teszi lehetetlenné ez a jelenlegi tevékenység.)

Az utóbbi évekre a lomtalanítások jellege és ennek következtében forgatókönyve is megváltozott. Az egyre kiélezettebb verseny hatására egyre inkább elvesztette eredeti stílusát, mely arról szólt, hogy ami az utcára kerül, az közkinccs, meg lehet menteni belőle, amit valaki értékesnek tart.

Az idők során ez átalakult egy terület alapú kizorítós játékká, ahol át sem válogatott lom-kupacokra úgy egyben fejezik ki a tulajdonjogukat az emberek, majd az abban a továbbiakban mások által talált tárgyakért pénzt kérnek. Mára ez odáig fokozódott, hogy néhány helyen még mielőtt valóban elkezdné a lomtalanítás a tárgyak kihelyezésével, a területeket már beosztják egymásközt a területfoglalók, így előre kifejezve a tulajdoni igényüket a lomokra.

A problémák megoldásának irányai

A problémák megoldása bizonyos működésmódok, eljárások, folyamatok, stratégiák, gazdasági viselkedésmódok, szemléletmódok, attitűdök megváltoztatása által képzelhető el, nem a jelenleg ezeket alkalmazó emberek „lecserélésével” olyanokra, akik az elvárt módon kezelik ezeket a kérdéseket. Nem társadalmi csoportok, foglalkozási formák ellen kell fellépni, hanem eljárásokat, munkamódszereket, folyamatokat kell megváltoztatni, lecserélni, mivel a cél nem a lomziók üldözése, ellehetetlenítése, hanem a lomtalanítás rendszerének átalakítása, jobbá tétele.

Igényt kell teremteni, érdekeltté és képessé kell tenni az ebben a témában tevékenykedő embereket a változtatásra, olyan lehetőségeket kell teremteni számukra az új rendszerben, melyben biztonságban érzik magukat és mindennapjaik során megtapasztalják a rendszer előnyeit.

Ennek módja a jól átgondolt képzési és foglalkoztatási elemek koherens rendszere, mely nemcsak ellátja a központok munkaerő-igényét, hanem munkahelyeket is teremt, reaktivál és becsatornáz a folyamatba rengeteg ismeretet és tapasztalatot, a lomizók részéről.

7.3.3. Miért kell feltétlenül bevonni a folyamatba a lomizókat?

Társadalmi felelősségtudat: A versenyre épülő gazdasági rendszer struktúrájában, működésében hordozza azt a szereposztást, hogy vannak nyertesek és vesztesek. Tehát a „vesztesek” jelenléte magából a rendszerből fakad, nem az ő személyes preferenciájuk, vagy egyéni alkalmatlanságuk eredménye. Nem arról van szó, hogy egyforma eséllyel indulnak az emberek a mindenki számára elérhető javakért folytatott

küzdelemben, de néhányan nem képesek vagy nem hajlandók tenni azért, hogy megszerezzék azokat, hanem úgy vannak kialakítva a viszonyok, hogy ez a felállás elkerülhetetlen. Ez igaz a stabilizálódott viszonyok esetében és igaz a változások, átalakulások idején. Egy új rendszer kialakításánál tehát akkor járunk el felelősséggel, ha ezt figyelembe vesszük mind a rendszer megtervezésénél, mind a rendszerre való átállás folyamatának kidolgozásánál. A lomtalanítás jelenlegi, változásra megérett rendszeréből – részben vagy „főfoglalkozásként” – megélők talpa alól könnyen kiránthatjuk a talajt, ha nem vesszük tekintetbe az ő érdekeiket, ha nem vonjuk be őket a folyamatba.

Gazdasági szempontok:

- Ha bedől annak a vállalkozása, akinek a tevékenysége a régi rendszeren alapult, az hátráltatja a helyi gazdaság fejlődését és nagyban csökkenti a reuse népszerűségét, társadalmi elfogadottságát. Ha ezzel szemben egy ilyen vállalkozás partnerként tud bekapcsolódni a folyamatba, megkapva a számára szükséges kapacitás-bővítést, megerősödhet a folyamat során, így további munkahelyek jöhetnek létre.
- Olcsóbbak lehetnek a képzések, ha szaktudásra épülő közösségépítés is elemét képezi a képességfejlesztésnek. A szervezett keretek között zajló tudásmegosztás azon túl, hogy csökkenti a „kívülről” megvásárlandó tudást, rengeteg olyan gyakorlati ismeretet, kreativitást, újítást is felszínre hozhat, amely nem közismert, ezzel gazdagítva egy-egy szakma fegyvertárát. (A magyarok nemzetközileg is a kreativitásukról ismertek.)
- A képzések gazdaságossá tételéhez kapcsolódik – nemcsak témájában, de a folyamatok során is – a szükséges munkaerő kiválasztásának költséghatékonyabbá tétele. Az, hogy a

toborzás, kiválasztás, jelöltek ismereteinek felmérése, betanításuk nem „nulláról” történik, hanem egységben kezeljük a képzés/képességfelmérés területével, akkor rengeteg erőforrás- és költségráfordítást megtakaríthatunk. A lomtalanítással, hulladék-kezeléssel, újrahasznosítással kapcsolatban sok lehetőség nyílik a szabályok áthágására, a jövedelmek eltüntetésére. A gazdaság kifehérítésének egyik oldala, hogy a törvényalkotók igyekeznek ezeket a lehetőségeket felülről megszüntetni, de a feketemunka és a feketegazdaság számos egyéb eleme át- meg átszövi ezt a területet. A gazdaság kifehérítésének egy másik oldala a szociális ellátórendszer tehermentesítése a lomizóktól. Aki biztos munkahelyhez jut, annak kiszámíthatóbbá, biztonságosabbá válik az élete, jobban tud tervezni, megnőnek az esélyei, hogy kilábaljon a szegénységből.

Közösségi szempontok: Ha fejlesztési szándékkal beavatkozunk egy település életébe, fontos, hogy ne ártsunk, azaz miközben valamilyen aspektusból javítunk a helyzeten, máshol ne erodáljunk, vagy romboljunk le meglévő, működő rendszereket, kialakult megoldásokat a megélhetés, vagy a közösségek és állampolgárok egyéb igényeinek kiszolgálása terén.

PR, marketing, társadalmasítási szempontok: érdeemes a lakosság tagjai közt, helyi közösségekben az ellenérdekelt csoportok kialakulását megelőzni, ami kiélezett versenyt, konfliktusokat okozhat, nehezítheti a reuse központok helyzetét, fejlődését.

Akkor tekinthető sikeresnek az új rendszer, ha az érintettek – lakosság, önkormányzat, helyi hulladékgazdálkodó, lakossági hulladék újrahasznosítók – egyaránt érzik az előnyöket. A nyertes-vesztes szituációk helyett olyan helyzeteket érdemes teremteni, ahol az összes érintett szereplő nyertese a változásnak. Az újrahasználati rendszer egy

integrált megközelítés eredménye, nagyon különböző felek összehangolt tevékenységének eredményeképp jöhet létre és működhet hosszú távon.

7.3.3.1. Hogyan vonjuk be a lomizókat

1. Információterjesztés, hírverés, a célcsoport megszólítása

A lomtalanítás rendszerének átalakításáról széleskörűen tájékoztatni kell a lakosságot, hiszen évtizedek alatt megszokott működésmód változik meg, új lehetőségek lépnek a megszűnők helyébe. Külön hangsúlyt kell fektetni ebben a kommunikációban a lomizók megszólítására, bevonására.

A direkt kommunikáció, hírverés terepének megválasztásánál a célcsoport által látogatott helyszíneket kell megtalálni és kihasználni. Ilyenek lehetnek a fémhulladék-telepek, hasznáلتcikk kereskedők, fuvarosok, hulladékkezelő cégek, stb. **Érdemes az újrahasználatra való átállás előtti utolsó lomtalanítások során szórólapokkal, plakátokkal tájékoztatni a lomizókat az egyes helyszíneken.**

Az indirekt kommunikáció során tudatosan kell alkalmazni a suttagó marketinget, beazonosítva a kulcsszereplőket, véleményvezéereket, bevonva őket az információk terjesztésébe.

2. A célcsoport motiválásának szempontjai

a) *pénz*: az anyagi eszközök egyértelmű motivációs erőt jelentenek. Ha magasabb keresethez juthatnak az emberek az új rendszerben, könnyen belátják, hogy megéri részt venni benne.

b) *biztonság*: a világos feltételek közt működő foglalkoztatás, a stabil munkahelyek kiszámíthatóbb, biztonságosabb körülményeket nyújtanak, így még azonos mértékű jövedelem esetén is vonzóbb lehet az új rendszer

c) *megbecsülés, hasznosság élménye*: a célcsoport ismereteinek komolyan vételével és alkalmazásával, a munkaerejük értékének megbecsülésével olyan üzeneteket közvetítünk számukra, hogy hasznos tagjai a társadalomnak, szükség van rájuk.

3. A célcsoporttal való együttműködés szempontjai

A lomizók különböző csoportjait különbözőképpen kell kezelni, fontos, hogy ne homogén „masszaként” tekintsünk rájuk. Iskolázottságuktól, szociokulturális háttérüktől függően különböző preferenciákkal, értékrenddel rendelkeznek, erre figyelmet kell fektetni az együttműködések során.

Ne csak az „elit” jusson lehetőségekhez, ne essünk abba a hibába, mint sok fejlesztési célú beavatkozás, amely „lefölözi” a célcsoport potensebb, aktívabb, relatíve jobb helyzetben lévő rétegét, kihagyva a folyamatból a problémásabb, nehezebben megszólítható és bevonható csoportokat, akik viszont sokkal súlyosabb problémákkal küzdenek, nagyobb szükségük lenne a segítségre.

A vállalkozókat, a lomokkal nagyobb tételben foglalkozókat partnerként, üzletfélként, vagy vállalkozásfejlesztés alanyaként érdemes bevonni, ha nyitottak az együttműködésre.

7.4. Az újrahasznosítási rendszerre való átállás folyamata, mit kell szem előtt tartani?

Alapos vizsgálat kell legyen az első lépés, hogy tisztába kerüljünk a helyi adottságokkal, igényekkel, lehetőségekkel. Ennek mindenképp ki kell

térnie az érintett közösségek vizsgálatára, a társadalmi mutatók figyelembe vételével kell kidolgozni a helyi újrahasználati modellt.

Ha az egész országban megszűnik a lomtalanítás, minden településen elérhetővé válik a reuse rendszere és helyi központok létesülnek, ahol az eddig lomozásból (is) élő emberek munkalehetőséghez jutnak, akkor a társadalmi igazságosság szempontjából sikeresnek tekinthető a rendszer és az átalakulás folyamata. Ha nem egyszerre, egy időben történik az átállás (ami nagyon valószínű, hiszen néhány településen már megjelentek újrahasználatra épülő megoldások, vagy a rendszer egyes elemei, a legtöbb településen semmilyen lépés nem történt ez ügyben), akkor a folyamat során több olyan helyzet is előállhat, amikor ellehetetlenül bizonyos csoportok élete.

Eddig a lomtalanításokra távoli településekről is érkeztek lomizók, tehát jelenleg nem kizárólag az adott település lakosságán belül zajlik a lomok áramlása, nemcsak a helyiek az érintett szereplők. Ha megszűnik valahol a köztéri lomtalanítás és az ebből származó jövedelemforrás, viszont cserébe munkahelyek jönnek létre az adott településen, az csak részben jelenthet megoldást, nevezetesen a helyi lakosság lomtalanításban érdekelt csoportjainak. A lomtalanításra távolról érkezők számára ez veszteséget jelent, hiszen megszűnik egy addigi lomtalanítási helyszín, viszont, mivel nem helyi lakosok, nem kerülhetnek a reuse centrum alkalmazásába. Számukra akkor válik elérhetővé az új rendszer, ha a saját településükön is létesülnek munkahelyek a reuse rendszer kapcsán. Ha nem egyszerre, hanem fokozatosan, évek alatt kerül bevezetésre az új rendszer, településenként változó időszakban, akkor ez komoly hátrányt jelenthet ott, ahol később kerül sorra az új rendszerre történő átállás. A régi lomizás rendszere már nem működik, hiszen a lomtalanítási célterületek száma csökken, ahogy sorra állnak át a települések az újrahasználatra, viszont az új rendszer az új munkahelyekkel esetleg még nem elérhető.

Erre mindenképp megoldást kell találni a megvalósítás során, ilyen szempontból az lenne az ideális, ha egyszerre történne meg az egész országban az átalakulás. Ha nem így fog történni, minden helyi Reuse Center kialakításánál kompenzációs megoldásokat kell kidolgozni azok számára, akiknek kiesést jelentene az átállás.

7.5. Javaslatok a képzés, foglalkoztatás jellegére, struktúráira

Minél nagyobb mértékben be kell vonni a lomizókat, kellően rugalmasra hagyni a tudás megszerzésének kereteit ahhoz, hogy ők is elláthassanak képzői szerepeket. A közösségi tanulás alkalmat teremt arra, hogy az emberek papírokkal, végzettségekkel nem igazolható tudásai, képességei felszínre kerüljenek és megoszthatók legyenek. Természetesen ezek mellett a hivatalos végzettségek megszerzésének útjait is meg kell teremteni (okj-s képzések, érettségi megszerzése, stb.), betartva minden előírást, teljesítve minden követelményt, mely az ilyen irányú képzéseket, vizsgákat érinti.

A dolog egymás mellett, akár egymást kiegészítve működhet. Fontos, hogy ne pazaroljunk erőforrásokat fölösleges képzésekre, ahol „iskolaszagú” oktatásban elméleti szakemberek oktatnak olyan tanulókat, akik egyébként évek óta űzik az adott szakmát és ugyan nem tudják ezt papírokkal igazolni, de ismereteik messze meghaladják a képzés tartalmát. (Konkrét példa, igaz külföldi: pásztorok számára tették kötelezővé a képesítés megszerzését. Két hetes bentlakásos tréning keretében „tanulták” a szakmát az igazi hegyi emberek egy luxus-szállodában, akik egyébként egész életükben a juhokkal élnek.)

A takarékoságon kívül az is fontos szempont, hogy ezek nem csak, hogy fölösleges képzések lehetnek, hanem kifejezetten ártalmas hatást

fejthetnek ki a résztvevők motivációjára, a program általános megítélésére.

Érdemes érdekeltté tenni az embereket egymás bevonására, sőt, önszerveződő csoportok alakítására az oktatás, munkavállalás területén.

7.6. Ötlet-vázlat „lomizó-barát” képzési-foglalkoztatási modellre

A vizsgák, számadás a tudásról olyan jellegű lehetne, mint a cserkész-próbák, vagy a harcművészetekben az öv-vizsgák: az egyes ismereti területekről, gyakorlati fogásokról időnként tartott megmérettetések közt a résztvevőkre van bízva, hogy hogyan szerzik meg a tudást – egymástól, vagy a szervezett képzéseken. A képzés így nem lenne kötelező, az a lehetőség is nyitva állna, hogy valaki már meglévő tudására alapozva vizsgázik. A vizsgák sem kellene, hogy kötelezőek legyenek, hanem tudás-bizonyítási lehetőségekként működhetnek, ha valaki szeretne fejlődni, vagy jobban fizető pozícióba kerülni.

Az eleve meglévő, de papírral nem bizonyítható tudás így felmérhető, igazolható, „hivatalosítható” lenne, ezen kívül az igényekre lehet szabni az oktatást, olyan tudásokat behívva, melyek nincsenek jelen a közösségben.

Például egyedi tanúsítványok (pl. kártyák) kiadásával a személy önértékelése nő, környezetében dicsekedhet vele (másokat is motivál a bekapcsolódásra), a megbecsülés növeli a motivációt a további együttműködésre.

Ha az egyes munkák, állások betöltését ilyen próbák elvégzéséhez kötjük (pl. TV szétszerelés min 3-as fokozat, hegesztés 2-es és ...) kompatibilis lesz a képzés és a munkavállalás, egyúttal nagyon rugalmassá tehető a rendszer.

Az oktatási módszerek újszerűek, tanuló-központúak legyenek: tapasztalati tanulás, közösségi tanulás, learning by doing, tudásmegosztás. Az egész rendszer fenntarthatóságát segíti, ha nem azt várjuk el, hogy „ők jöjjenek oda”, ahol mi vagyunk (világszemléletben, értékrendben, kommunikációban), hanem a képzés közelít az ő világukhoz.

8. Az újrahasználati központok 10 éves előretékinése...

Jelenleg a franchise rendszer jogi szabályozása kidolgozott ezért, ennek a példáján mutatjuk be a hálózattá válás folyamatát.

→ A franchise rendszer legfontosabb jellemzői:

- azonos név és egységes megjelenés (védjegy)
- azonos termék vagy szolgáltatás
- azonos minőség
- azonos értékesítési stratégiák, módszertan, stb.
- egységes image
- azonos vállalati politika, azonos menedzsment elvek
- azonos személyzeti politika
- azonos jogi és pénzügyi struktúra, egységes könyvelési módszerek
- azonos szerződés

→ Előnyök a franchise átadója számára:

- gyors országos terjeszkedési lehetőség,
- a hálózat építéséhez nem saját, hanem az átvevők tőkéjét használja,
- adott településen történő terjeszkedést, franchise egység keresését az ottani viszonyokat ismerő, általában helyi franchise átvevő végzi el,
- franchise díjakból, valamint jutalékból szerzett jövedelem,
- a rendszer reklámozásának költségei megoszthatók a franchise átvevőkkel,
- helyi vállalkozás terhe, annak fenntartása és irányítása az átvevő, feladata, aki erősebben motivált a sikeres üzletmenetben, mint egy alkalmazott.

→ Előnyök a franchise átvevője számára:

- kipróbált rendszerhez való tartozás, nagyobb esély a sikerességre,

- minőségi termékek, szolgáltatások, levédett márkák és know-how használati joga,
- kulcsra kész vállalkozás,
- sokkal nagyobb országos ismertsége a márkának vagy a hálózatnak, ezáltal nagyobb a remélt haszon
- központi marketing
- tanácsadás, képzés, támogatás a franchise átadó részéről, akinek ugyanúgy érdeke, hogy az átvevő sikeres legyen
- elosztáskor olcsóbb beszerzési árak.

A szerződésnek tükröznie kell a franchise hálózat tagjainak érdekeit annak érdekében, hogy az biztosítsa a Franchise Rendszergazda ipari jogi és szerzői jogi védelmét, valamint fenntartsa a közös identitást és a franchise hálózat jó hírét. Minden, a franchise kapcsolattal összefüggő megállapodásnak és minden szerződéses megoldásnak, írásban kell megjelennie azon ország megfelelő fordítóval lefordított hivatalos nyelvén, amelyben a Egyéni Franchise Vállalkozó alapítása történik, továbbá az aláírt szerződéseket azonnal át kell adni az Egyéni Franchise Vállalkozónak.

8.1. Ernyőszerkezet és franchise, mint a kapcsoltság és kölcsönös függőség formalizáló eszköze

A nonprofit szektorban jelentős azoknak a szervezeteknek a száma, amelyek **valamilyen társadalmi igényre válaszul** jönnek létre és részben állami költségvetési, részben önkormányzati forrásokból, részben pedig adományokból biztosítják ezen igények kielégítését. A szektor fejlődésével a szervezetek már önmaguk is érzékelték, hogy **a felvállalt, vagy a működéshez fontos speciális feladatokat sokszor önmaguk nem tudják akár mennyiségben, akár minőségében kellőképpen ellátni,**

ennek következtében további partnerek bevonását igényli feladataik ellátása.

Az intelligens lomtalanítás rendszerű Újrahasználati Központok ernyőszervezetének (mint több szervezet közösen létrehozott szövetsége) **megvalósításához elengedhetetlen a versenyszellem felfüggesztése és inkább az együttműködésen alapuló, kölcsönös függőséget felismerő megoldások kapcsoltsága szükséges.**

→ *Az ernyőszervezet létrehozásának indokai:*

- a civil szervezetek állásfoglalásai nagyobb súlyt kapnak;
- összeadódnak a humán és egyéb erőforrások;
- a szervezetek érdekelté válnak az együttműködési formák működtetésében;
- közös erővel biztosítható azon feladatok és problémák pártpolitikamentes megoldása, melyet az önkormányzat nem képes kellő hatékonysággal ellátni;
- az önkormányzat és civil szféra között hatékonyabb és eredményesebb kommunikáció jöhet létre;
- közvetlen érdekképviselő az ágazati és területi szervezetekben, intézményekben;
- az ágazati és területi összefogás erősítése.

→ *A civil együttműködések nehézségei:*

- a szervezetek közötti hiányos összhang, korlátozza a széles együttműködés megvalósulását;
- a civil szervezetek inkább riválisnak tekintik egymást a támogatási források megszerzése iránti küzdelemben;

- a szervezetek a közös érdekérvényesítés lehetőségeit háttérbe helyezik az adott szervezeti érdekekkel szemben;
- a szervezetekben a szakmai és szervezeti professzionalizmus hiánya gátolja az együttműködés kialakulását;
- az egyéni lobby eredményességébe vetett túlzott hit;
- a szervezetek együttműködését irányító karizmatikus egyéniségek hiánya.

Az ernyőszervezetek elsősorban az azokat létrehozó civil szervezeteket szolgálják ki. A szervezet elsődleges célja a civil szervezetek közötti szervezettség kiépítése, a közös feladatellátásból és közös szolgáltatásokból származó pénzügyi lehetőségek kiaknázása, és a forrásszerzés ösztönzése.

→ *Az ernyőszervezetek tevékenységeiktől függetlenül a következő szerepeket látják el:*

- összefogó erőként definiálják önmagukat az egyes szakmacsoportokon belül, illetve regionális, vagy országos szinten;
- „érdekartikuláló”, érdekképviselő, nyomásgyakorló csoportként lépnek fel a döntéshozói, érdekegyeztető fórumokon;
- a társadalmi és civil kontroll intézményeként végzik tevékenységüket;
- szakmai-módszertani szolgáltatásokat (információ, tanácsadás, képzés, forrásszervezés, stb. biztosítása) végeznek tagszervezeteik számára, illetve lehetőségeiktől függően „piaci szereplőként” is értékesítik szabad kapacitásaikat;
- a szektor fejlődésének, fejlesztésének elkötelezett harcosai, készek és képesek, a hazai és nemzetközi kapcsolataikat ennek szolgálatába állítani.

→ *Ezen felül, az Újrahasználati Központok ernyőszervezete az alábbi feladatok ellátását vállalhatja:*

- árendeményeket ér el egyes termékeknél és szolgáltatásoknál;
- továbbképzéseket szervez;
- kiadványokat publikál;
- technikai segítséget nyújt;
- ellátja a nonprofit szervezetek jogi és adminisztratív képviselőit;
- tájékoztatja a lakosságot a nonprofit szervezetek fontosságáról;
- lehetőséget biztosít a nonprofit szervezeteknek a közös ügyek megtárgyalására és állásfoglalások elkészítésére;
- párbeszédet ösztönöz a nonprofit szektoron belüli és azon kívüli szervezetek között.

Az ernyőszervezet jogformalizáló eszközeként tekinthetjük a tevékenységkifejtő szerződések csoportját. Ide azok a szerződések tartoznak, amelyek esetében a szolgáltatás egészében vagy meghatározó részében egy tevőleges magatartásból, a kötelezett részéről a jogosult érdekében kifejtett tevékenységből áll.

Különösen szoros együttműködés szükséges akkor, ha egy országos lefedettségű újrahasználati hálózatról beszélünk, hiszen ugyanazon a tevékenységi körben több szervezet tevékenykedik, mert az eredmény létrehozása többféle speciális szaktudást igényel és ezeket a munkákat egy szervezet nem képes elvégezni. Annak érdekében, hogy az ernyőszervezet koordinálásával együttműködő egyes szervezetek ne akadályozzák egymást a munkavégzésben, és ne okozzanak többletköltséget, a munkát precízen össze kell hangolni. **Az összehangolási kötelezettség - azaz a kölcsönös függőségi kapcsolat - egyaránt vonatkozik a koordináló szervezetre és a hálózat egyes szervezeteire.**

A szerződéses együttműködésnek másik – és a hazai jogban jobban szabályozott - lehetséges eszköze a franchise szerződés. A franchise szerződés félreérthetőség nélkül rögzíti a szerződő felek megfelelő kötelezettségeit és felelősségét, továbbá az összes e kapcsolatból származó anyagi feltételt.

→ A szerződésben rögzíteni szükséges minimális feltételek az alábbiak:

- a Franchise Rendszergazdának biztosított jogok,
- az Egyéni Franchise Vállalkozónak biztosított jogok,
- az áruk és/vagy szolgáltatások, amelyeket az Egyéni Franchise Vállalkozó számára adnak,
- a Franchise Rendszergazda kötelezettségei,
- az Egyéni Franchise Vállalkozó kötelezettségei,
- a szerződés időtartama, amelynek elegendően hosszúnak kell lennie ahhoz, hogy lehetővé tegye az Egyéni Franchise Vállalkozónak a kezdeti franchise beruházások megtérülését,
- a szerződés bármilyen megújítására irányuló elveket,
- azokat a feltételeket, amelyek alapján az Egyéni Franchise Vállalkozó eladhatja vagy átruházhatja a franchise-bolt üzletet, illetve a Franchise Rendszergazdának azokat a lehetséges előjogait, amelyek ezzel összefüggenek,
- az előnyöket, amelyek az Egyéni Franchise Vállalkozónál jelentkeznek abból, hogy használja a Franchise-t,
- Rendszergazda megkülönböztető jelzéseit, üzleti nevét, védjegyét, szolgáltatási jelzéseit, üzlethelyiségeinek arculatát, az emblémát, vagy más megkülönböztethető azonosítókat,
- a Franchise Rendszergazda jogait ahhoz, hogy a franchise rendszerhez új vagy változott módszereket adaptáljon,
- feltételeket a szerződés felmondására,

- feltételeket a szerződés felmondását követő eljárásokra bármely ingó vagy ingatlan tulajdont ideértve, ami a Franchise Rendszergazdához vagy más tulajdonoshoz tartozik.

A TEP nemzetközi jövőképe

A technológiai Előrettekintési Program Irányító Testülete három jövőképet dolgozott ki, amint azt a táblázatban szereplő mátrix mutatja.

Magyarország jövőképmátrixa (Forrás: TEP IT jelentés... 14)

	Aktív stratégia	Nincs stratégia
Nincsenek alapvető változások a világgazdaságban és a nemzetközi szervezetek működésében, az általános értékrendben	A partnerenként együttműködő ország Magyarország aktív, kölcsönös előnyökön alapuló és magas tudásintenzitású fejlődési pályát kirajzoló stratégiát követve szervesen és szorosan integrálódik a világgazdaságba	A sodródó ország önálló stratégia nélküli, alacsony de legfeljebb közepes tudásintenzitású rosszul fizetett tevékenységeket végezve integrálódik a világgazdaságba
Alapvető változások a világgazdaságban, a vállalatok és a nemzetközi szervezetek működésében, az általános értékrendben	Az alternatívan fejlődő ország Magyarország egy új, „zöld” világba integrálódik aktív stratégiával, magas tudásintenzitású fejlődési pályán	x

→ A partnerként együttműködő ország:

Ebben a jövőképben Magyarország a kölcsönös előnyök alapján, határozott stratégiával, partnerként, magas tudásintenzitású fejlődési pályán integrálódik a nemzetközi gazdaságba és globális társadalomba, szem előtt tartva a lakosság életminőségét. Az ehhez vezető út alappillérei: a tudástermelés és -alkalmazás kiemelt támogatása, az egészség megőrzése, a természeti környezettel szembeni felelősségvállalás, a társadalmi kohézió és szolidaritás erősítése. Mindebben hangsúlyos szerepe van a tudatos kormányzati politika mellett a civil szféra növekvő befolyásának és különböző szintű kormányzatok, a civil társadalom, valamint a gazdasági szféra közötti sokszínű partnerkapcsolatok kialakulásának. Mindezek együttesen azt eredményezik, hogy lényegesen javul a lakosság életminősége, felzárkózunk a közepesen fejlett országokhoz.

→ *A sodródó ország:*

A következő két évtizedben e forgatókönyv szerint fokozott mértékben integrálódunk a globális gazdasági-társadalmi folyamatokba és a nemzetközi intézményekbe, az Európai Unióba és a NATO-ba. Az integráció azonban aktív kormányzati politika hiányában Magyarország jelenlegi félperifériás helyzetének rögzülésével, a legjobb esetben is csak közepes tudásintenzitású fejlődési pályán és technológiai színvonalon megy végbe. Ez külpolitikai és gazdasági kiszolgáltatottságunk növekedését, a szuverenitás csökkenését, vagyis a társadalmi folyamatok befolyásolására való képesség fokozódó elvesztését jelenti.

→ *Az alternatívan fejlődő ország:*

Gyorsuló lemaradás és a társadalmon belüli különbségek tetemes növekedése várható. A jövőkép alapfeltevése szerint radikálisan új gondolkodásmód és értékrend terjed el, a világban megerősödnek és győznek a globalizáció jelenlegi formájával szembeni kezdeményezések, érvényesül viszont másfajta –együttműködő, szociálisan és ökológiailag fenntartható – globalizáció. Ebben a helyzetben a forgatókönyv szerint a

kívánatos fejlődési pálya legfontosabb jellemzői a következő jelzőkkel érzékeltethetők: szerény és szelíd, kisléptékű és gondoskodó. A magyar civil társadalom és a kormányzat már előre felkészül ezekre az alapvető szerkezeti változásokra, és az emberi képzettségre, műveltségre építő és technológiailag megfontoltan kifinomult, magas tudásintenzitású fejlődési pályára kormányozza át Magyarországot a következő 40-50 évben.

A 10 éves előrettekintés gerincét egy olyan előrevetített fejlődési pálya jelenti, mely a optimálisnak tekinthető jogi és gazdasági környezetben zajlik az alábbiak szerinti ütemezésben.

8.5. Kezdetek

Az országban kizárólag piaci alapon, támogatások nélkül alkalmanként szervezett bolhapiacok és többé-kevésbé stabil használtcikk-kereskedelmi hálózat működik elsősorban a fővárosban és a nagyobb városokban, mely nagyobb részben a nyugat-európai lomtalanításról behozott vagy importált használt cikkek, kisebb részben a hazai lakossági eladások termékeire alapul. Fejlődésben van az Internet elterjedésével az online használtcikk kereskedelem, mely az adásvétel tárgyát illetően legnagyobb részben magánszemélyek között bonyolódik.

A lomtalanítás közterületi formája elterjedt az országban, ennek környezeti és társadalmi problémái fokozódnak és egyre több önkormányzat és kommunális szolgáltató tervezi a lomtalanítás reformját.

8.6. Első év:

Szociális problémák kezelését támogató pályázati források segítségével a fővárosban és egyes megyeszékhelyeken adományboltok nyílnak, melyek a Reuse-központok előfutárainak tekinthetők.

Civil környezetvédő egyesületek, szociális szervezetek, szövetkezetek munkatársai munkacsoportot alkotva egyeztetnek a Reuse-központok létrehozásának lehetőségeiről. Elemzéseiket, tapasztalataikat külföldi tanulmányutakon szerzik és megvalósíthatósági tanulmányban összegzik.

A tanulmányban mintaterületek kerülnek meghatározásra, melyekben a szolgáltatói vagy önkormányzati fogadókészség vállalkozói érdekeltséggel párosulva erős civil támogatással beindíthatja a lomtalanítás reformját és a Reuse-központ alapjainak megteremtését.

Küszöbön áll a hulladéklerakási adó jövő évi bevezetése, mely a lomok kezelési nélküli lerakását jelentőse mértékben drágítja a nélkül, hogy ez a lakosságra áthárítható lenne.

8.7. Második év:

A mintaterületeken elindulnak a lomtalanítás reformjára épített fejlesztések, az intelligens lomtalanítás anyagforrást biztosít a kezdetekben még egy telephely szegletében, kisebb üzemcsarnokában 2-4 támogatott munkaerővel elindított Reuse központnak. A lomtalanítás reformján keresztül szerez tudomást a központ működéséről, a feleslegesé váló használati tárgyak adományként történő leadási lehetőségéről és a kedvezményes, esetenként szociális alapon támogatott vásárlási lehetőségről.

Nemzetközi nyertes pályázat lehetősége.

8.8. Harmadik év:

Az első év kedvező tapasztalataira építve megindul a mintaterületek bővítése további pályázati források bevonásával. A pályázati forrásoknál megjelennek a foglalkoztatási és környezetvédelmi célú támogatások.

Az egyes mintaterületeken zajló tevékenységek önálló szervezeti rendszerek operatív irányítás alatt állnak, de a szakmai munkát a korábbi munkacsoportból alakult konzulens szervezet végzi, fogja össze és gyakorol felettük érdekképviselőt.

Önálló internetes értékesítési rendszer kialakulása.

8.9. Negyedik év:

A főváros egyes kerületeiben, a megyeszékhelyeken és egyes városokban a közterületi lomtalanítást helyét átveszi a reuse központok hathatós

közreműködésével végzett intelligens lomtalanítás, mely döntő hányadában a lomok környezetkímélő kezelését valósítja meg a hulladéklerakás helyett.

Minden járási centrumban központ nyílik így a kistelepüléseken élőkön kívül már a lakosság nagyobb hányadának lakóhelye vonáskörzetében működik reuse központ.

A hulladékraakási adó eléri a törvényben előírt mértékét és a központok hulladékkezelési tevékenységét immáron a termékdíjas forrás is segíti.

8.10.Ötödik év

Országos szinten megszűnik a közterületi lomtalanítás, helyette a legkisebb településeken is egyén bejelentkezésem alapuló intelligens lomtalanítási rendszerek kerülnek bevezetésre a közszolgáltatók üzemeltetésében.

A szociális helyzetéből adódóan a korábbi közterületi lomtalanításból alkalmi munkát vállaló fél illegális kényszervállalkozók mostanra nagyobb részben a közszolgáltatás rendszerében működő intelligens lomtalanítás logisztikai feladatainak ellátásban, kisebb részben a reuse központokba érkező lomok és adományok kezelésében és feldolgozásában, értékesítésében vesznek részt, így munkavállalóként jelennek meg a munkaerőpiacon.

A megújított lomtalanítás országos elterjedése és a reuse centrumok növekvő forgalma és foglalkoztatása következtében a lakosság körében egyre népszerűbbek a használt cikkek és a használt cikkekből készített egyéb használati és dísz tárgyak. A lakosság életszínvonalának emelkedésével az új áruk beszerzési üteménél lényegesen nagyobb mértékben fejlődik használt cikkek piaca.

8.11.Hatodik év

Létrejön a reuse központok országos hálózata a fővárosban legalább 10, országosan mintegy 70 központtal. Minden megyeszékhelyen legalább egy központ működik, megyénként átlagosan 3, így a lefedettségre jellemző, hogy minden lakos 40 kilométeres körzetében van egy központ.

Ezzel párhuzamosan fejlődő szelektív gyűjtési rendszer keretében az országban 1000 ponton nyílik elsősorban hasznosanyag-gyűjtő hulladékudvar, melyek döntős többségében reuse konténer működik az újrahasználatra alkalmas hasznáلتcikkek gyűjtésére. Minden lakos számára az otthona közelében vagy reuse központ vagy hulladékudvar vagy az intelligens lomtalanítás lehetősége.

A központok 1000 támogatott főt foglalkoztatnak közvetlenül, az országos hálózat koordinálása 50 főt foglalkoztat, az intelligens lomtalanítás rendszere 2000 főnek ad állandó munkát.

8.12.Hetediktől a tizedik évig

Megvalósul az országos működés önfenntartó módon. Kialakul a határon túli értékesítési rendszere. A nemzetközi kapcsolatok kiszélesedésének és ezzel megvalósul az elmaradottabb országokban a hasonló módszertani hálózatok fejlesztése.

A jelentős fogalommal bíró hálózatnak érzékelhető hatása van külföldi új termékek forgalmának csökkenése tekintetében.

Dinamikusan nő foglalkoztatottak számának, a hálózatban aktív vásárló és adományozó rétegek nagysága ezzel jelentős változás következik be a közgondolkodásban a hulladékkezelés, az adományozás és a környezettudatos vásárlás tekintetében.